

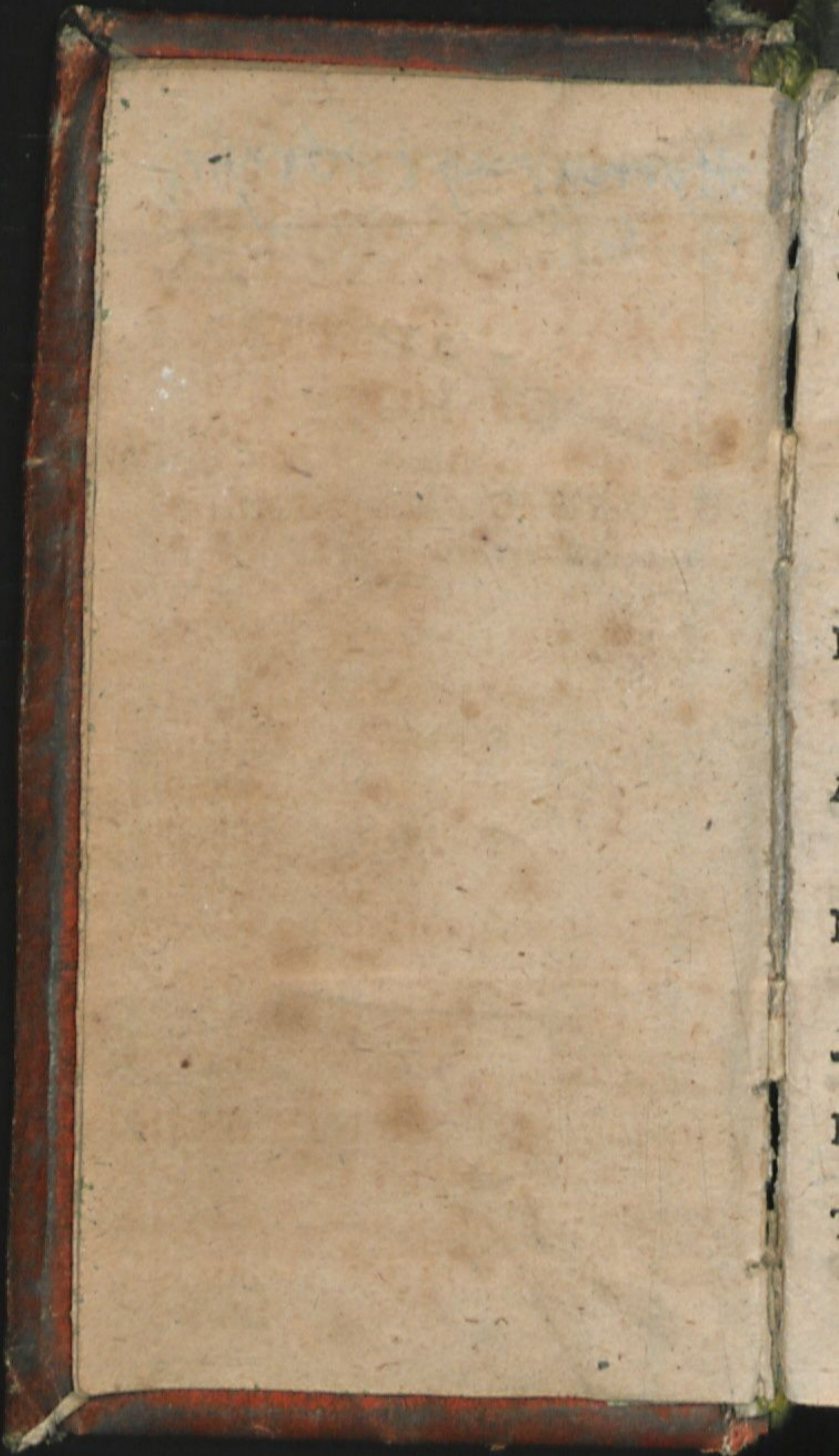
D. # EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

WA 197.

SIGNAT. CLIOCCCXIII

Hyeronimus Schenck

LIBELLUS
DEBONO ET
MALO SYLLO-
GISMO,

A.

GEORGIO STENGELIO

Societatis JESU

olim

IN CATHOLICA ET CE-
LEBRI Academia Dilin-
gana,

Philosophia Professore Ordinario,
editus:

* * * * *

Nunc denuò, quorundam rogatu,
ad publicam utilitatem for-
mis subjectus.

LIPSIÆ,

Impensis JOHANNIS BREN-
DELI

TYPIS JOHANNIS BAUERI.
ANNO MDC LXII.

PROGRAMMA.

Gnosius ingenio superis faber
admirandus,

Implicuit centum, tecta
recurva viis,

Quas semel ingressus sine lino,
Victima pavit

Semibovemque virum, semi-
virumque bovem.

Has opifex solus, solusq; has The-
seus exijt;

Hic Ariadneis artibus, ille
suis.

Mille dolos exire cupis, laqueosq;
Sophista,

Dadatus hunc librum, datq;
Ariadna ducem.

Quo duce jam pueri sata canis
tempora fallunt:

Turpe semen falli; turpius à
puero

Matthæus Raderus è So-
ciet. JESU.

AD

AD LECTOREM.

LOGICÆ emolumentum, amice **L**ECTOR, Ariadnæ filo à veteribus Poëtis videtur commodissimè expressum. Labyrinthus enim Dædali quondam ingenium, & Thesei labor, nunc vita hujus imago, domus utique meris erroribus nata, multiplici diverticulo, fallacique circuitu, & ambiguis viarum Mæandris, voluptatem quandam ingredienti pollicebatur, libertatem regressuro negabat, pandebatque in id solùm portas omnes, ne ulla pa-

AD LECTOREM.

teret; ut, quâ exire nemo non poterat, nemo posset. Neque tam artifex, operis notas turbaverat, quàm hospitem ipsum inextricabili flexuum sibimet occurrentium, itineraque confundentium fraude irretitum. Et id adeò arte effectum dederat, ut tantis parietum ambagibus viâ ipsâ viator perplexior fieret, atque inter ludentem horti ambitum, seriò de salute sua agi videret. Fabri hoc inuentum fuit: sed à Virgine delusum. Illius quippe con-
filio

AD LECTOREM.

filio Atheniensis heros liberè viæque certus per incerta decurrit, insidiosasque cœcine moris illecebras callidus fefellit, ac dolosa illa scenarum ludubria secutus lufit, cum mendacissimi recti vertigines flexu provido fatigaret. Nempe subsequam habebat tramã, huic tam secura vestigia imputabat. Illa sub primos loci postes deligata, passuque tortuoso deglomerata redeunti & viam præstitit, & portam: quæ si erronei reperia non foret, vita ipsa a-

AD LECTOREM.

missa foret. Ita etiam, am-
nicissime Lector, ita o-
mninò cum vita nostra a-
gitur. Malus Dædalus
eam infinitis erroribus
implicavit: quando nimi-
rum, inolitâ vaticiniij sui
veritate, scientiam spo-
pondit, ignorantiam in-
vexit, oculosque quibus
purissimum solem promi-
sit, miserabili nocte & Cim-
meriis tenebris involuit.
Jamque paruo admodum
numero erant, qui, non di-
cam, rectum vitæ, sed ne-
scientiæ quidem iter tene-
rent; tantum aberat, ut
redire

AD LECTOREM.

rectè facerent, cum neque
rectè facere scirent. Lar-
gitus est igitur Deus mor-
talibus Logicen, velut A-
riadnam aliquam, cujus
ductu, tanquam certissi-
mo filo, per omnes scien-
tias sine errore circumva-
gari possent. Et utinam,
quibus diviniore consilia
nimis ardua sunt, vel hanc
sequerentur! toties pro-
fectò, sese decipi & à viâ
virtutis abduci non sine-
rent. *Quisquis* ergo, ab
erroribus eximius esse cu-
pis, & tot Labyrinthorum
flexus feliciter superare,

A. 4 hoc

AD LECTOREM.

hoc lini glomere uti as-
suesce, Regulæ nullæ ma-
gis profunt, quàm
usurpatæ,
Vale.

FI.

 FINIS ET ORDO.

PRecipuus LOGICI Scopu
 est, SYLLOGISMUM
 BONUM construere, MA-
 LUM destruere. Quem-
 admodum enim architectus
 operis sui longitudines ad
 regulam & lineam; altitu-
 dines, ad perpendiculū; an-
 gulos, ad normam exigit; ut
 & si quid pravum, emendet,
 & si quid bellè inchoatum,
 absoluat: ita DIALECTI-
 CVS omnes ferè leges suas
 idcirco tantum sanctas ha-
 bet, ut SYLLOGISMUM

à s pro-

2 DE NOMINE

probum edificare, atq; improbum demoliri possit. Id igitur quanam arte faciendū sit, hac **DISPUTATIONE** docere conamur. Cui, ut in re obscurâ, plus lucis affunderemus, argumentum omne in certa capita distinximus. Quippe cum **SYLLOGISMVS BONVS** duplicis generis **PRINCIPIA** habeat; **INTRINSECA** nempe, ad quæ pertinet materia & forma; atq; **EXTRINSECA**, quò spectant tam ea, quæ **SYLLOGISMVM** dirigunt, quàm quæ perficiunt; **MAIUS** autem hoc, ipso **SYLLO-**
LO.

LOGISMVS esse deprehen-
 datur, qui in aliquo horum
 peccati reus est: placuit nobis
 eum ordinē servare; primo
 ut statueremus, quid nomi-
 ne BONI vel MALI SYL-
 LOGISMI intelligendum;
 tum ut de ipsâ definitione, ac
 dein etiã de proxima & re-
 mota eius materia; denique
 ut de formâ quoq; & utrisq;
 principiis ageremus. Illud
 etiam prefari voluimus, hic
 nobis, cum SYLLOGISMO
 categorico, absoluto, ex re-
 ctis, & qui medio constet cõ-
 muni, negotium ex instituto
 esse: ceteros vel minorum,

4 DE NOMINE.

vel obscuriorum gentium
SYLLOGISMOS illis evi-
scerandos relinquimus, qui-
bus minus tædij, & plus otij
est.

Vt artes docent modum,
ait Tolet. 1. Post. q. 1. proleg.
quo res operamur, ita Logi-
ca, quo intelligim9. Perioni-
us lib. 2. de Dialect. in lect.
in principio Logicam cum
architectura ita comparat,
ut inventionem argumeto-
rum materie præparan-
de, iudicium autem di-
sponende con-
ferat.

CAPUT

SYLLOGISMI. 5

CAPUT PRIMUM.
QUID NOMINE BONI
aut Mali Syllogismi in-
telligamus?

§. I.

SYLLOGISMUM BONUM
vocamus illam *ratiocina-
tionem* seu *discursum*, qui ex
duabus enunciationibus se-
cundum præcepta Logica verè
copulatis, necessariam conclu-
sionem parit: ac a ratione ma-
teriæ, è qua extruitur, aliquan-
do *b* *Apodicticus* seu *Demon-
strativus*, aliquando *Dialecticus*
appellatur. Quorum *opinio-
nem* iste, *scientiam* ille, in di-
sputatoribus, relinquit.

a 1. *Topic* 1. b. *Cic. in O-
ratore. Quintilian. lib. 7. cap.*

17 10.

6 DE NOMINE.

10. *Apodixis seu evidentem
probationem vocat.*

§. II.

MALUM verò SYLLO-
GISMUM dicimus, in quo simi-
litudo quidem est *Syllogismi*,
non tamen vera ratio, sed po-
tius *defectio definitionis*. Cu-
jus vitium *d* vel in materia, vel
in forma, vel in utraque posi-
tum, id efficit, ut nō verè quip-
piani ex alio colligatur. Atq;
hic quidem *Syllogismus* e *Con-*
tentiosus, *Sophisticus*, *Sophisti-*
cus Elenchus, *Paralogismus* & f
quod falsis scientiarum descri-
ptionibus utatur, interdum
etiam *Pseudographus* à Philo-
sopho nominatur. Uterque
autem, tam *Sophisticus*, quàm
Pseu-

SYLLOGISMI. 7

Pseudographus fallit: ille colore probabilitatis, iste fucō necessitatis.

c de Elench. c. 6. d Elench. 9. e ibid. c. 18. Et passim alibi, ac Fonseca. 8. Instit. c. 2. ubi triplex genus Sophismatum facit. f. 1. Top. 1.

§. III.

Sophista tamen g non solū ea, quæ probabilia apparent, in subsidium fraudis vocat, sed ex illis quoque sæpè, quæ reipsâ probabilia, immò etiam necessaria sunt, adversario insidias comparat; tum nempe quando in formâ solâ dolos collocat, ut aliquem è finibus sibi propositis consequi videatur

8 . DE NOMINE.

atur. Ad quos fines illi, teste
b Aristotele, tredecim loci ser-
viunt; è quibus contra anta-
gonistam copias educit. De
his tamen nos, in specie, non
disputamus, i quoniam in una-
quaq; arte est falsus Syllogismus:
ut in geometriâ geometricus, in
medicinâ medicus. Dico autem
esse in arte, quod est secundum
illius principia. At sanè Elen-
chus, qui in quaq; scientia cer-
nitur, esse ne videatur, an revera
sit. Et quamobrem, dispicere, ad
scientem pertinet, qui verò ex
communibus sumitur, nec sub
ullam artem cadit, ad Dialecti-
cum spectat.

g 1. Topic. loc. cit. Et Elench.
cap. 6. h de Elench. cap. 3. Et 4.
Et 5. Et Fossec, lib. 8, c. 4. i. E.
od. lib.

SYLLOGISMI 9

ad. lib. singulari de Elench. c. 9.
Nam Julius Pacius, cuius nos
Versionem sequimur, tantum u-
num librum facit, quem Boëtius
& alii in duos distinguunt.

§. IV.

Ergò igitur ut *de Syllogismi*
bonitas tam ex confirmitate
regularum, quàm ex aptitudi-
ne propositionum nascitur: ita
malitia ejusdem vel ex materia
peccato, vel ex formæ defor-
mitate, vel ex utraque censen-
da est. Neque enim simplici-
ter *bonum Syllogismum* (ut ne-
que hominem) dixeris, in quo
præter formam boni nihil re-
peritur. Ille autem qui for-
ma destituitur, adeò à *bonita-*
te

10 DE NOMINE.

te Syllogismi distat, ut, si rigide loqui velimus, Syllogismus omnino non fit dicendus, l quia etsi videtur concludere, reipsa tamen non concludit. Et late loquuntur, m qui docent, quidquid concluditur, aut esse necessario verum, aut probabile, aut falsum; accipiunt enim concludere etiam pro eo, quod videtur tantum concludere.

k Tolet. introduct. lib. 5. c. 1. ait Syllogismi perfectionem, in recta forma & recta materia consistere, rerumq; imperfectionem, ex eorum, qua ad perfectionem necessaria sunt, defectus consurgere. l. 1. Top. 1. r. 8. Elench. c. 6. m Jul. Pac. Praemio in Elench.

S. V. Im-

§. V.

Immò si nomen ipsum *Syllogismi* aspicere velimus, refragatur id his *Pseudosyllogismis*. Nam *Syllogismi* nomen, ut nonnullis placet, sumptum est ab Arithmeticiis, & ab ea parte artis, quæ *Logistica* dicitur, quæque rationem subducit & summam colligit, non quomodocunque, sed certâ quadam lege. Qua re & *Syllogismum* dicemus, qui *Conclusionem* suam certò colligit, non autem qui tantum colligere videtur: ut neq; scoriam argenti, aut stannum, argentum dicimus, quamvis utrumque argenti similitudine oculis blandiatur. Atque hoc est, quod
vult

12 DE NOMINE

vult Philosophorum princeps,
dum ait: *Alios igitur esse syllogi-*
smos: alios cum non sint, videri,
perspicuum est, quemadmodum
enim & in aliis rebus hoc fit, ob
quandam similitudinem, ita et-
iam in argumentationibus acci-
dit. Etenim habitum corpo-
ris alij benè constitutum ha-
bent, alij habere videntur. Et
mox. Et pulchri alij sunt, pro-
pter pulchritudinem, alij per fu-
cum (fuci nimirum ipsi) vi-
dentur. In rebus etiam inani-
mis itidem se res habet: harum
enim quaedam argentum, qua-
dam aurum sunt vera: aliae
cum nō sint, tamen, quod ad sen-
sū, videntur, esse, ut Lithargy-
rona & stannea videntur esse
argentea: quae verò felle tinctae
sunt,

sunt, aurea. Eodem modo & Syllogismus & Elenchus alias est revera, alias non est, sed esse videtur, propter imperitiam: nam imperiti quasi procul distantes, contemplantur.

n. Conimb. 1. Prior. 1.0 Elench.
1. Idem docet Francis. de Harlay part. 3. artificii. c. 32. ubi etiam dicit, *Verba ex parte materia subtiliora esse.*

§. VI.

Ex quibus omnibus conficitur, cum *Syllogismus* definitur *p bonum* definiri: neque ab eâ definitione tantum illum excludi, qui ex apertè falsis propositionibus est conflatus, quod plerique affirmant; sed illum quoque

quoq; , qui vel *Sophisticâ* probabilitate in animos hominû irrepit , vel *Pseudographicis* fumtionibus fascinat , quod multi negare videntur. Ita, tamen esse affirmandum, etiam illa ratio suadet ; quôd *Syllogismus* Aristotelicâ definitione comprehensus, sit vera argumentatio, argumentatio autem vera consistit argumento, q hoc est, medio ad faciendam fidem simpliciter idoneo, quale quidem medium in palam falsis, nullo modo in iis autem propositionibus, quæ necessitatem aut probabilitatem mētuntur, non nisi secundum quid reperitur. Quamvis enim tale videatur, & *r ad hominem*, ut loquuntur, subinde idone-

idoneum sit (quâ de causâ et-
 jam *s Aristoteles Sophisticum*
 & *Pseudographum* inter species
 analogicas syllogismi enume-
 ravit) tamen simpliciter & se-
 cundum rem ipsam tale me-
 dium non est. Unde & Me-
 lissi rationes ait idem *talibi* ,
 & *falsa assumere*, & *non rectè*
concludere : aperteque in loco:
u Sophisticus Elenchus non est
simpliciter Elenchus, sed adver-
sus aliquem : itidemq; *Sophisti-*
cus Syllogismus. Et iterum:
x Recta solutio est patefactio
falsi Syllogismi. His tamen o-
 mnibus ita constitutis, negare
 non volumus, in communi di-
 sputantium usu, nomine *mali*
Syllogismi, potissimum illum
 sole-

16 DE NOMINE

solere intelligi, qui in formam delinquit.

p Ioan. Magister in 1. Prior. dub. 2. q. Ita non nemo apud Gell. lib. 17. c. 5. ait argumenta aut probabilia esse debere, aut perspicua r 1. Top. c. 14. Et libro de Elench. c. 8. ait, talem syllogismum ignorantes detegere (hoc proprium esse pirastica, quæ est ea pars Dialectica, qua quidem potest falsum concludere propter ignorantiam concedit. s. 1. Top. 1. t. 1. Phys. c. 2. & de Elench. c. 5. u. Elench. c. 18. x *ibid.*, c. 18.

§. VII.

Sed hinc ipso penè in limine aliquot se scrupuli offerunt.

Nam

Nam I. Cur ipse *Syllogismi* a magister, & post eum, alii non in-
 celebres auctores *Syllogismum*,
 in quatuor species tribuunt, si
 non omnes sunt veræ propri-
 æq; species *Syllogismi*? II. Si *Syl-*
logismus ex manifestè falsis
 non est *Syllogismus*, quamobrem
Syllogismus distinguitur in *pro-*
bativum & *illativum tantum*,
 (qui nempe sit tantum *illativus*
 & non etiã *probativus*) cū *Syllogis-*
mus, qui perspicuè falsa assu-
 mit, sit omnino *illativus*? Et III.
 Cur b Aristoteles ostendit, in
 omnium figurarum *Syllogismis*
 ex falso verum concludi, si *Syl-*
logismus non est, qui talibus
 fundamentis nititur? IV. Non-
 ne demonstrat c Fonseca, ad
 bonam consequentiam neque
 B ante.

antecedens, neque consequens:
verum requiri? igitur neque
ad bonum *sylogismum* requi-
retur? V. Num credibile est, A-
ristotelem ipsum, cum in Logi-
câ suâ *bonum sylogismum* face-
re doceret, nullum *bonum sylo-*
gismum fecisse? eâ enim usus:
est materiâ, cujus falsitas clari-
or est, quàm dies meridianus.
Quis enim non videt, falsas
esse istas, *d Omne B, est A, sed*
omne C, est B, ergò omne C, est
A? VI. denique, an *sylogismi*
nomen nullo jure habere pos-
sunt, quos nos à consortio *bo-*
norum sylogismorum ejecimus?
cum scholæ ipsæ, & quotidia-
nus sermo contra nos clamare
videatur? e. loquendum autem
sit

Sit cum multis, sapiendum cum paucis?

a. I. Top. I. r. IO. Fons. Co-
nim. Franc. de Harlay. b. Pri-
or. 2. 3. 4. c. 6. Inst. c. 7. d
I. Prior. c 4. e 2. Top. 2.

§. VIII.

Verum rectè hæc argumen-
ta scrupuli potiùs, quàm sco-
puli sunt appellata; ob ea e-
nim sententiæ nostræ naufra-
gium non est metuendum. Ad
I. ergò respondetur, *Syllogis-*
mum non univocè sed analo-
gicè acceptum in *Demonstra-*
tivum, Dialecticum, Pseudogra-
phum, & Sophisticum dividi, cum
g loco cit. Philosophus rudi-
duntaxat Minervâ species *Syl-*

B 2 logis

logismi enumeret : propterea quod de harum rerum nullâ, ut ipsemet ingenuè fatetur, exquisitam rationem afferendi consilium ceperit. Si alii auctores amici nobis, contrarium docuerunt, magis est amica Veritas. Ad II. pari modo dicendum est, non *sylogismum* simpliciter dictum, sed itidem analogicum, prout nimirum complectitur tam eum, qui simpliciter, quam qui secundum quid dicitur, in *Probativum* & *Illativum* distribui. Quocirca ut non rectè ratiocinatur, qui ita infert : *Est ens rationis, ergo est ens*, (cum *h* ens absolute sumatur pro ente reali, sicut homo absolute accipitur pro vero homine, adeò

ut

ut homo mortuus vel pictus non sit homo) ita frivole colligit, qui ex eo quod aliquis *Syllogismus illativus* sit, ostendere nititur, etiam esse *Syllogisma*. Quia in re id genus Sophismatis committit, quod ex eo, quod solum cum adjectione aliqua seu secundum quid dicitur, id colligit, quod simpliciter, & sine adjectione profertur.

f Ita Vir doctissimus Ioan. Magister in 1. Prior dub. cit. g 1. Top. 1. h Soar. Met. de 47. sect. 3. n. 3. & d. 54. sect. 1. n. 9. Elenchus. 25. Fons, 8. Instit. c. II.

§. IX.

Argumentum III. & IV. u-

A 3 nâ

na responsione prosternitur. Id enim *is* solum tam ab Aristotele, quàm à Fonseca probatur, formam aut syllogisticam, aut alterius consequentiæ, aptam esse ad vera ex falsis deducenda, non autem quòd forma cum tali materiâ faciat consequentiam aut *Syllogismum* simpliciter, propriè & univocè dictum. V. Bonos sanè *Syllogismos* inibi magister *Sylogismorum* concinnavit: non quâ litteræ illæ capiuntur materialiter; sed significativè, pro subjectis prædicatisque quarumcunq; propositionum, sive Physicarum, sive Mathematicarû, sive alterius scientiæ sumuntur. Voluit enim per litteras illas indicare, quo pacto extre-

ma

ma cum medio cohærentia, in
Syllogismo, à quavis scientiâ ef-
 sent conjuganda. Quâ rati-
 one etiam Geometer procedit,
 cum præcipiens, ut duæ lineæ
 jungantur, ait, *Jungatur A*
cum B &c. quod utiq; non in-
 telligendum est materialiter,
 & sic enim A, cum B, conjunge-
 re Grammatici est; sed signifi-
 cativè de lineis, quarum unam
 A, alteram B, appellitat.

ii *Etsi contrarium sentiat*
Chrysoft. in vel. tractat. 6. k S.
August. de Dialect. princip. c.
5. De sono enim, ait, agitur, cum
quæritur vel animadvertitur,
quanta vocalium vel dispositio-
ne leniatur, vel concursione de-
hiscat. Item consonantium,
vel interpositione nodetur, vel

24 DE NOMINE

congestione asperetur, & quot
vel qualibus syllabis constet, ubi
poëticus rhythmus accentusq; à
Grammaticis solarum aurium
tractatur, negotio.

§. X.

Ad IV. Aio, prædictos *Syllogismos* donari quidem posse nomine *Syllogismi*, sed latius sumti, vel cum adjectione aliqua, ut hoc velut stigmatate inusti internoscantur. Dici itaq; *Syllogismi* possunt, sed vel secundum formam, vel illati, item mali, vitiosi, ex aperte falsis, Sophistici, Pseudographi &c. nam etiam Aristoteles *Syllogismum* nil concludentem non simpliciter *Syllogismum*, sed *Vitiosum*

scilicet appellandum censet. Quo modo & nos hanc ipsam disputationem de bono & malo *Syllogismo* inscripsimus; *malum* quoque *Syllogismum* vocantes, non secus atq; Grammatici, qui aliam *bonam*, aliam *malam* constructionem vocant; licet hoc ipso constructio non sit, quia mala est. Quæ proinde appellatio illi parum honesta est, quia non sine restrictione de perfectione ei datur: quo modo etiam quempiam parum laudaret, qui illum *PRINCIPEM* vocaret, sed cum addito, *NEBYLONVM*, vel *APOSTATARVM*. Cæterum & nos cum multis loquimur, dum *Syllogismum bonum* vocamus, qui benè concludit: an autem,

B 5 qui

qui proponitur, sit bonus, non cum multis sentimus, sed ut Logicus namque sic Aristoteles dictum suum explicat, dum ait, *salubre vocandum est, quod valet ad sanitatem efficiendam, ut multi vocant: an autem quod propositum est, ad sanitatem efficiendam valeat nec ne: non est amplius dicendum, ut multi dicunt, sed ut medicus.*

kk Franc. Titelmannus lib. 4. *Dialect. considerat. cap. 2. ex eo, quod syllogismus sit oratio, in qua aliud sequitur, infert: Alioqui hic posset videri syllogismus: Omne animal est substantia, Et omnis homo est animal, igitur omne animal est substantia, Vel igitur omnis homo est animal, Similiter neque iste syllogismus*
me-

meretur appellationem: Omnis homo est homo, & omnis homo est homo, ergo omnis homo est homo. Est enim hac conclusio eadem cum utraq; præmissarum, propter quod syllogismus planè fatuus & ridiculus solet nominari. Hac ille 2 Top. 2.

CAPUT SECUNDUM.
DE SYLLOGISMI
definitione.

§. XI.

EX disputatis perspicuum est, solum bonum syllogismi Aristotelicæ definitione comprehendi. Quæ talis: Il syllogismus est oratio (m alii verunt Ratio) in quâ quibusdam positis, aliud quiddam, ab iis, quæ posita sunt, ex necessitate accidit, eo quod hæc sunt. Ad

cujus intellectum observant ¹⁹ interpretes, tametsi propinquum *Syllogismi* genus sit *argumentatio*, remotum verò *consequentia*, & adhuc remotius *E-nunciatio*, ac denique *oratio* quoque &c. Ab Aristotele tamen hoc remotum, & penè ultimum genus in definitione sine vitio esse collocatum: cum differentia intermediæ non sint prætermissa. *o* Quamquam ne illud quidem semper pro vitio habendum est; si quid in definitione desit; quandoquidem graves auctores, ne minutissimè omnia persequantur, multas sæpè omittunt medias differentias, præsertim cum facile intelligi possunt.

II, 1. *Prior.* t. 8. 1, *Top.* 1. *E-*
lench,

lench. c. 1. $\text{\textcircled{S}}$ alibi, ac ex eo Gell.
lib. 15. c. 26. in Burana apud
Conimb. q. 2. a. 2. $\text{\textcircled{S}}$ Iul. Pa-
etus in 1 Prior. cap. 1 Eandem
Versionem allegat. in Conimb.
loc. cit. alii passim. O Fons. 5.
Instit. c. 12.

§. XII.

Cum autem *Syllogismus* di-
citur esse *oratio*, falsa videri po-
terit ea pars parùm cogitanti-
bus, vera multum: Nec enim *o-*
ratio, sed *orationes* vel duæ vel
tres, *Syllogismum* conficiunt. Ob
hoc argumentum aliqui, ut su-
pra insinuatum est, loco gene-
ris non *orationem*, sed *rationem*
ponunt. Quod si cum ratio-
ne aliqua, (verti enim λόγος
tàm *ratio* quàm *oratio* potest)

cettè cum nulla faciunt necessitate. Dicitur quippe *sylogismus oratio*, non simplex, sed conjuncta, constans scilicet duabus propositionibus & unâ conclusione. Siquidem ex doctrina Philosophi, præmissæ conjunguntur in uno medio, conclusio autem cum præmissis particulâ illativâ. Sicut ergo *oratio* vox (non utique una sed conjuncta) & discursus una intellectus operatio, ita & *sylogismus* una *oratio* appellatur.

§. XIII.

Adjungitur *quibusdam* positis, quod pluraliter ideo dictum est, *p quia ex una* acceptance seu propositione non fit collectio, licet Antipatro Stoico,

con-

contra omnium sententiam, Videatur plena conclusio esse, Vides visis igitur; cum sit illo modo plena. Qui videt visit, tu vides, igitur visis. Adjicitur etiam aliud quiddam, quia concludere volumus, non quod concessum est nobis, sed quod negatum: Et frustra colligere, quod sine controversia concederetur.

p Phil. Platon. in lib. Syllog. categ.

§. XIV.

Argumentatio quoque dicta est genus Syllogismi: nam quatuor argumentationum species ab q Aristotele enumerantur: Syllogismus, Enthimema, Inductio, Exemplum. E quibus tres posteriores, quo modo

à definitione *Syllogismi* elimi-
 nentur, dubium est. Ajunt r
 nonnulli, ideò omnes excludi,
quòd nihil ex necessitate accidat,
 id est, necessariò concludatur
 in his tribus speciebus. Quæ
 responsio in *Enthymemate* &
Exemplo liquida est / *Quam-*
vis in hoc etiam Syllogismes à
 duabus, *Exemplum* & *Enthi-*
mema ab unâ tantùm enuncia-
 tione procedant. Quin ne-
 que incommodè se habet pri-
 or illa responsio in quibusdam
 orationibus, quæ *imperfectæ*
inductiones vocantur: nam &
 si concedas istas, *† Homo infe-*
riorem molam movet, equus
inferiorem movet: item bos &
canis: ac deinceps inferatur,
Ergo & omne animal inferio-
rem

rem molam movet: quod cum sit
in crocodilo falsum, potes, supe-
rioribus concessis, illationem i-
psam non recipere, quam tibi in
conclusionem non licuisset recusa-
re: quippe cuius illatio in ipsis
acceptationibus continetur. Et i-
deo additum est necessario even-
nire.

q. 1. Top. 12. 1. r. Conimb. 1.
Prior. c. 1. q. 2. a. 3. f. Philipp.
de Trien tract. 3. p. 2. c. 3. a. 2.
r. Phil. Platon. in lib. de Syl.
categ.

§. XV.

Cum tamen etiam mul-
tæ dentur *u* inductiones perfe-
ctæ, quarum forma servata nun-
quam de antecedente vero,
consequens falsum gignitur,
eorum magis sententiæ simi,
qui

qui ejusmodi *Inductiones* necessariam inferre consequentiam pronunciant. Alius igitur cunens huic nodo quaerendus est: qui antequam à nobis pellatur, pauca quaedam de ipsa *Inductione* differenda sunt. x Duplicis itaque generis est *Inductio*, una ad primum altera ad quartum genus consequentiarum pertinet. Illa, in qua antecedens & consequens eisdem praecise terminis constat, ubi additur, *Et ita de reliquis*, non est *Vera argumentatio*, cum y collectio omnium particularium aequipolleat universali, atque adeo aliud non colligatur, quod tamen ad *argumentationem* exigitur. Quod si igitur non est *argumentatio*,
ergo

ergo neque in definitione syllogismi comprehenditur.

u Aver I. Prior c. 29. etiam alio sensu statuit binam inductionem: demonstrativam scilicet, & Dialecticam, in hac ait esse omnia singularia percurrentia, ut rectè concludatur, non item in illa. x Fossec. lib. 6. Inst. c. 34. y Idem lib. 3. cap. 7. z Undè rectè Fran. Hottomannus Jurisconsult lib. 4. Dialect. Instit. cap. 3. asserit, non esse syllogismum, quando dicitur: Venti incubuere mari: crebris micat ignibus aether, densi funduntur ab aethere nimbi: ergo tempestas est: etsi enim hic verae propositiones, & necessaria fit consecutio, non tamen syllogismus existit, quia propositiones illae

Vir-

36 DE NOMINE

Virgilina, non ita inter se cohaerescunt, sicut Syllogismorum leges requirunt.

§. XVI.

Alterum autem *Inductionis* genus quod pro verâ specie argumentationis habetur, ut si dicas, *Omne animal nutritur, omnis planta nutritur, ergo omne vivens nutritur*, item cum ex quocunque genere partium totum concludimus, quo modo è *Syllogismorum* censu removeatur, majuscula difficultas est. Ut ergo taceam, in *Syllogismo* ex universalibus colligi particularia, in *Inductione* autè è contrario à particularibus procedi ad universalia; dici etiam potest, *Inductionem* à definitione *Syllogismi* remove

vcr̄i

veri illâ particulâ, *Positis quibusdam*, scilicet paucissimis & secundum leges Dialecticas, vel ut planius dicam, duabus enunciationibus. Nam in *Inductione* etsi aliquando duæ tantum enunciationes in antecedente præmittantur, fortuito tamẽ id accidit, nõ ex lege. Si enim plures partes in materia ejus reperiantur, plures quoque sunt præmittendæ. Quanquam non nemo etiam existimet, omnes in *Inductione* præmissas, pro una solùm enunciatione conjunctâ esse accipiendas, atque ita *Inductionem* non posse dici *Orationem*, in qua *quibusdam positis*, sed *quodam posito* &c. Venusta hæc responsio esset, si a Aristotelem

38 DE NOMINE

telem & aliud quoddam argumentum propitium haberet. Rotundiùs ergo dicitur, licet *Inductio* è pluribus aliquid colligat, id tamen eam non facere ex enunciationibus dispositis in modo & figura, sicut *Syllogismum* decet non solum *b* ex numeratis.

a 1. Top. c. 12. Et S. Aug. in *Dialect. princip.* 1. 3. ait conjunctas esse orationes, de quarum copulatione judicatur, quod in antecedente inductionis non sit:
b *Ant. RuVio* 1. Prior. c. 1. in *textum.*

§. XVII.

Jam illud genus, in quo

con-

continuâ serie multarum pro-
 positionum, de predicato prece-
 dentis propositionis semper dici-
 tur novum predicatum, donec
 ultimum predicatum dicatur
 de primo subjecto, quod alii gra-
 dationem, alii acer&alem, Græca
 Lingua $\sigma\omega\gamma\epsilon\iota\tau\eta\nu$ vocât, licet, ex-
 presse non habebat formam syllo-
 gisticam, quando constat pluri-
 bus enumerationibus, quam tri-
 bus, continet tamen. (ut rectè
 docet in sua Manuductione c
 noster P. Philippus Du Tricu)
 implicite plures syllogismos, pri-
 ma figura, in quibus posterior
 propositio, sit major, prior verò
 minor, ut Omnis homo est ani-
 mal, omne animal est vivens, o-
 mne vivens est corpus, omne cor-
 pus est substantia, ergo omnis
 homo est substantia. Si enim
 dicas,

dicas, *Omnis homo est animal, omne animal est vivens, ergo omnis homo est vivens.* Et rursus. *Omnis homo est vivens, omne vivens est corpus, ergo omnis homo est corpus, &c.* Syllogismi erunt in prima figura, transpositis solummodo præmissis. Alii in figura Galeni esse dicerent: *d* Fonseca etiam ad conditionales reduci posse ostendit, ut si dicas, *si Logica est, scientia est; si scientia est, habitus est, &c. ergo si Logica est, habitus est, &c.*

c Tractat. 3. p. 2. c. 3. a. 4. *¶* Franc. Hottomann. lib. 4. c. 4. affirmat, Stoici syllogismi partes infinitas esse, tam diu enim verborum series texitur, dum is, qui disserit, quod intendit, efficiat,
at

at Aristoteles vidit, Sim & necessitatem conclusionis in illis longis Verborum continuationibus non ita esse perspicuam, ut in paucis. Quamvis aliud hoc syllogismo Stoici Velle videantur. Et de Sorite predictus autor cap. 14. agens, ait, duplex ejus genus esse, unum in ascensu affirmans, alterum in descensu negans, ob eamq; causam à Cicerone tela Penelopes appellatur: quippe qua & texatur & retexatur. d. 6, Inst. c. 5.

§. XVIII.

Carpitur à quodam Hæretici nominis auctore, e vulgus, ut ipse nominat, Logicorum, quod putet, conclusionem esse

C

par.

partem syllogismi; cum tamen Aristoteles in definitione *syllogismi* dixerit, conclusionem esse aliud ab his, quæ in *syllogismo* posita sunt, ut indicaret utrique conclusionem esse aliud à *syllogismo*. Verùm hic auctor cum se aliquid putet dicere, nihil dicit. Ac ne tunc quidem scopum ferit, cum subjungit, affirmare f. Aristotelem fieri posse, ut conclusio sit vera, quamvis nihil eorum, quæ in *syllogismo* posita sunt, verum sit. Nam etsi conclusio aliud sit ab his, quæ posita sunt, non tamen etiam aliud est, ab illa ratione, in quâ ipsa ex positis sequitur. Enim verò, hoc ipso quia *Syllogismus* dicitur oratio, in quâ (non ex quâ) aliud quippiam

SYLLOGISMI. 43

ex his qua posita sunt, ex necessitate accidit, rectè intelligimus, conclusionem esse partem syllogismi. Quid enim illud aliud in syllogismo est, nisi ipsa conclusio? Et quamvis demus, Aristotelem dixisse, quòd alterò locò obtrudit. Hæreticus, num tamen idem est, enunciationem aliquam in syllogismo poni seu proponi & inferri? Certe si syllogismus plenus est, & poni seu proponi aliquid in eo, & inferri seu concludi oportet. Meritò igitur mirari quis possit, tam hebes argumentum homini tam arguto in mentem incidere potuisse; cum priore argumento ipso, quo maximè triumphat, gangrænam, ut dicitur, addat, & causæ suæ

suæ securim infligat.

e Iulio Pacio notis in I.
Prior. c. 1. f. 7. Prior. c. 4.

§. XIX.

Circumspectiùs sententi-
am suam stabilire nituntur, g
qui ex definitione demonstra-
tionis, ab *h* Aristotele tradi-
ta, colligunt, conclusionem
tantùm esse effectum, aut fi-
nem *Syllogismi*, dum ajunt, *Syllo-
gismum esse orationem proban-
tem*, conclusionem autem ora-
tionem probatam. Verùm ne-
que hi plus evincunt, quàm
Syllogismum aliquando accipi
pro solis præmissis, quod volēs
lubens fateor. Si enim ait *Phi-
losophus*; *Syllogismum* constare
dua-

duabus propositionibus, tribusque terminis: sic affirmat; tres figuras esse propter diversam complicationem extremorum cum medio, quæ complicatio in solis spectatur præmissis, cum medium ingredi in conclusionem non possit. Sic denique docet, conclusionem esse effectum *Syllogismi*. Atqui *Syllogismus* hoc modo acceptus essentialiter imperfectus est. Siquidem *Syllogismus* perfectus, est oratio probans & probata simul, cum non solum sit oratio, in quâ aliud (non ex qua aliud) accidit &c. sed etiam consequentia: ergo conclusio, quæ est consequens *Syllogismi*, ad quidditatem ejus pertinebit. Nam

si essentia consequentiæ non
 consisteret etiam in ipso con-
 sequente, tum in 3. consequen-
 tiarum genere tantum una
 propositio diceretur conse-
 quentia, idemque fieret in en-
 thymemate & exemplo; adeo-
 que hæc omnia tertia opera-
 tio intellectus, quæ illationem
 essentialiter includit, dici non
 possent, quod quàm absurdum,
 nemo non videt, nisi ipse ab-
 surdus. Sed quidquid hujus
 sit, sanè pro nobis & plures gra-
 vioresque sentiunt auctores.
 Inter quos etiam D. Hierony-
 mus, qui *Syllogismum* *propositi-*
one, assumptione, & conclusione
 determinat. Neque verò ut
Syllogismus dicatur causare
 scientiam vel opinionem, ne-
 cessaria

cesse est, ut sit aliquid ab eis di-
 versum. Causat enim non effici-
 enter, sed formaliter, quo pa-
 cto etiam definitio cognitio-
 nem definitivam, quæ nihil est
 nisi ipsa definitio, causare di-
 citur. Vel si per modum ef-
 ficientis moralis scientiam
 aut opinionem causat, facit id
 secundum unam sui partem,
 cum solum secundum præmis-
 sas efficiat conclusionem.

g *Alb. Mag. tract. 1. in Prior.*
c. 5. Niph: 2. Post. Com. 2. h 1.
Post. c. 1. i Prior. passim, G
Conimb. 1. Prior. c. 7. q. 2. a. 1. k
1. Post. c. 2. i Philopon. in cap.
1. lib. 1. Prior. Burana 2. Prior.
comment. 2. S. Thom. 2. Phys. t.
25. S. Hier ep. ad Paulinum

48 DE MATERIA.

Conimb. 1. Prior. cap. 1. quest.
2. 4. 2.

CAPUT TERTIUM.

DE SYLLOGISMI
Materia.

§. XX.

Gemina est syllogismi in ma-
teria: propinqua & remota,
hæc tribus terminis, illa ali-
quando duabus propositioni-
bus, & aliquando tribus enun-
ciationibus continetur. Tri-
bus quidem enunciationibus,
cum syllogismus capitur pro to-
to discursu, seu o pro totâ ratio-
inatione, qua acceptionibus &
skatione constat, & collectio vel
conclusio à nominalis nomina-

1475

SYLLOGISMI. 49

tur, quo pacto & ab Aristotele
est definitus. Duabus vero pro-
positionibus, quando *Syllogis-*
mus accipitur tantum pro
præmissis. Ita enim duæ pro-
positiones, tresque termini,
materia *Syllogismi* dicuntur,
cum analogiâ ad materiam
Phyficam. Ut enim forma è
potentiâ materiæ Phyficæ, sic
conclusio velut è potentiâ pro-
positionum, quæ tanquam ele-
menta sunt *Syllogismi*, educitur.
Atque hac proportione con-
clusio forma *Syllogismi* vocari
potest, propria tamen ejus for-
ma non est: cum propria *Syl-*
logismi forma, sit apta secun-
dum figuram & modum compli-
catio.

m. I. Prior. I. & Franc. Tit.

C 5 tel

telmannus lib. 4. cap. 1. Dialect. considerat. n Ioach. Perion lib. 3. Dialect. ait ratiocinationem simplicem tribus simplicibus effatis constare, o. Phil. Plat. de cat. syl.

§. XXI.

Propositio autem cum sit p oratio affirmans vel negans aliquid de aliquo, seu ut q alibi dicitur, in qua unum de uno enunciatur; & Enunciatio, r quam alii orationem pronunciabilem, Sergius effatum, Cicero enunciatum nuncupat, fit s oratio, cui verum vel falsum dicere convenit, facile est conjicere, Propositionem atque Enunciationem, non nisi juxta diversos respectus discriminari. Illa enim

SYLLOGISMI. 51

enim *Enunciatio* & *Propositio*
vocatur, quæ ad aliquid con-
cludendum proponitur: quæ
verò abstrahit ab hoc, & *Enun-
ciatio* appellatur. Quam di-
stinctionem non obscure infi-
nuat ipse Aristoteles. Quando
enim principia demonstratio-
nis per *Propositionem* definit,
subjicit hæc, & *Propositio autem
est enunciationis*, id est quæsti-
onis, altera pars unum de uno
(enuncians intellige) *Diale-
ctica* quidem, quæ utrumvis æ-
què sumit: *Demonstrativa* verò,
quæ definite (sumit) alteram
esse veram (Nihil enim ad syl-
logisticam formam refert ma-
teriæ & diversitas: unde tam
propositioni *Dialecticæ*, quàm
demonstrativæ competit defi-
nitio,

52 DE MATERIA

nitio propositionis) Enunciatio
est contradictionis utraque pars:
Hæc ipse Aristoteles.

p 1. Prior. c. 1. q 1. Post. c. 2. &
Phil. Platon. cit. loc. § 1. Perihier.
c. 4. & Gerardus Matthisius in
1 Prior. c. 1, & autor ad Herem-
nium lib. 2. u Aliud discrimen
assignant Lovaniens. 1. Prior.
cap. 1. x 1. Post. c. 2. 2 Lovani-
ens. loc. cit. docent, nec Verita-
tem etiam aut falsitatem re-
quiri.

§. XXII.

Quin igitur, quod res est, di-
scrimen hoc agnoscimus libe-
re, cur in re tam clarâ manus
non damus? Etsi enim non
subterfugiat, sæpè orationem
unam eandem esse, quæ nunc
Enunciatio nunc Propositio
dica-

dicatur : quin familiarius
has inter se promiscuè, mi-
nusq; religiosè usurpari : at-
tamen, ut aliqua est *Veritati aut*
falsitati obnoxia, non ordinata
tanquam rogamentum ad con-
clusionem, sic strictè *Enunciatio*
appellatur. Et sunt *a* qui et-
jam enunciaciones ex apertè
falsis, à definitione *propositio-*
num excludant; cum Aristo-
teles citato loco definiat *pro-*
positionem in ordine ad *Syllogis-*
mum probativum, cui propo-
sitiones ex apertè falsis non
deserviunt. Unde & in ejus
definitione dixit, *quibusdam*
positis, hoc est concessis: qua-
les non sunt apertam falsita-
tem profitentes. Imò *b* clarè
propositionem à se definitam

54 DE MATERIA.

in Demonstrativam & Dialecticam dividit, ac si Sophisticam hoc ipso excludere vellet.

a Conimb. I. Prior. c. I. b q. I. a. I. Quamvis Iac. Ludovico Strebans I. Prior. c. I. etiam captiosam propositionem Dialecticam annumeret, tamen nobiscum sentit Ant. Rubio. I. Prior. c. I. in expositione textus, & Ioan. Magister in I. Prior. I.

§. XXIII.

Tale ferè etiam discrimen est inter *Acceptionem* & *Propositionem*: nam *c Acceptio* est *propositio*, qua conceditur à respondente, ut si quis ita proponat. Est ne omne honestum bonum?

num? *Propositio est: Et si assen-*
dire se dicat: fit Acceptio, re-
motâ interrogatione: quæ Et
ipsa tamen communiter appella-
tur propositio: omne honestum
bonum est. Non tamen con-
cludit Dialecticus ex interro-
gatione, dum interrogatio est,
sed postquam ea concessa fuit
à respondente, aded ut consen-
su adversarii per interrogatio-
nem prius elicitò ratiocine-
tur. Quin Problema etiam &
Propositio discrepant, tam apud
Mathematicos, quam Diale-
cticos, & Differunt autem Pro-
blema Et Propositio hoc modò: nã
cum sic dicitur: putasne animal
gressibile bipes, definitio est homi-
nis? Et putasne animal genus
est hominis? Propositio fit: si au-
tem

56 DE MATERIA

rem, utrum animal gressibile bi-
pes, definitio sit hominis an non?
Problema fit: Similiter autem
¶ in aliis. e Apud Mathematicos
Propositio est genus ad Pro-
blema & Theorema, propterea
quod utrumque aliquid nobis
proponat; Problema quidem,
dū jubet ac docet aliquid con-
stituere, cujus oppositum et-
iam potest fieri & demonstra-
ri, cum tamen in Problemate
Logico non possit utrumque
demonstrari, immo aliquando
neutrum: Theorema autem
dum non jubet aut docet ali-
quid construere, sed in con-
templanda proprietate quan-
tatis alicujus versatur.

o Phil. Plat. de cat. Syllog.
teach. Periton lib 3. Dialect. do-
cet

cet quidem Verius dici partes
 syllogismi, propositionem, assum-
 tionem & conclusionem, tamen
 aliquando utramq; premissam
 propositionem, aliquando assum-
 ptionem vocari, Dominic. Sot. in
 1. Post. c. 9. etiam idem docet
 de Instantia & propositionis
 differentia, d. 1. Top. cap. 3. Iac.
 Zab. r. l. de 4. fig. c. 2. ait, id quod
 Greci problema vocant, id vocat
 Averroës quasitum, quod mox
 facta ratiocinatione dicitur con-
 clusio. c. Christoph. Clavius
 prolegomenis in Elem. Euclidis.

§. XXIV.

Ut itaque ad Propositio-
 nem redeamus, num eam rectè
 definit Aristoteles, quando
 scri-

58 DE MATERIA.

scripsit, esse orationem affirmantem vel negantem aliquid de aliquo? Obnunciare videntur regulæ Logicæ, quæ sanciant, ut ne aliquid per differentias contrahentes definiatur; nec enim rectè definiret animal, qui diceret, animal est corpus rationale vel irrationale, poneretque disjunctum hoc pro *Sensitivo*. At in prædicta Propositionis definitione, non est essentialis generica enunciationis differentia, sed disjunctivum quid ex differentiis specificis, enunciatio enim est genus ad enunciationem affirmativam & negativam. Huic argumento variè, sed omnium expeditissimè occurritur, si dicatur, non illicitè differentias

con-

contrahentes sub disjuncto (sū-
tas scilicet loco unius differen-
tiæ in communi) tunc in defini-
tione essentiali alicujus rei po-
ni, quando propria differentia
vel est obscura, vel omninò a-
nonyma. Cum ergo videret
Aristoteles, differentiam pro-
positionis propriam vel care-
re nomine, vel certè obscuram
esse, eo quòd propria differen-
tia fermè identicum quid sit
cum propositione, disjunctum
illud loco differentia collocavit.
Quamvis alio in loco, ut
supra perstrinximus, ipsam
hanc differentiam indigita-
verit. Videtur enim diffe-
rentia illa *f* nihil esse aliud,
quàm Prædicatio, seu copula
quæ interdum significatur vo-

60 DE MATERIA

ce separatâ à prædicato, nempe
verbo EST, ut homo est ani-
mal; interdum autem con-
junctâ cum prædicato, ut ho-
mo currit: Interdu conjun-
ctâ tam cum subjecto, quàm
prædicato, ut curro.

¶ Quidquid dicat 10. Arbo-
reus in cap. 4. Periberm. & ita
manifestè S. Aug. in lib. de
princ. Dialect. c. 1. ubi ostendit
primam & secundam (quin
etiam interdum tertiam, ut
cum dicimus, Pluit. Tonat.)
personam Verbi obnoxiam esse
Veritati falsitati, nam & negari
& affirmari posse.

§. XXV.

Ad remotam Sylogismu
ma-

SYLLOGISMI 61

materiam venimus : Ex qua
confurgit propinqua. Sunt au-
tem remotæ hæc materiæ tres
termini, & in bono quidem *syl-*
logismo neque *a* plures neque
pauciores : in malo autem sæ-
pe pauciores, sæpissimè plures.
Quamvis verò omnis propofi-
tio duos *terminos*, omnisque
Syllogismus duas habet propo-
sitiones, non tamen in ullo bo-
no *Syllogismo* sunt quatuor *ter-*
mini, quia unus *terminus*, quem
Medium vocant, & per quem
extremorum *terminorum* con-
junctio vel disjunctio proba-
tur, in propositionibus bis po-
nitur : Immo omnes *termini*
in eodem *Syllogismo* repetun-
tur, neq; tamen hæc repetitio
facit ut sex *termini* esse di-
cantur.

a Arist.

62 DE MATERIA:

a Arist. I. Post. c. 9. Et in
eundem textum Sor. docent, qua-
tuor terminorum ex aequivoca-
tione natorum vitium apud Ge-
ometriam fieri non posse, quia Ge-
ometria habet ante mentis ocn-
los v. g. lineationem circuli, qua
aequivoca esse non potest, sicut
haec vox Circulus, qua aequivoce
significat et figuram et genus
quoddam carminis apud Home-
rum, quod eodem pede incipit
et desinit. Unde ad Dialecti-
cum pertinet iste syllogismus. O-
mnis Circulus est figura. Car-
men est circulus. Ergo carmen
est figura.

§. XXVI.

Terminum autem appellat
Aristoteles. gg in quem dissolvi-

mus

tur propositio, attributum, & id,
 cui attribuitur, id est, prædica-
 tum & subiectum. Syncate-
 goremata proprie non possunt
 vocari termini, h quia per se
 non possunt esse subiectum, aut
 prædicatum alicujus propositio-
 nis, sed tantum subiecto vel præ-
 dicato junguntur, cum non sint
 significativa, sed consignificati-
 va. Unde i quidam rati sunt,
 has duas solas (nomen & ver-
 bum) orationis esse partes, quod
 ex iis solis fieri possit oratio per-
 fecta, id est, quod abunde sen-
 tentiam comprehendant. Ad-
 verbia autem & Pronomina, &
 Participia, & id genus cetera,
 quæ Grammatici numerant, non
 magis partes orationis esse, quàm
 navium a plustria, & hominum
 pilos

64 DE MATERIA

pilos, aut certè in universà compago orationis, vice clavorum & picis & glutinis deputanda.

gg I. Prior. cap. I. h Philip. Du. Tricu in Manuductione tract. I. part. I. b. I a. 4. I. Phil. Plat. de cat. Syll. Conimb. I. prior. c. I. q. I. A. 3. ajunt Syncategoremata non terminare propositionem, sed cum principali subiecto, aut predicato conterminare.

§. XXVII.

Multas *termini* inducunt lites. Inter quas etiam est, cur subiectum prædicatumque *termini* nomini afficiantur? k Quidam volunt, *terminum* dici ex eo, quòd in propositionis compositione sit extreme

SYLLOGISNI. 65

tremum : extrema siquidem
cujusque rei vocari solent e-
jus *termini*, quo pacto etiam
Mathematici *terminum* acci-
piunt, cum in linea primum
& ultimum punctum, vocant
terminos lineæ. Atque hinc
etiam hauriunt isti fundamen-
tum, quo nituntur, cum affir-
mant copulam E s t non esse
terminum; quia non est, inqui-
unt, extremum propositionis,
sed inter extrema ponitur.
Quin & Aristotelem viden-
tur habere suæ opinionis soci-
um, *in* qui *terminum* dividit in
subjectum & prædicatum, sub-
jectum autem & prædicatum
actu non sunt, nisi in propo-
sitione nondum dissolutâ, eâ e-
nim dissolutâ, etsi nomina

D ma.

66. DE MATERIA

maneant, attamen subjectum
& prædicatum amplius non
sunt.

k. Alb. Mag. Lovaniens.
Tolet. Summul. l. I. c. II. Philip.
de Triem. loc. cit. c. 2. Et alij. l. Eu-
clid. I. Elem. definit. 3. Et in si-
mili definit. 6. m. I. Prior. c. I.

§. XXIIIX.

Verum magis ex mente
Aristotelis existimo, dici *ter-
minum*, quod maneat dissoluta
propositione, seu quod resolu-
tionem (non compositionem)
propositionis terminet. Per-
suadet autem hoc potius di-
cere, tum Aristoteles, qui di-
stinctè clareque docet, *termi-
num esse, in quem propositio re-
solvi-*

soluitur, tùm etiam, quia doctrina præsentis loci Analytica est, qua *Syllogismum* ad suas partes & principia revocare docemur, ut ostendamus ejus bonitatem, propterea, quòd constet *terminis* & *propositionibus* ad concludendum ex artis regula secundum modos & figuras accommodatè dispositis. Negare tamen inens non est, *terminum* quoque dici posse, prout aliquid est extremum in propositione; illud solum dicimus, ab Philosopho eam ob causam nec ita dictum, nec definitum esse. Qui licet *terminum* in subjectum prædicatumq; distribuat, sumit tamen subjectum ac prædicatum tantum materialiter. Vel certè

D 2 si

si formaliter accipit, non evincitur inde, dicit ab Aristotele *terminum* ratione compositionis; sed illud tantum ostenditur; resolutionem non accipit pro vera & actuali dissolutione *propositionis*, sed pro *o* cognitione principiorum; ex quibus *propositio*, eaque mediante *Syllogismo* componitur, quæ ipsa cognitio, est quædam artificiosa resolutio, etsi integra maneat *propositio*.

In *Ita Conimb. 1. Prior. c. 1. q. 3. c. 3. Franc. de Marlay artificij Logici parte. 3. cap. 3* Et alij complures *o* Unde Boërius *intro de Topic. differ. analytica idem quod critica* Galere putat.

§. XXIX

Copula EST non idcirco

EST

terminus contra *p* Ægidium esse negatur, quod non sit extremum in propositione, sed quod non sit pars materialis. Tametsi enim sit vera, immò essentialis & formalis, ac præcipua pars propositionis, nempe ipsa connexio prædicati cum subiecto, non tamen est *terminus*, cum in eam non resolvatur *Syllogismus*: quippe arte facta in ea tantum resolvi dicuntur, quæ post resolutionem manent, formam autem arte factorum, resolutione factâ, non manere, qui non sentiat nihil sentiat. Ut ergò dejectâ domo, lapides & ligna manent, figura interit; ita resolutoper cogitatione *Syllogismo*, manent quidem subiectum & prædica-

itum, propter rerum significat-
tionem, quam eandem conser-
vant, copula verò, aut verbum
significationem copulae, secun-
dum quam componit, non con-
servat.

p. *Apud Conimb. loc. cit.*

§. XXX.

Hæc est causâ, ob quam A-
ristoteles scriptum reliquit, q
Verbum per se sumtum, etsi ali-
quid significet, tamen compositi-
onem non significare, vel ut alii
arctius ad Græca verba ver-
tunt, compositionem quandam
ad significat, quam sine compo-
sitis non licet intelligere. Ut au-
tem verbum significat cum
tempore, & quâ res per illud
signi-

SYLLOGISMI. 71

significata prædicatur, sic est
pars integrans & materialis
adeoque etiam *terminus*. Cui
corollarii loco illud adjicio, &
quamvis prædicatum censea-
tur pars formalis ratione sub-
jecti, non tamen censei ratio-
ne totius propositionis, respec-
tu cuius formalis pars copula
EST habeatur. Et ut corol-
larium annectam, ex eodẽ fon-
te oritur, quòd copulæ EST
non habetur ratio, neque in
conversionibus, neque in nu-
merandis *Syllogismo terminis*,
quia nimirum non est pars ma-
terialis: fit enim conversio
tantum secundum extrema,
hoc est, secundum subjectum
atq; prædicatum, ut sunt ma-
teriales partes, *Plato disputat:*

D 4 ergo

ergo quidam disputans est Plato.
Ubi verbum *disputat*, idcirco
in convertente mutatur in
participium, quia debet ex præ-
dicato fieri subjectum, subje-
ctum autem esse non potest,
cum significatione copulæ. /
Cumque in *Syllogismo* sæpè ali-
quis *terminus* ex subjecto de-
beat fieri prædicatum, non ha-
betur ratio copulæ in nume-
randis tribus *terminis* eadem
de causâ. Unde in hoc *Syllo-
gismo*, Omne currens est ani-
mal, Pegasus currit, ergo &c :
medius terminus iudicatur
invariatus, licet in minore si-
gnificet copulam & conjuncti-
onem prædicati cum subjecto,
quam tamen in maiore non si-
gnificaverat.

q 1, de Interpret. cap. 3.
 Franco. Tolet. Periherm. c. 3. q. 11.
 nic. fundam. 1. § Tolet. ibid.
 fundam. 3.

§. XXXI.

Et tribus his terminis duo
 sunt *extremi*, unus *medius*; *Ex-*
trems dicuntur, qui in conclu-
 sione seu questione proban-
 da ponuntur, seu quorum u-
 nus in unâ, alter in alterâ pro-
 positione, & uterq; in conclu-
 sione collocatur. 1. *Medius* au-
 tem!, qui utramque quidem
 propositionem ingreditur, à
 conclusione tamen abstinet;
 vocaturque *medius*, quia est ve-
 lut vinculum & nexus *extre-*
morum. Sicut enim *extrema* se

D 5 hae

74 DE MATERIA

habent ad illum, ita colliguntur se habere ad invicem. Quãobrem u Aristoteles in primã figurã appellat *Medium*, quod E ipsum est in alio cum aliud in ipso sit, E positione quoque sit medium. Extrema autem, E id quod est in alio, E id in quo est aliud.

t Franc. de Harlay p.3.c.3. ait Medium dici ab interpositione illius inter utrumque extremum, quo conciliat. Cum enim se ipsum nihil probare possit, opus est tertio, quod tam subiectum, id est, rem, de qua queritur, quã predicatum, id est rem, quã de subiecto queritur, contineat E copulet. Et Franc. Horoman. lib. 4.c.1. Analyticen docet nihil esse aliud quam artem,

tem, quæ medium ad utrumque
 questionis extremum adhibendæ
 rationem commonstrat. u. *Aris-*
tot. I, Prior. c. 4.

§ XXXII.

In primâ figurâ *major* ex-
 tremum est, quod in antece-
 dente *Syllogismo* præstantiorem,
 id est, prædicati, *minus extre-*
mum, quod minus præstantem,
 id est, sub ecti locum obtinet.
 In secundâ figurâ pro *major*
extremo agnoscendum est id,
 quod in conclusione prædica-
 tur, *minus*, quod in eadem
 subjicitur, *Medium* quod am-
 bobus attribuitur. Hoc enim
 dicitur *major* extremum, quod
 est situm propè *medium*, *minus*

extremum, quòd longius abest à *medio*. In tertia quoque figura, in qua nimirum *Medium* subjectatur, ait enim & Philosophus, se in tertia figura vocare *Majus extremum*, quòd longius abest à *medio*, minus quod propius. Atqui id, quod in conclusione prædicatur in secunda figura, propius, in tertia longius abest à *medio*, ergo &c. Porro à *Majore extremo* major propositio, à minore, minor denominatur, sive ordine antecedit, sive postponatur.

x I. *Prior. c. 5. & Aristot. ibid. c. 6.* Fatetur quidem Phil. Du Trieu. hanc Alexandri sententiam, quam ipse solidam vocat, esse conformiorem Aristoteli.

Hoteli, sed tamen ut minus tiro-
num captui accommodatam re-
spuit. Nos autem non tam
quid facile, quam quid verè in-
telligatur, curandum existima-
mus.

CAPUT QUARTUM.
DE SYLLOGISMI
Forma.

§. XXXIII.

Termini igitur atque enun-
ciationes *materia*, illorum
autem dispositio *forma* est syl-
logismi. *a* Ut verò *materia* in
terminos *et* *propositiones*, ita *for-*
ma in *figuram* *et* *modum* di-
viditur. Nam *terminorum*, hoc
est *medij cum extremis* disposi-
tio *figuram* efficit; *propositio-*
num autem ad unam conclusio-

D 7 onem

onem secundum qualitatem & quantitatem. consentientium ordo, *modum*. Est ergo *forma syllogismi* aliud nihil, quam ejus juxta *figuram & modum* collocatio. Quoniam autem termini trifariam collocari possunt, ex triplici eorum dispositione, tres erumpunt *figure syllogismorum*. In quibus præcipuè spectatur locus *medij termini*, ex cujus aspectu facile est judicare, ad quam quisque *syllogismus figuram* pertineat. Si enim *b Medius majori extremo* subjicitur, & de *minori* predicatur, *prima figura* est: si *medium utrobique* predicatur, *secunda*: si denique *in utraq; propositione* subjicitur: *tertia*.

a *Matthiæ in 1. Prior. c. 1.*

Co-

SYLLOGISMI 79

*Conimb. prænnotatione in cap. 4.
lib. 1. Prior. b 1. Prior. c 4. § c
34.*

§. XXXIV.

Hinc si quis de numero *figurarum* scire volet, facile con-
discet, *d* tres tantum esse *figu-
ras*: cum enim tres sint *termi-
ni*, necesse est, *medium termi-
num* poni aut medio, aut pri-
mo, aut postremo loco: sicuti
ergo non datur quartus locus,
ita nec *quarta figura*. Et sequi-
mur hac in re e Aristotelem,
cujus potissima apud Philoso-
phos auctoritas est. *f* Gale-
nus tamen & Medici nonnul-
li *quartam faciunt figuram*:
cum medius terminus in mi-
nore subjicitur. Sed *g* hi
nimirum

nimirum melius distinguunt morbos, quàm *syllogismos*. Male enim eam vocant Majorem, in qua *medius terminus* prædicatur, cum è diverso ea sit major, in qua ille subjicitur, & addeò in qua majus extremum ponitur, sive illa ordine priorrem sive posteriorrem locum possideat.

d Aver. in 1. Prior. c. 4.
Zabarall. proprio lib. de quarta figur. Conimb. 1. Prior. c. 7. q. 1. a. 1. ubi vocant hanc sententiam evidentem. Franc. Hotom. lib. 4. cap. 4. eisdem subscribit. e Arist. Prior. c. 4. 5. ¶ 6. Item 22. ¶ 23. f Si Aver. in c. 8. 1. Prior. non fallit g Franc. de Harlay. p. 3. c. 5. eam expressè commenticiam

¶

Explosam & contra Arist.
mentem inventam à Galeno ait.

§. XXXV.

Nec temerè prima secun-
da & tertia figura nomen for-
tiuntur: nam ordo hic non
tantum enumeratione, sed con-
clusionum dignitate contentus
est. Quippe ultima est formu-
la tertia, quia nihil in ea, nisi
particulare concluditur. Hac
superior est secunda, quæ habet
conclusiones universales, sed ta-
men abdicativas (id est nega-
tivas) tantum. Et ideò sic
prima pollet, quia in eâ omne
genus illationum concluditur.
Nec ideò solùm, sed multò ma-
ximè etiam interformulas syl-
logi-

Logisticas excellat, & quia qua-
 tuor modos perfectos habet,
 qui ob illationis suæ clarita-
 tem indemonstrabiles nomi-
 nantur: non quòd demonstrari
 nequeant, sed quod tam simpli-
 ces tamque manifesti sint, ut
 demonstratione non egeant.
 Quod inde accidit, quia pri-
 mæ illæ radices *Syllogismorum*,
 scilicet dictum DE OMNI &
 DE NULLO, in hac *figura* evi-
 denter & actu exercentur. Un-
 de omnes inclinantur natu-
 raliter ad ratiocinandum in
prima figura, si id materia pa-
 tiatur. Reliqui omnes syl-
 logismi, ob quandam in colli-
 gendo caliginem, imperfecti
 appellantur. De expositoriis
 tamen secus est, qui clarissimè
 con-

SYLLOGISMI. 83

conclusionem suam colligunt
etiam in tertia figura, & for-
tasse clariùs quàm in prima:

h Phil. Plat. de Syll. categ. ii
Arist. I. Prior cap. k Francisc.
de Harlay. part. 3. c. 4. Et Arist.
I. Post. c. II ubi ait, hanc figu-
ram maximè esse ad scientiam
accomodatam. Nec tamen e-
videntia impedit, quo minus de-
monstrari queat, cum evidentia
suscipiat magis Et minus, ut o-
stendit Franc. Albertinus 6.
princ. Philosop. dub. 2. punct. 2.

§. XXXVI.

Tametsi autem omnis con-
clusio, ut suprà tradidimus, per
aliquem *prima figura* modum
longè clariorem possit infer-
ri,

ri, non tamen idcirco *secunda*
 & *tertia figura* dicis causa assi-
 gnantur. Nam si spectemus ma-
 teriam seu propositiones, ex
 quibus aliquid probare volu-
 mus, sæpè etiam inclinamur ad
 concludendum in *secunda* &
tertia figura, quando videlicet
 propositio naturalis seu dire-
 cta ad probandum assumpta,
 non nisi in aliquâ tali figurâ
 adhiberi potest, ejus autem cõ-
 vertens indirecta esset adhi-
 benda in *prima figura*. Ut;
Nullus corpus disgregat visum.
Omne album disgregat visum.
Ergo nullus corpus est albus. Et-
 si enim etiam dicere possis :
Nullum quod disgregat visum,
est corpus, omne album disgre-
gat visum, ergo nullum album
 est.

est corpus. Et tandem, *Ergo nullus corpus est albus*: tamen in hoc secundo *Syllogismo* major proposito est indirecta.

1. Jacob. Zab. lib. de 4. figura c. 10.

§. XXXVII.

Post *figuras* etiam de *modis Syllogismorum* aliquid dicendum est. Quorum numerum distinctionem & nomina perstringemus. Cum igitur *modus* sit enunciationum secundum quantitatem & qualitatem dispositio, tot erunt in quavis *figurâ modi*, quot dispositiones propositionum. Harum autem sunt in qualibet *figurâ m* sedecim. Nam à propositionum qualitate sumitur
divisio

86 DE FORMA.

divisio quadrimembris, & à
quantitate itidem quadrimem-
bris. Unde si has divisiones
has conjugas, quatuor conju-
gationes quater acceptæ con-
stituunt sedecim modos.

*m Conimb. I. Prior. præn-
tat. ad cap. 4. numerum hunc,
quò modò conficiatur, ostendunt.*

§. XXXVIII

Hî modi, ratione quali-
tatis, in *affirmantes* ac *negan-
tes*: ratione quantitatis, in *uni-
versaliter* & *particulariter con-
cludentes*: ratione evidentia, in
perfectos & *imperfectos*; rati-
one majoris extremi in con-
clusionem subjecti vel prædica-
ti locum obtinentis, in *directos*
¶

Et indirectos: denique ratione:
 præceptorum in utiles atque
 in inutiles distribuuntur. De
 affirmantibus atque negantibus
 infra agitur. Videntur enim sæ-
 pè aliqui *Syllogismi* ex negan-
 tibus propositionibus confuti,
 cum tamen affirmant. Ad *par-*
ticulariter concludentes revoco
 etiam, quorum conclusio est:
 vel indefinita, vel singularis,
 quæ à particularibus, in *Syllo-*
gismis conficiendis, parum dif-
 ferunt. *Imperfectos* (quales
 omnes sunt præter quatuor
 directos primæ figuræ) hîc
 non voco, quorum essentia,
 (quo sensu *Enthimema*
imperfectus Syllogismus voca-
 tur) sed quorum evidentia a-
 liquid deest. Ob o *perfecto-*

rum autem evidentiam, auctores neque pauci neque obscuri rectè affirmant, Logice ad multas scientificas conclusiones ne moraliter quidem esse necessariam.

n de inutilibus modis in quavis figura Vide Conimb. I. Prior. in cap. 4. § 6. O Ipse Arist. I. Prior. cap 1. ait. Perfectum syllogismum esse qui nullius indiget præter ea, quæ sumpta sunt, ut necessario concludere Videatur.

§. XXXIX.

Directus modus est, in quo majus extremum de minore concluditur; indirectus, in quo contrarium evenit. Quare in
p. solâ

p solâ primâ figura indirecti dantur, cum in secūdâ & tertiâ majus extremû in conclusione nunquam subjici possit. Cum autê sint quinque modi in primâ figura indirectè colligētes, seu ut *q* Boëtius loquitur, *per refractionem* & *propositionis conversionem nati*, cur & Aristoteles tantum duos ultimos recensuit? Respondet *s* Joan. Eckius, Aristoteli placuisse tantum eos enumerare, qui secundum præmissas à directis distinguuntur. Tres autem etiam priores ab eo agnitos esse, clarum fit ex alio & loco, ubi inter potestates *Syllogismi* eam quoq; laudat, quod possit convertentem conclusionis inferre. Ex quo etiam loco, ut Boëtius

E etiarius

etiam existimat, Theophrastus
& Eudemus occasionem acce-
pere, hos modos superadden-
di, & nos dicimus, cur *Ferio*
non habeat sibi respondentem
modum indirectum, sicut tres
prioris, quia nimirum parti-
cularis negativa neque simpli-
citer neque per accidens con-
vertitur. Quare cum modus
indirectus proprie sit, qui mi-
nus extremum de maiore con-
cludit, talisque in prima figu-
ra solum duplex reperiat,ur,
Fapesmo & *Frisesom*; sit ut stri-
cte loquendo non solum in ali-
is syllogismis, sed ne illi qui-
dem primæ figuræ, *Baralip*, *Ce-
lantes*, *Dabitis* sint indirecti.
Indicantur tamen ab Aristo-
tele, & tales latiore vocabulo
ap-

appellantur, quia prætermiffa
directa & immediata conclusi-
one. (quam tamen in mente
formari positis præmissis ne-
cessarium est) convertentem
conclusionis per saltum, adeo-
que velut indirectè inferunt:
cum tamen simpliciter indire-
cta illatio fit, quæ ita conse-
quens invertit, ut etiam inver-
tat ordinem naturalem con-
sequentia, ac relinquendo su-
um cuique termino munus,
colligat min9 de majore, quod
illi medium faciunt, quidquid
enim inferunt majus est extre-
mum.

*p. Est contra Scot. 1. Prior.
q. 24. Sor lib. 3 Sum. c. 7. 8.
at. Conimb. 1. Prior. in c. 7. q. 1. a.
e. fatentur nostram sententiam*

E. 2.

plurim.

pluribus placere. q Boët lib. 2. de
Syll. categ. r 1. Prior c 7. s Ioan.
Eckius 1. Prior. q. 4. a 1. Et Co
nimb c. 7 q 2. a. 1. t. 2. Prior. c. 10.

§. XL.

Omniū modorum utilium
nomina scitissima sunt, quæ
vulgatis illis versiculis *Barba-
ra, Celarent &c*: includuntur,
ut proinde alia commodiora
velle quærere, sit nodum in scire
po quærere. Qualia etiam
sunt illa, *u* quæ sub littera in
principio dictionis posita, si-
gnificant, cuius quisque *Syllogis-
mus* sit figuræ, quæque in hos
carminum carceres sunt con-
jecta Primæ figuræ.

Pavana, Pescaes, Padisi, Pestio
(Se-

(Secundæ autem) *Sefase,*
Satmeses, Sefico, Sabono,
 (& tertiæ) *Tacari, Taabro,*
Tismacis, Tafisi, Tobano, Te-
difo, Modiq;
 Obscuri quartæ quos dicunt
 esse figura,
Amedes, Amacir, Esarcot, I-
macis, Esiscod.

Nam præterquam quòd quarta
 figura deficit etiam prima lit-
 tera index figuræ in ejusdem
 nominibus: quæ, sicut & mo-
 di ipsi, & omnia prædicta no-
 mina, præter novitatem mul-
 ta incommoda, tantam obscu-
 ritatem habent, ut superstiti-
 osis aniculis ad evocandos è se-
 pulchris manes magis esse ido-
 nea, quam Logicis ad agno-
 scen-

Scendas *Syllogismorum* formula-
las videantur.

ii Anton Perseus Lynceus lib.
13. de recta ratione Philosophandi
cap. I.

CAPUT QUINTUM.
DE SYLLOGISMI
Principiis externis.

§. XLI.

Externa principia dicuntur,
a quæ non sunt in ipso *Syl-
logismo*, sicut materia & for-
ma, quæ dicuntur *interna* ejus
principia. Duplicis autem
generis sunt hæc externa prin-
cipia, alia *Syllogismum* tam per-
fectum quam imperfectum di-
rigunt: alia solùm imperfe-
ctum perficiunt. Quæ *diri-
gunt*, sunt *b* axiomata seu pro-
positiones per se notæ, quibus

con-

consequentia syllogistica nititur, quæ brevitatis causa vocari solent *Dictum de omni*, & *Dictum de nullo*: de his Aristoteles. *bb* In toto autem, ait, altero alterum esse, & alterum alteri omni attribui, idem est, dicimus autem omni attribui, quando nihil subjecti excipere licet, de quo alterum non dicatur: ac nulli attribui, accipitur eodem modo. Ad hæc duo principia, negativum alterum, alterum affirmativum, tanquam ad Lydium lapidem omnes *Syllogismi* explorantur, nothinè sint angenuini. *c* Sensus autem horum principiorum est. *Quidquid* dicitur de subjecto universè sumto, dicitur & de quovis, quod subsuntur sub illo: ut si dici-

tur de omni scientia, quod sit
 qualitas, dicitur etiam de Lo-
 gica, & fortè Mathematica, at-
 que aliis sub scientia conten-
 tis. Hoc principiò omnes syl-
 logismi affirmativi diriguntur:
 sicut negativi illo. *Quidquid*
negatur de subiecto universè
sumto, negatur & de quovis, quod
subsumitur sub illo, ut si nega-
tur de omni peccatore, quòd
fit amicus Dei, negatur etiam
de homine impuro & aliis, qui
sub peccatore continentur.

Philip. Du Triem. tract. 3.
part. 2. c. 1. post. Aug. Huncum
lib. 4. Proslag. parte. 1. b Axi-
omata seu dignitates appellatur,
quia tanta est earum perspici-
tas, ut per se ipsa dignissima sint,
quibus fides ab omnibus adhibe-

ATM

atur. Vide Arist. 1 Post. c. 8.
 Et Franc. Harlay part. 3. c. 10.
 licet F. Franc. Mayronius in ter-
 minorum Theologalium aureis
 explanationib. c. 5. in divinis
 dicat, Syllogismos non re-
 gulari per hac duo principia: ubi
 etiam addit, neq; Syllogismos ex-
 positorios Valere in divinis, quod
 tamen non est ita: c Franc. Ho-
 roman. l. 4. c. 2. Quod de o-
 mni dicitur, inquit, de singulis ei
 subjectis dicitur. Unde illud
 Ciceronis lib. de nat. deor. 3. *Omne animal mortale est, nul-
 lum est animal immortale.* Et
 advertit Anton. Scaynus para-
 phrasi in 1. prior. sect. 1. ex 10. Grã-
 de differre hac duo: *Esse in to-
 to; Et dici de omni, quoniã quod
 est in toto, minus in se habet, quã*

totum, in quo est : siquidem totum ut universale plus in se habet. Qui tamen sensus non videtur esse ad mentem Arist. qui docet idem esse, aliquid dici de omni, & esse in toto altero.

§. XLII.

His duobus principiis dirigentibus annectuntur etiam canones seu regulae tam generales quam speciales syllogismorum. Generales I. Si plures paucioresve sunt termini quam tres, monstrosa nascitur conclusio. Unde mala fide ambulat hic syllogismus. Omnis pes est ima pars animalis. Sed jambus est pes. Ergo jambus est ima pars animalis. Cum enim

enim ambifaria fit acceptio
 mediū termini, in maiore ni-
 mirum propositione propria,
 impropia in minore, fit, ut
 iste terminus significatione
 fit duplex, adeoque *Syllogismus*
 hic quatuor terminorum in-
 famiā notetur. II. Si *medius*
terminus vel ponatur in conclu-
 sione, vel non in ad utraque pro-
 positione, peccat *Syllogismus*.
 Quando enim *medius terminus*
 in conclusione ponitur, tunc
 idem per idem probatur. Ut
 si dicas: *Omnis rugosus est tris-*
tis. Omnis senex est rugosus.
Ergo omnis rugosus est tristis.
 Quando autem non ponitur
 in utraque propositione, tum
 quatuor sese termini ingerunt.
 Veluti si dicas. *Omnis qui ha-*
bet

bet e oculorum & albas intemperanter apertas, est inuerecundus. Sed omnis f ingeniosus habet cutem ac pilos tenues &c.

ad Arist. I. Post c. 15. & I. Prior c. 25. manifestum est, inquit, quod omnis demonstratio per tres terminos solos erit. &c. ad Arist. I. Prior c. 34. medium, ait, utriusque in Propositionibus esse in figuris necesse est e Arist. cap. 6. Physiog. f Ibid.

§. XLIII.

III. Si in neutra premissarum medium g distribuatur, morbum habet syllogismus. Quam ob rem à sanorum censu excluditur iste, Quidam homo est Antichristus, Omnis Pontifex est homo, Ergo omnis Pontifex est homo

Pontifex est Antichristus. Nec enim Homo in majore, nec in minore completè distribuitur, cum neutri accipiatur pro omnibus, pro quibus accipi potest. IV. Si aliquis terminus distribuatur, id est, communis sumatur in consequente, qui non fuerit distributus in antecedente, etsi aliquando rectum sit consequens; non recta tamen unquam est consequentia, ut: Quoddam animal habet cornua. Quaedam capra est animal. Ergo omnis capra habet cornua. gg Hujus & præcedentis regulæ (ex quibus duabus pleræque cæteræ oriuntur) causa est, quòd, si in eas committatur, non servetur dictum DE OMNI, aut NULLO, V.

Si à h. duabus negantibus ducatur
 Syllogismus, non in consequenti-
 am, sed in foveam ducit. Quia
 in dictis DE OMNI & DE
 NULO præcipitur, ut medi-
 um cum altero saltem extre-
 morum conveniat. Quare in
 Arcadium suam ablegandus
 est hic syllogismus. Nullus asi-
 nus detur servare consilia Evan-
 gelica. Nullus homo est asinus.
 Ergo nullus homo debet servare
 consilia Evangelica. VI. Si ex
 particularibus, non concluditur,
 quia hac ratione in neutra præ-
 missarum medium distribui-
 tur. Quidam habens crispas
 capillos est Ethiops. Jacobus
 habet crispas capillos. Ergo &c.
 g 1. Prior. cap. 24. gg Fran-
 Piccolomineus de rer. definitio-
 nib.

nis. Instrum. Logico, ait, Syllogismum ex toto ducere ad partem. h. l. Prior. c. 11. amba propositiones si fuerint negativa, ratiocinatio non constabit. Et eod. lib. c. 25. in omnibus, ait, Syllogismus oportet esse aliquem terminum attributum, id est, affirmativum & aliquem universalem, &c.

§ XLIV.

VII. i Si altera premissarum sit particularis aut negativa, & conclusio non sit itidem talis, videri poterit syllogismus, esse non poterit. Exempla accipe. Omnis fur est avarus. Aliquis dives est fur. Ergo omnis dives est avarus. Item: Nullus homo est truncus. Omnis cytharadus est homo. Ergo omnis

omnis cytharædus est truncus.
Atque hæc præcepta sunt omnibus figuris ita communia, ut tamen etiam in quædam peculiariora delinquat, qui in illa delinquit.

i i Prior. cap. 24. dicitur.
Si conclusio sit universalis, necesse est etiam terminos esse universales. Si vero termini sint universales, fieri potest, ut conclusio non sit universalis. Has duas regulas pulchrè demonstrat auctor Logica, quas alii S. Th. alij Hervæ; alii Thoma Anglico adscribunt, in tract. de syllog. cap. 5. Atque cum tot sint regulæ generales syllogismorum, apparet, quàm sibi similem, id est, mancã, eorum tractationem instituerit, Io. Sturmus, Partitio, Dialect. lib 2. cap. 19. Ecce
Regulæ

§. XLV.

Regulæ speciales traduntur istæ. Si in primâ figurâ vel ex Majore particulari, vel ex minore negativâ in syllogismo directo procedatur, deceptioni via sternitur, non Veritati. Quia utroque modo à termino non distributo proceditur. Et quidem si major particularis sit, medium non distribuitur, si autem minor negativa, tum majus extremum in majore affirmativâ prædicati locum tenens non distributum, in conclusione autem negativâ distributum est. Pro hujus regulæ cautelâ rectè monet k. Franciscus de Harlay, in primâ figurâ minorem aliquando vocetentis esse negantem, sed habe-

re.

re & im affirmantis; ut: *Quidquid non est corruptibile est immortale. Anima rationalis non est corruptibilis. Igitur &c.* Quae de causa etiam Fonseca / affirmat, solius materiae ratione peccare hunc syllogismum. *Quidquid non amisisti habes. Thesaurum non amisisti. Thesaurum igitur habes.* Sed infra animum in penitioem huius responsionis partem trahemus. Nunc ad secundae figurae peculiaris praecipua celerandum est.

k. part. 3. artificii logici c.
 §. l. Fonseca, 8. Instit. c. 2.

§. XLVI.

Si itaq; in m secundâ figurâ
ex

ex majore particulari, aut utraque sumptione affirmativa sese inserat conclusio, personata erit, nec ob necessitatem formae, sed materia aliquando accidet. Cū nimirum major convertibilis erit; ut: *Omne risibile est rationale. Omnis homo est rationalis. Ergo omnis homo est risibilis.* Atque tales quotidie disputantibus in syllogismi excidunt, qui tamen saepe, si spectentur secundum formalem non figuralem verborum positionem, in primā non in secundā figura esse reperiuntur. Cur autem in secundā figurā ex majore particulari nihil sequatur, ratio est, quia in tali syllogismo proceditur à majori extremo (quod est subjectum

majo-

majoris particularis & prædicatum conclusionis negantis) non distributo ad idem in conclusione distributum. Ex puris vero affirmativis in eadē nihil effici, causa est, quòd in secundā figura, si *Syllogismus* constet ex puris affirmativis, medium non distribuatur, cum sit prædicatum utriusque præmissæ affirmativæ.

*in Conimb. I. Prior. c. 7. n. 3
Session, 10. colloquij Ratisbon, in
fine.*

§ XLVII.

In tertiā denique figurā.
Si aut minor non sit affirmativa
aut conclusio non sit particula-
ris, sine verbo erit *Syllogismus*.
Si enim minor sit negativa,

CUM

tum à majore extremo (quod in majore propositione affirmativa, & in conclusione negativa est prædicatum) non distributo, ad idem distributum ibitur. Si verò conclusio in hac figura non sit particularis, tum à minore extremo (quod in minore affirmativa est prædicatum, adeoque non distributum, & in conclusione universali subjectum, adeòq; distributum) non distributo ad idem distributum ibitur.

§. XLVIII.

Principia, quæ *Syllogismus* perficiunt, sunt ea, quibus *Syllogismi* imperfecti (nam perfecti his principiis non indigent) seu

seu, quòd in iis principia diri-
 gentia serventur obscurius,
 consequentiam minùs claram
 habentes p̄ adjuvantur, dum
 eorum consequentia probatur
 clariùs, ut I. q. *Conuerso*, qua
 ostensive omnes *Syllogismi* im-
 perfecti rediguntur ad quatuor
 perfectos primæ figuræ, ex-
 ceptis *Baroco* & *Bocardo*, quo-
 rum particularis negativa non
 potest converti, universalis
 autem affirmativa convertitur
 ex lege tantùm in particula-
 rem, atque ita si mutatâ vice
 subjectum fiat, quod fuit præ-
 dicatum, ambæ propositiones
 sunt particulares, ex quibus
 nihil sequitur. II. modi im-
 perfecti per impossibile ap-
 probantur, eum scilicet con-
 tra

tradictio conclusionis sumitur
&c. III. per *sylogismum* expo-
sitorium, qui & ipse inter per-
fectos esse consetur. IV. Indu-
ctione exemplorum, & defi-
nitione formalis consequen-
tia.

P 1. Prior. I. dicitur perfe-
ctus *sylogismus*, qui nullius ali-
us indiget. Ec. c. q 1. Prior.
c. 2.

CAPUT SEXTUM.
DE MALIS SYLLOGI-
SMIS QUI CONTRA FI-
guras modos & regulas
suprà dictas afferun-
tur.

§. XLIX.

MALOS SYLLOGISMOS,
tanquam calones & lixas,
hunc

hunc in finem rejecimus. Habent enim aliqui plus cavillationis, quàm difficultatis. Non tamen omninò omittendi fuère, tum, quia nec a Aristoteles ipse ita contempsit, ut non ad trutinam vocaret; tum quia exploratis eorum tenebris, lux ipsa *Verorum Syllogismorum* magis exsplendescit. Ut igitur digitum ad deceptionis fontes intendamus eò ordine, quò suprà ad veritatis normam direximus, à primâ figura incipiemus; ac deinde ad præcepta communia progrediemur, ex quibus ea, quæ contra peculiaria cujusque figuræ præcepta afferri possent, facile diluentur.

a Tum alibi, tum ex professo
ut

ut lib. de Sophisticis Elench. Et
Cic. lib. 2. Academ. Multi, aut,
fallacibus & captiosis interroga-
tionibus circumscripti atque
decepti, desciscunt à veritate.

§. L.

Figuras igitur modosque
ita esse, uti docuimus, pleror-
umque gravissimorum Philo-
sophorum consensus habet.
Fuliginem tamen, partim So-
phista, partim recentiores ali-
qui Philosophi, offendere non-
nullis conantur. Ac primum
b primæ figuræ modum, qui
BARBARA appellatur, ita
quaterere solent I. Omne secun-
dum immediate sequitur pri-
mum, Sed omne tertium imme-
diatè

F

diatè

diatè sequitur secundum, ergo
 omne tertium immediatè sequi-
 tur primum. II. Omnes Ger-
 mani sunt tota natio, omnes Di-
 lingani sunt Germani, ergo o-
 mnes Dilingani sunt tota natio.
 Cui haud absimilis est iste. O-
 mnes homines habent omnem
 scientiam: sed omnes Logici
 sunt homines. Ergo omnes Lo-
 gici habent omnem scientiam.
 III. Omnis qui dicit, te esse ho-
 minem, Verum dicit. Omnis
 qui dicit, te esse furem, dicit te
 esse hominem. Ergo omnis qui
 dicit te esse furem, Verum dicit.
 IV. Omne Volans est corpus. O-
 mnis cygnus est Volans. Ergo
 omnis cygnus est corpus. V. V-
 trumque animal est lepus, uter-
 que homo (scilicet Socrates &
 Plato)

Plato) est animal. Ergo u-
 terque homo est lepus. VI. Omnis
 planta vel canis latrat. Omnis
 rosa est planta vel canis. Ergo
 omnis rosa latrat. VII. Omnis
 homo directè ponitur in predica-
 mento, omne rationale est homo,
 ergo omne rationale directè po-
 nitur in predicamento. IIX.
 Omne id est vivens quod est senti-
 tiens. Omnis planta est vivens.
 Ergo omnis planta est sentiens.
 Nec abludivit ille, Omne id est
 durum, quod est lapis, Omne fer-
 rum est durum. Ergo omne fer-
 rum est lapis. IX. Omnis contra-
 dictionis altera pars est vera.
 Sed omne falsum est altera pars
 contradictionis. Ergo omne
 falsum est verum.

¶ Omittimus enim hic ψευ-
 δόλονον, seu mentientem: de quo

ergo
 qui-
 ger-
 Di-
 o o-
 itio.
 O-
 em
 gict
 Lr
 m-
 ho-
 nis
 te
 ut
 it.
 O-
 go
 V-
 er-
 &
)

Cic. in Lucullo. Hortoman. lib. 4. cap. 16. ubi exemplum juridicum affert. Item Lactant. lib. 3. ubi aliquot exempla instabilis refert, ut somniavit quidam, ne somniis crederet. Et Epimenides dixit, Cretenses esse mendaces, at ipse Cretensis &c.

§. II.

c Videntur prædicti Syllogismi falsum ex vero inferre, non inferunt. Nam si eos ad Logicæ tribunal vocemus, simulachra potius aut cadavera quædam Syllogismorum esse deprehendemus, quàm veros Syllogismos. I. enim si exenteretur, quatuor habere terminos, convincitur. Primus
ter-

SYLLOGISMIS. 117

terminus est subjectum majoris, nimirum *secundum*. Secundus prædicatum ejusdem majoris, scilicet totum hoc, *immediate sequitur primum*. Tertius est subjectum minoris, nempe *Tertium*, quartus denique prædicatum ejusdem, *immediate sequitur secundum*. Neque enim medius terminus est illud *secundum*, cum hoc in majore sit rectus & terminus totalis; in minore autem obliquus; & terminus partialis. II. Etiam hos duos *Syllogismos* in vitio esse, manifesta res est, ex quatuor terminis. Medium enim variatur, cum in majore significet *omnes Germanos vel homines simul & collectivè sumtos; atque unum extremum con-*
F 3 jun-

junctum unius tantum propositionis, in minore autem significet tantum quosdam Germanos vel homines, & sit non unum, sed multa extrema multarum propositionum, nimirum harum. *Dilinganus est Germanus. Iste Dilinganus est Germanus &c. Hic Logicus est homo, ille Logicus est homo.*
 III. Hoc insidiosum Sophisma distinctione trucidandum est. *d* Nam vaferrima captione accidentis contaminatum est. Nec enim quicquid in majore affirmatur de medio termino, adeoque etiam de prædicato posito in minore, verè etiam semper affirmatur de subjecto ejusdem prædicati. Hac ergo distinctione respondendum.

Omnis

SYLLOGISMIS 119

Omnis qui dicit te esse hominem
in universali, vel certè hunc
numero, *is Verum dicit*, conce-
do: qui dicit te esse hominem
quemcunque aut qualemcun-
que, *is Verum dicit*, nego. Dein-
de in diverso sensu conceden-
da minor: atque ita ostenden-
di quatuor termini, quo facto,
merito negatur consequentia.
Et fallacia consequentis erit, si
ita veritas: *Qui dicit te esse
furem, falsum dicit. Sed qui
dicit, te esse furem, dicit te esse
hominem. Ergo qui dicit te
esse hominem, falsum dicit.*

¶ Quia, ut Phil. De Trien.
tract. 4 p. 2. cap. 1. a 2. docet, ad
omnem fallaciam concurrit *ES*
I causa apparentia, quæ est id,
ratione cuius Valida videtur ar-

gumentatio, ut in equivocatio-
 ne v. g. identitas vocis equivo-
 ca § II. causa defectus, qua est
 id, ratione cujus invalida est ar-
 gumentatio, ut v. g. in equivo-
 catione, diversa significatio
 vocis equivoca. d. Fons. 8. In-
 stit. cap. 10. § 14. ubi docet o-
 mne Sophisma consequentis, esse
 etiam Sophisma accidentis, quā-
 vis non mutata vice. Tolet. l. 5.
 Introduct. c. 15. notat hoc viti-
 um etiam accidere, quoties à su-
 periore ad inferius absque uni-
 versalitate, vel ab inferiori ad
 superius procedimus, ut homo est
 fur. Ergo Coriscus est fur.
 &c.

§. LII.

IV. Rejicitur ex hoc syl-
 logis.

SYLLOGISMIS 121

logismo vel major vel minor, quâ negatâ seu rejectâ, tanquam pede subtracto, claudicat consequentia. Quod autem vel major vel minor negetur, causa est, quia simul positæ incompossibiles sunt;posito enim, quòd una sit vera, necesse est alteram esse falsam: licet enim singulæ enunciationes separatim sumtæ possibiles sint, & possint esse veræ, ex hypothesi tamen unius destruitur altera. V. Hic *Syllogismus* quasi de industria errat, ita e palàm medium variat, quòd in majore accipitur pro duobus certis & designatis animalibus, in minore verò, non pro iisdem duobus, sed pro aliis. Taceo majorem & minorem.

F 5 norem.

norem non esse universales simpliciter, quales hîc requiruntur, sed tantum in certo genere, videlicet duorum: in forma autem ita respondebis, *Utrumque animal est lepus*: hoc scilicet utrumque concedo. Atque ita detectis per distinctionem quatuor terminis, neganda est consecutio prædicto vitiô foedata.

e Sic, ob medium variè usurpatum, non concluderet, qui ad Cantorem diceret: *Omnis canis latrat, Tu Canis. Ergo latras.* Non tamen item malè concluderet, qui ita inferret: *omnis homo est sensitivus. Omnis mulier est homo. Ergo omnis mulier est sensitiva: quia sensitivus terminum tantum*

tum mutat grammaticè , non
Logicè.

§. LIII.

Sexti paralogismi vitium
fatis tenebrosa ambiguitate
vestitur; sed videtur hac di-
stinctione in lucem protrahen-
dum: *Omnis planta vel canis*
disjunctim hæc sumendo, ut
sensus sit, omne id, de quo verè
dicitur hoc disjunctum *planta*
vel canis, id latrat, sic negan-
da est major: disjunctivè au-
tem sumendo hoc subjectum,
concedi quidem debet, sed ita
major est conjuncta propofi-
tio *Syllogismi hypothetici*, de
quo hîc non agimus. Ut ta-
men vel desultoriô more, et
jam hoc vitium hypotheticè

F 6 juga-

jugulemus: dicendum existimamus, illum *Syllogismum* inde non concludere, quia in disjunctivis affirmativis, tantum duplex est figura, quarum prior ponit alteram partem, & alteram tollit: posterior tollit alteram, & alteram ponit. In neutra ergo harum figurarum praedictus est *Syllogismus*, & hinc inalus: fieret autem & bonus, si quis ita diceret *Aut planta latrat, aut canis latrat. Latrat autem canis. Ergo non latrat planta; qui Syllogismus in prima figura hypotheticus est, in secunda autem si concluderet: Aut planta latrat; aut canis latrat. Non latrat autem planta. Ergo canis latrat.*

f. *Fonsec. lib. 6. Instit. cap.*

32. g Franc. Hotoman. lib. 4. Institut. Dial. c. 6. in Syllogismo, ait, disjunctivo necesse est, alterum ex duobus, quae disjunguntur, Verum, alterum falsum esse. Nam ea demum disjunctiones ad has conclusiones valent, quae neque medium habent, & quorum alterutrum esse necesse est: itaque si inter diem & noctem est diluculum, vulgata conclusio non valet: Aut dies est, aut nox est. Aut stat, aut sedet. Potest enim cubare, quod neutrum est, &c.

§. LIV.

VII. Etiam iste Syllogismus, per fallaciam h accidentis, in laqueum ducit. Non enim quidquid accidit homini

F 7

(ut

(ut v. g. *directè in predicamento ponitur*) id etiam accidere rationali credendum est. Itaque satis est velum illi demere, & ostendere, quod hoc vitio accidentis laboret. Nam hoc ipso patet, eum principiò illo destitui, quod vocatur **DICT DE OMNI**. Non enim quidquid dicitur de subiecto quomodocunque, dicitur etiam de quovis contento sub illo. In formâ tamè etiam responderi posset, concessâ maiore, & distinctâ minore, hoc modo: *Omne rationale materialiter est homo, concedo, formaliter nego: ergo omne rationale materialiter directè ponitur in predicamento, concedo, formaliter nego, sic enim à latere collocata-*

locatur, tanquam differentia hominis. VIII. Duo illi *sylogismi* octavo loco positi, sub alieno primæ figuræ pallio, fumum vendunt. Nam revera sunt in secunda figura, in qua cum ex meris affirmativis nihil conficiatur, quid mirum, si tanquam illegitimi proscribantur? Esse autem in secunda potius, quam in prima figura, ex eo est intelligere, quod in primo *sylogismo*, de *sentiente vivens*, in secundo de *lapide durum* affirmetur, adeoque prædicetur, quod rursus in minore etiam prædicati locum involat.

h Accidēs hic dicitur, quidquid aliquo modo distinguitur ab altero, de eo tamē prædicari potest, *sive*

siue essentialiter siue accidenta-
 liter, quo sensu etiam animal est
 risibile respectu hominis acci-
 dentia sunt: Cum autem omne
 predicatum etiam debeat aliquo
 modo indentificari cum subiecto,
 oritur fallacia accidentis ex hac
 identificatione est diversitate
 cum subiecto, quâ male infertur,
 aliquid convenire rei ex eo,
 quod conveniat eius accidenti,
 quia (ut clarè ostendit Phil.
 Du Trieu. tract. 4 p 2. c. 2. a. 1.)
 accidens non sumitur, quatenus
 est idem cum re, cuius est
 accidens, sed quatenus diversum.
 Unde Tolet. lib. 5. Introduct.
 c. 15. hanc regulam tradit: o-
 mnia ea, quæ uni conveniunt se-
 cundum id, in quo ab altero dif-
 fert &c.

§. LV.

§. LV.

IX. Ille *Syllogismus* nequaquam est in *Barbara*, sed sophisticô tectoriô cohonestatus, in *Barbara* esse videtur, cum non sit. Nec enim major est universalis, sed particularis ob signum *Altera*, quod est particulare in certo genere, nempe duorum. At verò signum *Omnis*, quod est semen deceptionis, est tantum syncategorema, & genitivus cohærens cum alio syncategoremate, quod est genitivus *contradictionis*. Par ratio foret, si major hæc esset particularis. *Omnis contradictionis aliqua pars est Vera*, quæ quidem propositio sensum habet disjunctivum, non disjunctum; quia non est sensus, quod *omnis contradictionis affirmativa*.

firmatio sit vera, vel, quòd o-
 mnis contradictionis negatio sit
 vera, sed quòd affirmatio vel
 negatio confuse & indetermi-
 natè sit vera. Rectèque ait
 i. Fonseca, sub subjecto parti-
 culariter & indeterminatè
 sumto, non licere sumere de-
 terminatum singulare, ratione
 cujus particularis sit vera.,
 quod tamen fit in objecto
Syllogismo. Dices, Mutemus
 majorem hoc modo. *Omnis*
contradictio habet alteram par-
tem veram, sed omne falsum est
altera pars contradictionis. Er-
go omne falsum est verum. Jam
 ferendum est quidem majo-
 rem esse universalem, sed con-
 clusio tamen nondum est sa-
 nata, quamvis nunc alia de
 causa

SYLLOGISMIS. 137

causa agrotet. Est enim syllogismus ex obliquo & affirmativè concludens; qui duo præcepta violat: oportet enim in hujusmodi syllogismis, k ut extremum obliquum in antecedente, sit obliquum in consequente: item; ut cum medium fuerit obliquum in unâ sumtione, extremum alterius sumtionis sit obliquum in conclusione. Quod hic non fit. Et quamvis fieret, aliud tamen malum superesset, nimirum mutatio medi termini: in majore cum dicitur; omnis contradictio, in minore autem, altera pars contradictionis.

i. Fonssec. 6. Inst. c. 7. 8. k
Fonssec. ibid. c. 30. ^{vbi tamen}
sunt esse monet, ad rectos ejus-
modi

modi Syllogismos revocare: quàm
recentiorum præceptis non o-
mnino exploratissimis inniti.

§. LVI.

Secundus primæ figuræ
modus CELARENT appellatur:
cui oppugnando etiam aliquot
arietes admoventur. I. Nulla
aqua bibit Vinum. Omnis
homo bibit aquam. Ergo nullus
homo bibit Vinum. II. Nullum
animal dum dormit, Vigilat. O-
mnis homo est animal dum dor-
mit. Ergo nullus homo Vigilat.
III. Nullum animal per se est
rationale. Omnis homo per se est
animal. Ergo nullus homo per
se est rationale. Oppugnant
hi arietes, non expugnant
hunc

hunc modum. I. enim si ad
 amissim applicetur; / quatuor
 habere terminos deprehendi-
 tur: quia medium in majore
 est *aqua* in recto & sine addi-
 to; in minore autem *aqua* in
 obliquo & cum addito *Bibit*,
 quod est pars, & quidem præ-
 cipua, adeoque medium, Pro-
 thei instar variatum, quartum
 terminum efficit. II. pari mo-
 do terminorum abundantia
 errat. Sensus enim majoris
 est, *nullum animal dormiens
 Vigilat*, & minoris, *omnis homo
 dormiens est animal*: quippe
 si illud, *dum dormit*, ad prædi-
 catum minoris pertineret, hoc
 sensu; *omnis homo est ani-
 mal dormiens*, tunc minor fal-
 sa redderetur. Variatur itaque
 in

in hoc *Syllogismo* & medium
in antecedente, & subjectum
minoris in consequente. III.
Syllogismus tum non omnino
est absolutus, sed vel modalis,
vel quasi modalis, quia propo-
sitiones non tantum dicunt,
quod prædicatum in fit vel non
in fit subjecto, sed etiam quo-
modo in fit vel non in fit; scili-
cet per se; tum etiam majorem
falsam habet, animal enim su-
mitur personaliter pro speci-
ebus suis, inter quas aliquod a-
nimal, scilicet homo, est per se
rationale.

I Hoc vitio quatuor termi-
norum notantur etiam omnes *Syl-
logismi homonymia* seu equivo-
catione infecti, de quibus *Arist.*
lib. de Elench. cap. 4. ut, qui o-
dis

dit animam suam, dignus est fieri Christi discipulus, qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam. Psal. 10. Ergo qui diligit iniquitatem, dignus est fieri Christi discipulus. Item; omnes Syllogismi sensu compositio aut divisio excœcantes; ut, duo & tria sunt par & impar; quinque sunt duo & tria. Ergo quinque sunt par & impar. Cujus vitij anatomiam exhibet Franc. de Harlay p. 3. artific. Logici cap. 33. Item Franc. Horoman. lib. 4. cap. 28. ubi & homonymiã, & sensum compositum seu Synthesin, divisim seu diversis curiosis exemplis explicat.

§. LVII.

DA

DARIUS hos insultus patitur. I. *Omne nomen est vox. Socrates est nomen. Ergo Socrates est vox.* II. *Omne animal subtractio cito moritur. Titus est animal. Ergo si Tito subtrahas cibum, omne animal moritur.* Verum his non magno Hercule opus est. I. quia ambiformiter accipit vocem *Socrates*, *iram* dissolvitur, ut concessa maiore, minor distinctione explicetur, hoc pacto: *Socrates* in suppositione materiali est nomen, concedo; in suppositione formali est nomen, nego; pari dein distinctione conclusio est explicanda: Ergo *Socrates est vox*: *Socrates* materialiter concedo, formaliter nego. Sic mille alia quotidie

diè occurrentes dirumpuntur
 captiunculæ, ut: *Alicubi est*
adverbium. *Sempronius au-*
rem est alicubi. Ergo *Semproni-*
us est adverbium. Item: *Qui be-*
nè valet, valet adverbium. *Tu*
benè vales. *E. vales adverbium.* Et
 illud apud *n* Senecã. *Mus rodit*
caseum. *Mus est syllaba.* Ergo
syllaba rodit caseum. Et apud
 o *D. Augustinum.* *Ex cuius ore*
prodit leo, prodit immans be-
stia. Sed qui nominat leonem,
 ex eius ore prodit leo. Ergo *im-*
mans bestia. Et apud *p* To-
 let. *Gladius est secunda declina-*
tionis. Sed *ensis est Gladius.* Er-
 go *ensis est secunda declinatio-*
nis. q. Quamvis hic syllogi-
 finus etiam decipiat colore ex
 accidente quæsito. Apud *r* Ho-
 G roma-

romannum quoque. Homo est
 duarum Syllabarum. Constanti-
 nopolitanus est homo. Ergo
 Constantinopolitanus est dua-
 rum Syllabarum. II. etiam Syllo-
 gismi error non imperspicuus
 est, quartum enim terminum
 in conclusionis prædicato ob-
 tradit. Animal enim in antece-
 dente subjectum fuerat, non
 pars majoris extremi, sicut est
 in conclusione. Contra modum,
 cui nomen FERIO, ficulneum
 quoddam argumentum affer-
 ri solet. Nullum animal est spe-
 cies. Homo est animal. Ergo
 homo non est species: nam ne-
 gatur major, cum quoddam a-
 nimal, scilicet homo sit speci-
 es: habet enim nomen animal
 suppositionem distributivam
 pro

SYLLOGISMIS. 139

pro generibus singulorum, s
qua explicatur descensu copula
tivo enumerante omnes species,
pro quibus nomen accipitur.

in Franc de Harlay in Ap-
pendice artificii sui observat hanc
per distinctionem respondendi
rationem benignitatis esse, nam
si legum Logice, ait, severitas ad-
amussim observetur ea negari
nihil vetat, qua distinguere vel
ingenii subtilitas, vel humani-
tas invitatur in Seneca ep. 48.
quem & de etiam ep. 45. o S.
Aug. in l. de Magistro. p Tolet.
Introduct. lib. 5. cap 15. q S. Th.
de Syllog. Sophist. 1. 17. docet, plu-
res falsas esse sapere in uno Syl-
logismo r Hotoman. l. 4. cap. 28.
& Fonseca. 8. Instit cap 34.

G 2

Adver-

§. LVIII.

Adversus secundæ figuræ
 primum modum ita velitan-
 tur nonnulli. I. *Nulla propo-
 sitio est vera, quando est falsa. Om-
 nis enunciatio impossibilis est
 falsa. Ergo nulla enunciatio
 impossibilis est propositio* II. *Nul-
 la rubedo est albedo. Omnis ro-
 sa est apta suscipere albedinem.
 Ergo nulla rosa est apta suscipe-
 re rubedinem.* Utrobique ca-
 villi & scripti, nam I. sub qua-
 tuor terminorum stibio men-
 dacium adstringit, quia medi-
 um variat, si in majore sit hoc
 totum. *Vera quando est falsa :*
 pro medio ; & in minore hoc
 tantum, *falsa ;* si in ultima illa
 pars minoris, scilicet *quando*
est

*est falsa, sit pars subjecti, tunc syllogismus quidem erit in prima figura, sed quatuor terminos non excurret: immò geminus istum syllogismum infidebit error, quia pro maiore extremo etiam medium, vel pars medii, conclusionem ingrediatur. II. Tum ex t obliquis, tum etiam quatuor terminorum luen patitur. Alius enim terminus est in maiore, *albedo*, alius in minore, *apta suscipere albedinem*.*

CAMES-
TRES. Non ideò est malus modus, quòd à medio majoris non distributo, ad idem in minore, adeòque antecedente, distributum procedat. Sufficit enim ut medium in unâ parte antecedentis distribuatur. Ut

tamen etiam hic modus fiat exploratior, ecce opponitur
 I. *Omne corpus differt à Spiritu. Nullus Angelus differt à corpore*, II. *Omne mortuum est non ens. Nullus homo est non ens. Ergo nullus homo est mortuus.*
 Sed uterque syllogismus manifesto errore colligit I. quatuor terminis inquinatus est; 1. est corpus; 2. differt à Spiritu; 3. Angelus; 4. differt à corpore. II. distinctione, quasi pollinctore opus habet. *ut. Omne mortuum est non ens secundum existentiam, concedo; secundum essentiam nego. nullus homo est non ens secundum essentiam, concedo, secundum existentiam, nego.*
 FESTINO & BAROCO
 cum

cum virtute in CESARE & CA-
MESTRES includantur, nullo
ferè peculiari examine opus
habent.

*t In negativè concludentibus,
si affirmativa tantum fuerit ex
obliquo, nulla conclusio efficie-
tur. Fons. 6. Instit. c. 30.
quavis aliqui illum locum lu-
dicrum esse judicent. u Phil. De
Trieu. tract. 4. p. 2. a. cap. 2 a.
2. observat, vocem mortuus, re-
spectu Socis homo esse determina-
tionem alienantem, qua planè
tollit significationem Socis, cui
conjungitur.*

§. LIX.

Tertiæ denique figuræ mo-
dus primus DARAPTI, et si
G 4 legi-

legitimus, objectionem tamen
 habet, quavis charybdi peri-
 culosior, & est hæc, *Omnis*
homo Physicus est sciens. Omnis
homo Physicus est animal. Ergo
quoddam animal est sciens. Ubi
 consequens contingens, ex
 antecedente necessario sequi
 videtur. Respondent aliqui,
 majorem ac minorem in ejus-
 modi syllogismis contingen-
 tes esse; sed hi funem cum O-
 cho torquent. Cum enim,
 saltem ut à nobis positæ sint,
 ita veræ sint, ut falsæ esse non
 possint, inexpeditissima est re-
 sponsio dicere, contingentes esse.
 Alii ajūt, ex ambabus necessariis
 sequi conclusionem necessari-
 am, si sint necessariae, tam quo-
 ad connexionem subjecti cum
 prædicato, quam prædicati
 cum

cum subiecto, adeoque pos-
 sint converti simpliciter rati-
 one materiæ. Nam si tantum
 prædicatum sit necessario con-
 nexum cum subiecto, & non
 etiam subiectum cum prædi-
 cato in præmissis, quid mirum,
 si nec prædicatum conclusio-
 nis sit necessario connexum
 cum subiecto; præsertim cum
 in proposito *Syllogismo* medi-
 um non necessario insit subje-
 cto conclusionis, adeoque nec
 majus minori insit necessario,
 quandoquidem non nisi rati-
 one mediæ, seu mediante me-
 dio, in existente inesse conclu-
 ditur. Verum nec ista re-
 sponso omnino extinguit diffi-
 cultatem, quia non ostendit,
 quomodo nihilominus ex ve-

eo non sequatur falsum in ejus-
 modi *Syllogismo*. Altiores er-
 go vitii radices inquirendæ.
 Nonnulli itaque dicunt, con-
 clusionem prædicti *Syllogismi*
 ex suppositione esse necessari-
 am, & idem valere ac si dicas :
Omnis homo Physicus si existat
est sciens. Omnis homo Physicus
si existat, est animal. Ergo
quoddam animal (Videlicet si
homo Physicus existat) est sci-
ens. At neque ista subtilitas
 placet, tum, quia sicut
 Physica potest abstrahi ab exi-
 stentia, ut dicamus, Physica est
 scientia, ita etiam videtur ab-
 strahi posse *Physicus*, ut dica-
 mus, *Physicus est sciens* : tum
 quia in antecedente supra po-
 sito *Syllogismo* existentia & non
 ponitur

ponitur (hypothesis enim absolute nihil ponit) quæ tamen in conclusione ponitur: nec etiam ut quoddam animal sit sciens, necesse est, ut quidam homo Physicus existat, potest enim esse sciens, si solum etiam Logicus existat. Ultimum igitur asyllum restat, dicere, *Syllogismum* hunc quatuor terminis laborare, cum vocula *Est*, ob contingentem materiam in consequente existentiam significet, quam non significaverat in antecedente.

x Itaque ponitur consequens, scilicet animal existere sciens, cum tamen non fuerit positum antecedens, scilicet animal existere Physicum, de quo *Sitio Fonseca* & *Instit.* c. 13. *Tolet.* *Introduct.* l. lib. 5. c. 15.

G 6

Scio

§. LX.

Scio ex hac quoque respon-
sione, tanquam amputato hy-
driæ capite, aliquot pullulare
difficultates. Sed non est pu-
tandum, semper vitium con-
tingere à copulâ *EST*, si nunc
existentiam in *Syllogismo* signi-
ficet, nunc non significet: sed
tunc solùm, quando in conse-
quente infertur existentia,
quæ non erat posita aut con-
cessa in antecedente. Nec par
est ratio, si ex copula *EST*, exi-
stentiam significante, infera-
tur necessaria propositio, ade-
òquè *EST* existentiam non si-
gnificans, quia existentia in
hujusmodi *Syllogismi* antece-
dente

dente concessa, supponit essentiam, non tamen essentia in antecedente solum concessa, etiam supponit existentiam. Quæ causa est, cur ex contingente sequatur necessarium, non autem ex necessario contingens. At ne eludere potius, quam elidere argumentum videar, totum hunc nodum evolvam. Quærent enim quis potest, cur non etiam quatuor termini esse censeantur in hoc & similibus Syllogismis? *Omnis Physicus est sciens. Quidam homo est Physicus. Ergo quidam homo est sciens*; cum tamen medius terminus in minore adjunctam habeat significationem existentiae, quam non habuerat in maiore? Verum

rùm hic ipse *Syllogismus*, re-
sponſioni noſtræ ſuprà datæ
ſubſcribit, quem quidem om-
nes defendere coguntur. Dico
ergo, idcirco in prædicto *Syllo-
giſmo* non cenſeri quatuor ter-
minos, quia licet in minore
abſolutè ponere exiſtentiam,
quæ hypotheticè poſita fuerat
in majore, cum poſita illa ad-
huc vel concedi vel negari
poſſit, pro arbitrio reſponden-
tis. Qui autem in conſequentè
exiſtentiam ponit, quam non
poſuerat in antecedente, ma-
niſte plus infert, quàm con-
ceſſum fuerat. Dicit etiam
poſſe, quod optimus quidam
Logicus, qui ſe Thaletem no-
minat, dixit, in hujusmodi *Syl-
logiſmis* à ſuppoſitione medi-
termini

SYLLOGISMI. 151

termini in minore positi, de-
terminari suppositionem e-
jusdem in majore collocati.
Nec enim id sine fundamento
dixit, cum & subjecti acceptio
à prædicato determinetur, &
alioqui talis *Syllogismus* dicto
DE OMNI non mensuretur.

S. XLI.

Expeditivimus *Syllogismus*
intricatum quidem, sed qui
gratis comparabatur cum cur-
ru Midæ inexplicabilibus no-
dis implicato. Duæ adhuc
nebulae supersunt dissipandæ.
Nam contra FELAPTON obji-
citur. Nullus corvus est Athi-
ops. Omnis corvus est niger. Er-
go quidam Athiops non est ni-
ger.

ger. Contra BOCARDO autem. *Quidam homo non est vir. Omnis homo est animal. Ergo quidam vir non est animal.* Uterque hic *Syllogismus* clauditur, quia talum invertit, dum in tertia figura contra leges minorem negativam posuit. Miraberis hanc responsionem? An non enim utriusque minor expressè affirmat? Nequaquã, quia minor non est illa, quæ posteriore loco ponitur, sed in quâ minus extremum. Minus autem extremum in tertia figura est, ut supra docuimus, non quod in antecedente præponitur, sed quod in conclusione subicitur. Atque his ipsis *Syllogismis* ostenditur, non perinde esse in tertia figura, utram.

utram quis propositionem
majorem facere velit, si enim
in conclusione subjiciat, quod
in majore erat prædicatum, &
manifestè ex verò aliquid cum
diminutione veritatis colli-
getur. Cæteri tertiæ figuræ
modi, si quid argutiarum susti-
nent, facilè erit ex dictis sca-
turiginem erroris investiga-
re.

*2. Alia captio est. Si est Vir,
homo est. Sed Vir non est. Ergo
homo non est. Vel. Si Vir est,
homo est. Sed homo est. Ergo
Vir est. Est enim captio conse-
quentis, ac prior quidem, quia
ex opposito antecedentis opposi-
tum consequentis colligit, poste-
rior autem, quia ex consequen-
te infert antecedens.*

Præ-

§. LXII.

Præcepta quod atrinet communia, diximus primo, non posse esse tribus plures terminos contra quam regulam objici potest hic Syllogismus. Omnis caseus est substantia. Quidam Vermis nidulatur in caseo. Ergo quidam Vermis nidulatur in substantia. At dicendum est, hunc Syllogismum non esse omnino simplicem, sed compositum è partibus horum Syllogismorum. Quidquid nidulatur in caseo, nidulatur in substantia. Quidam Vermis nidulatur in caseo, Ergo &c. Major probatur, si caseus est substantia, nidulans in caseo, nidulatur in substantia. Sed caseus est substantia.

substan-

SYLLOGISMIS. 155

*substantia, ergo &c. Diximus
secundò, medium terminum in
conclusionem falsis legibus non
poni. Contra quod dictum
opponitur iste syllogismus. Om-
nis peccator confiteri debet
peccata, à quibus dicitur pecca-
tor. Sed omnis nepos est pecca-
tor. Ergo omnis nepos confite-
ri debet peccata, à quibus dicitur
peccator. Ubi peccator est me-
dius terminus, & tamen ingre-
ditur necessariò conclusionē.
Respondendum est tamen, vo-
cabulum peccator, bis poni in
majore: adeòque habere du-
plex munus: primò enim est
medius terminus, dein est pars
maioris extremi. Conclusi-
onem itaque ingreditur, non
ut*

ut medius terminus, sed ut pars
majoris extremi.

§. XLIII.

Quintâ regulâ diximus
ex duabus negativis nunquam
concludi. Contra quam regu-
lam docet a Ant. Persius Lyn-
cæus, in omnibus figuris ex o-
mnibus negantibus rectè con-
cludi posse, idque probatum in
hoc exemplô : *Nihil quod non
prodest animo, est summum bo-
num. Nihil ex bonis fortuna
prodest animo. Ergo nihil ex
bonis fortuna est summum bonum.*
Et roborari eadem sententia
potest plurimis exemplis: v. g.
*Quidquid non habet pedes, non
potest ambulare, Lapis non ha-
bet.*

SYLLOGISMIS. 157

bet pedes. Ergo non potest ambulare, &c. Sed, ne novam hanc Terpandri chordam approbemus, dici potest, vel hujusmodi syllogismos esse hypotheticos saltem implicitè, si quid non prodest animo, non est summum bonum &c. quæ propositio, b cum dictionem conditionalem non habeat negativam, affirmativa censetur: vel certè minor in utroque syllogismo, quatenus est negativa de prædicato finito, æquivaleret affirmativæ de prædicato infinito, ut sit iste sensus, lapis est non habent pedes. Rectè enim cum c Toletto & aliis contra Boëtium dicitur, negationem verbo præpositam etiam in enunciatione aliquando facere verbum
infi-

infinitum, quô pacto d Aristoteles faciens demonstrationem, in prima figura hanc minorem ponit. *Plantæ non scintillant, quæ propositio si non æquivaleret affirmativæ, in prima figura, cujus minor negativa esse nequit, nihil conficeret.* Itaque in tali *Syllogismo* conclusio immediatè, & per se loquendo, sequitur ex minore affirmativa de extremo infinito; per accidens autem & mediatè ex minore negativâ, quatenus scilicet ex minore affirmativâ de extremo infinito, potest inferri negativa de extremo finito. Atque eodem clypeo defenditur regula VII superius tradita, contra quam videtur aliquândo

SYLLOGISMIS. 159

ex minore negativa conclusio
inferri affirmativa. Unde ad-
huc rectè cFonseca docet, soli-
us materiæ vi peccare hunc
Syllogismum: *Quidquid ami-*
sisti, habes, &c. Dices. Nulla
est negativa, quæ non alicui
affirmativæ, vel infinitæ,
vel aliâ ratione circum-
scriptæ æquipolleat. Ergo
excusari poterit eadem re-
sponsione omnis *Syllogismus* ex
duabus negativis procedens.
Sed rectè non nemo respon-
det, præceptum hoc intelligi
tantum de iis negativis, quæ
ad æquipollentes affirmativas
reductæ, non faciunt probam
formam.

a *Lib 18. cap. 2 3. & 4. de*
recta ratione Philosophandi. b
Fonseca,

*Fonsec. lib. 3. c. 14. c. 1. Peri-
herm. c. 3. q. unic. dub. 2. d. 1.
Post. cap. 10. c. 8. Instit. c. 2.*

§. XLVII.

Sexta regula præscribēbat,
ne ex duabus particularibus ra-
tiocinaremur, adversus quam
opponitur. f. *Quoddam animal
est bipes, quidam equus est omne
animal. Ergo quidam equus
est bipes. II. Aliquod animal est
Coriscus. Aliquis homo est Co-
riscus. Ergo aliquis homo est
animal.* Neutra ratio robur
habet: ad I. responderetur, etsi
in tali syllogismo concludere-
tur vi formæ, minorem tamen
tūm falsam, tūm inusitatam
esse, quia prædicato non solet
signum

signum universale adjici, quo
quidem amissô, palam est, per-
peram concludi, quidquid sit
de antecedente. Ad II. dico,
Syllogismum quidem illum pro-
bum esse, sed ex medio singu-
lari constrictum, adeòque ex-
positorium, quem regula sexta
non obligat. De quo plura
in cap. sequenti attingentur.

CAPUT SEPTIMUM.

DE MODIS INUTILIBUS
syllogismorum, qui in tribus
figuris fieri possunt: item o-
biter, an expositorii, & qui u-
niversali propositioni termi-
num singularem adjiciunt,
sint veri syllogismi?

&c.

H

Non

§ LXVIII.

NON inutile erit *inutiles*
modos enucleatius in lu-
 cem protrahere : quamvis e-
 nim illi ex prædictis regulis &
 exemplis utcunque colligi po-
 terant : tamen in seipsis osten-
 si fortius illuminant, bono-
 rumq; syllogismorum vim cõ-
 mendant. Atque ut à prima
 figura ordiamur ; quadrupli-
 cis generis in ea reperiuntur
 propositiones : nempe *univers-*
alis affirmativa, universalis ne-
gativa, particularis affirmati-
va, & particularis negativa. Hæc
 quatuor genera possunt
 in præmissis bis octies, in pri-
 ma figura copulari ; quater uti-
 liter, duodecies autem *inutili-*
ter,

SYLLOGISMORVM 163

ser. Attenduntur enim hîc
modi utiles, seu inutiles tan-
tùm ratione præmissarum. Mo-
di autem illi indirecti primæ
figuræ et si utiles sint, & utique
quaternarum numerum exce-
dant; quippe qui una cum
quatuor directis utilibus no-
vem constituant; ii tamen ra-
tione conclusionis existunt:
ratione cuius qui volet aliter
& aliter inferre, longe plures
excudet malos syllogismos. Sed
nos eas conclusiones duntaxat
ponimus, quæ inferri posse vi-
dentur, præmissa particulari
aut negativa, ex qua non nisi
particularis aut negativa in-
fertur, atq; ita modos inutiles
tantùm ratione præmissarum
numeramus, tantumque infe-
rimus,

H 2 rimus,

164 DE MODIS INVITIL.

rimus, quod juxta regulas cæ-
teras videtur inferendum. *¶*
In prima itaq; figura tres con-
stitui possunt classes *inutilisum*
modorum. In prima classe
sunt duo *modi affirmativi*, seu
illi scilicet, qui ex *utraq; parti-*
culari affirmativa, seu qui ex
majori particulari affirmativa
et minore universali conficiun-
tur. In secunda classe ulu-
lant *purè negativi*, numero
quatuor, nempe ex *utraque*
premissa universali negativa,
ex utraque premissa particulari
negativa: ex *majori universa-*
li, *et minore particulari nega-*
tiva; denique ex *majori parti-*
culari, *et minore universali ne-*
gativa. In tertia classe navi-
gant *modi ex premissis negati-*
vis *et*

SYLLOGISMORVM 165

vis affirmatiuis mixtis; & sunt
hi sex: Ex maiore uniuers. af-
firm. & min. uniuers. negatiua.
Ex maiore uniuers. affirm. &
min. particulari negatiua. Ex
maiore particulari affirm. &
min. uniuers. negatiua. Ex ma-
iore particulari affirmatiua, &
min. partic. negatiua. Ex ma-
iore particul. negatiua, & min.
uniuers. affirm. Demum ex
maiore partic. negat. & min.
particulari affirmatiua. Hi
duodecim sunt nidi auium si-
nistrarum, quæ pro lusciniis
bubones & vespertiones, hoc
est, ineptos syllogismos exclus-
dunt.

a Petr. Hurtadus de Men-
dox a disp. 10. Logica: sect 15. Co-
nimb. ex Aristotele 1. Prior. in

166 DE MODIS INUTIL.

explicat c. 4. de modis inutilibus prima figura, Et Petrus, Fonssec, lib. 6. Instit. cap 7.

§. LXIX.

Memoriae causa hi duodecim *inutiles modi* his duodecim *voculis* comprehenduntur.

Tibi dico soli omnes honores meos esse:

Ista rota stridet valde raro.

Hæ voces dissyllabæ sunt, in quibus A. *universalem affirmativam*. I. *particularem affirmativam*. E. *universalem negativam*. O. *particularem negativam*. significat, ut iudicio sit, ex duobus talibus præmissis in prima figura non necessario concludi. Sed ex re juventutis erit

EXEM-

exempla opponere, ut clariùs
appareat, quinam syllogismo-
rum non sint frugis bonæ; au-
resq; horrere affueſcant con-
nexionem, quam vituperari
audiverunt.

§. LXX.

In tibi hoc est ex duabus
particularibus affirmatiuis ina-
nis iste quasi crassa nux syllogi-
smus formatur.

Quoddam Vas est dolium.

Quidam Scyphus est Vas,

*Ergo quidam Scyphus est do-
lium Et iterum: Quidam Scy-
phus est dolium. Sed quod tu u-
no haustu ebisti, est Scyphus.
Ergo quod tu uno haustu ebisti,
est dolium.*

H 4 In

168 DE MODIS INVITIL.

In dico. Quoddam animal est ci-
bus.

Quidam optimus caseus non
est animal.

Ergo quidam optimus caseus
non est cibus.

In soli. Quaedam avis non est ni-
gra.

Quidam corvus est avis,

Ergo quidam corvus non
est niger.

In bonos. Quidam nasus non est
longus.

Quidam gigas non est nasus :
Ergo quidam gigas non est
longus.

In o- Quidam canis non est hin-
nnes. nibalis.

Nullus equus est canis.

Ergo nullus equus est hinni-
bilis.

Vel

nl

Vel potius servata illa regula;
(ne premissa uni particulari
subjungatur conclusio universa-
lis.) Ergo quidam equus non
est hinnibilis.

In meos. Nullus infans habet
barbam.

Quidam hircus non est in-
fans.

Ergo quidam hircus non ha-
bet barbam.

In esse. Nullus smaragdus bibit.

Nullus intemperans est sma-
ragdus.

Ergo nullus intemperans bi-
bit.

In ista. Quaedam substantia est
asinus.

Omnis aquila est substantia.

Ergo quedam aquila est asi-
nus.

170 DE MODIS INVITIL.

In rota. Quoddam animal non
est homo:

Omnis femina est animal:

Ergo quaedam femina non est
homo.

In stri. Quidam lapis est gravis.
Nec. Nullum plumbum est la-
pis;

Ergo quoddam plumbum non
est grave.

In Gal. Omnis juvenis est morti
de. obnoxius;

Nullus senex est juvenis;

Ergo nullus senex est morti
obnoxius.

In raro. Omne album est colo-
ratum;

Quidam Ethiops non est al-
bus;

Ergo quidam Ethiops non
est coloratus.

Læsa

§ LXXI.

Læfæ igitur & Artis & ve-
ritatis rei sunt prædicti Syllo-
gismi. At patrocinaberis for-
tasse eorum causæ, melioris no-
tæ syllogismis ex iisdem mo-
dis in medium adductis. Quid
enim criminis habet in *Tibi*
syllogismus iste?

Socrates est Sophronisci fili-

Hic homo est Socrates:

*Ergo hic homo est Sophronisci
filius*

Tam hic syllogismus est legi-
timus, quàm si in *barbara* esset
factus; & tamen modus iste
concludendi in prima figura
apud Aristotelem non reperi-
tur; & paulo priùs in ipso illo

H 6 suo

suo modo *Tibi* damnatus videtur? Respondeo syllogismum hunc neque damnatum à nobis, neque ab Aristotele omissum esse. Damnatus à nobis non est, quia non est in *Tibi*, non enim constat duabus particularibus, sed duabus singularibus. Quare expositivus est, de quo b Aristoteles alio in loco disputavit. Et quamvis c. Albertus Magnus negare videatur, syllogismum posse componi ex propositione singulari, putant tamen eum d. nonnulli intelligendum esse, de syllogismo spectante ad scientiam, quæ plerumque non est de singularibus e. Alii in suam partem rapiunt Alberti dictum, docent enim *expositi-*
forti-

SYLLOGISMORVM 173

torium syllogismum, non esse
verum syllogismum, cum non
ad ignota procedat ex notis,
sed omnino petere principium
videatur; si enim dicas, *Socra-*
tes est Sophronisci filius. Hic ho-
mo est Socrates, Ergo hic homo
est Sophronisci filius : Hic homo
solo vocabulo differt à *Socrate*.
Quare medium æquè oculis
notum esse videtur, atque mi-
nus extremum; & vice versa,
atque qui scit *Socratem* esse *So-*
phronisci filium, is etiam, non
virtute tantum aut confusè,
sed actu ac distinctè scit, *hunc*
hominem esse Sophroniscè filium.
Ergo, ut isti censent, potius di-
gito demonstrat aliquid Ex-
positorius syllogismus, quam
discursu colligat. Verum his

volunt

H 7

non

non penitus assentior, cum Ex-
 positorium quoque syllogis-
 mum verum esse putem. Ne-
 gari enim non potest, quin duo
 termini singulares monstren-
 tur duabus propositionibus,
 esse idem cum tertio termino
 singulari, ex qua identitate le-
 gitimè inferitur (in rebus cre-
 atis) identitas extremorum
 inter se. Quia quæcunque
 sunt eadem uni tertio, sunt ea-
 dem inter se; ergo probata i-
 dentitate cum uno tertio, ritè
 etiam probatur mutua iden-
 titas. Quam vim colligendi
 etiam Expositorius syllogi-
 smus habet ab illis principiis,
Dici de omni, & dici de nullo.
 Quando enim aliquid conti-
 netur, vel non continetur, sub
 medio

SYLLOGISMORVM. 175

medio singulari, tum colligitur etiam habere communia cum illo prædicata. Sufficit enim ad medium, ut non excedatur à minore extremo, licet eo non sit universalis: ut si dicas, *Tullius est orator, Hic homo est Tullius. Ergo hic homo est orator.* Accedit f quod inter rationes quibus imperfecti syllogismi probantur: sit etiam Expositorius & ob hoc ipsum utilis syllogismus. At absurdū est, veros syllogismos (quales sunt etiam qui imperfecti appellantur) probari posse ac debere per syllogismos non veros. Deinde quot syllogismi sunt de divinis qui medio constant singulari? an igitur eos omnes dicemus

cemus non esse syllogismos
 veros? Satis est ergo quod ter-
 mini illi singulares saltem ali-
 quo modo aliter rem eandem
 significant. Quamvis enim
 eadem res sit, quæ in divinis
 dicitur Verbum, & Filius, &
 hæc persona; tamen in nobis
 aliam vim significandi habet
 hæc Persona aut Verbum,
 quàm Filius, ut si dicam; *Verbum*
in divinis est Filius Dei: Verbum
in divinis est hæc persona: Ergo
hæc persona est filius Dei. Sæpe
 etiam aliquis audit Petrum,
 quidpiam fecisse, & Petrum
 non novit. Cum ergo postea
 videt Petrum, potest ei quis
 dicere. *Hic homo est Petrus,*
 quæ est formalis prædicatio.
 Quo in casu diverso modo
 consi-

SYLLOGISMIS 177

concipitur Petrus & hic homo; ante enim conceptus fuerat Petrus confusè & indeterminatè, cōceptu quasi universali & pluribus indifferenti; postea autè cognoscitur Petrus ut Petrus, explicitè & detetminatè ut talis, & non tantum quoad nomen & quasi vagè. Possunt ergo subinde terminī solo vocabulo differentes, diversimodè apprehendi. Et ille, qui Romam olim ingressus dudum quidem audiverat *Tullium* esse præclarum *oratore*, in Ciceronem tamen obvium incidens, non sciebat hunc hominem esse *Tullium*; alias utique tanquam *oratore* salutavisset. Denique quidquid sit de rarissi-

rarisissimis præcedentibus syllogismis quorum non tantum medium, sed ipsum etiam minus extremum est singulare, ac pæne secundum omnia cum medio idem. Quid isti auctores dicent ad istos syllogismos expositorios? *Hoc animal est sensus capax: Hoc animal est corpus: Igitur quoddam corpus est sensus capax.* Et *Antonius est Grammaticus: Antonius est animal, Igitur quoddam animal est Grammaticum.* An in priore syllogismo *corpus* ab hoc animali & in posteriore, *animal* ab Antonio solo vocabulo differt? annon manifesta hic rationis distinctio intercurrit? non igitur principium petunt tales syllogismi; & potest in illis

illis unum altero notius esse.
 Quin potest & re ipsa differre
 in expositorio syllogismo mi-
 nus extremum à medio; ut in
 hoc. *Socrates est filius Sophro-
 nisci. Plato non est filius Sophro-
 nisci. Igitur Plato non est So-
 crates* an enim *Plato* re ipsa à
Sophonisci filio non differt? Et
 ubi quæso principium petitur
 in hoc syllogismo: *Socrates est
 sapiens: Socrates est pauper. I-
 gitur quidam pauper est sapiens.*
 An fortasse non confusè tan-
 tum, sed etiam actu ac distin-
 ctè æquè notum est, quendam
 pauperem esse sapientem, ac
 Socratem esse pauperem? mi-
 nimè gentium. Sit igitur ma-
 neatque primus ille nobis ob-
 jectus syllogismus bonus, quia
 tamen

tamen expositivus est, in mo-
 do illo, qui *Tibi* dicitur, nequa-
 quam est reponendus: licet
 reponendus sit in numero ve-
 rorum syllogismorum, ut di-
 xi; Nec ei obstat, quod sit
 digitalis aliqua demonstratio:
 Alioqui nec Mathematici bo-
 num facerent syllogismum:
 qui omnia quasi digito & ad
 oculum demonstrant. Huc
 referri possunt, quæ & Vaz. fusè
 de singularibus disputat, ac
 inter cetera ita scribit. *Re-*
spondeo ex doctrina Scoti (sub
 quæst. 3. Prologi in quæst. 4.
 laterali) *non minus perfe-*
ctam cognitionem esse posse
singularium, quam universali-
um, si ea sit evidens, ut revera ef-
se potest, ac proinde illorum posse
esse

esse scientiam: ea duntaxat con-
 ditione, ut hac evidētia habeatur
 ex principiis singularibus
 per discursum aliquem. Si e-
 nim haberetur sine discursu, po-
 tius esset intellectus, quā scien-
 tia. Ea tamen ratione vulgo di-
 citur scientiam debere esse de u-
 niversalibus, quia illa vel pluri-
 mum possunt nobis esse eviden-
 ter nota lumine naturali, & ita
 certa, hoc est, perpetua veritatis,
 ut nunquam nos fallere possint.
 Ceterum si in aliquorum singu-
 larium habeatur evidens noti-
 tia, ut revera haberi potest: &
 quibusdam positis per discursum
 aliqua evidens conclusio colliga-
 tur, cur illius vere & propriè non
 erit scientia? Sicut Astrologis u-
 su venit: motus enim horum cælo-
 rum, & unius cujusque ortus oc-
 cursus

cursus astrorum & aspectus, e-
 dentem habent demonstrationē.
 Non igitur repugnat Verè &
 propriè esse scientiam singulari-
 um, quorum affectiones, etiam
 future evidenter ac certò cogno-
 sci possunt. Quocirca si Deus
 communicaret evidentiam sin-
 gularium, qua sola fide credimus,
 ut incarnationis, glorificationis,
 &c. inde possent deduci conclu-
 siones & necessaria, ut quod
 Christus duas habuerit volunta-
 tes, quod fuerit risibilis &c. Ces-
 fat itaque objectio eorum, qui
 expositorios ex numero vero-
 rum syllogismorum, expun-
 gunt, & dicunt, tales syllogi-
 smos in nulla specie esse verorū
 syllogismorum; cum veri syl-
 logismi vel sint Dialectici vel
 Demon-

Demonstrativi. Nam respon-
detur esse demonstrativos, cum
prædictas condiciones habent,
aut saltem revocari ad demon-
strativos; posse autem & Dia-
lecticos vocari, cum medium
fide tantum humana & ut pro-
babile creditur v. g. quòd *hic*
homo sit Cicero; si id aliunde
non constet, quàm ex auctori-
tate dicentis.

b *Aristoteles I. Prior. cap.*
6. Fonssec. lib. 6. Instit. cap. 23. §
cap. 24. c. Alterr. Mag. tract I.
in I. Poster. d. Mendoz a. disp. 10.
Log. sect. 15. §. 70. e. ita non
nulli moderni viri eruditi. f. Vi-
de Fonssec. lib. 6. Instit. cap. 28. g.
Vazq. I. part. disp. 4. cap. 7.

§ LXXII.

At hic alia difficultas ena-
scitur.

scitur. Si n. syllogismi expositorii non sunt in modo *Tibi*, quia constant terminis singularibus, adeoque non inutiles, sed utiles sunt; ergo in prima figura etiam plures erunt utiles modi, quam quatuor. Quintus enim modus, hoc est, alius à *Darij* distinctus assignandus erit pro iis syllogismis, qui ex maiore universalis affirmativa, & minori singulari affirmativa concluduntur: ut *Omnis industrius est laude dignus, Dominus Henricus est industrius; ergo Dominus Henricus est laude dignus.* In quo syllogismo, & similibus frequentissimè ostenditur in præmissis identitas unius termini singularis, & alterius universalis, cum tertio termi-

termino universalis; qua ostensa, evidenter infertur in conclusione identitas extremorum inter se. Patet consequentia ut enim duæ particulares præmissæ non perinde valent ac duæ singulares: ita nec una singularis in præmissa perinde valebit ac una particularis, maximè cum distinctio quantitatis propositionum sufficiat ad distinguendos modos, ut cernitur in *Barbara* & *Darij* qui ob solam quantitatis varietatem diversi censentur: at & quantitas singularis distincta videtur à quantitate particulari

§. LXXIII.

g Vasquez etsi concedat ejuscemodi consequentiam

I

esse

esse evidentem, cum videlicet
 singulare ex universali colligi-
 tur: ait tamen non esse demon-
 strationem, eò quod in conclu-
 sione nihil novi concludatur,
 quod non fuerit jam in mayo-
 ri expressum, & eodem modo
 notum. *Qui enim dicit o-*
mnem hominem esse animal, hoc
ipso dicit, hunc & illum homi-
nem esse animal: & ita nulla e-
videntia noviter gignitur. Hinc
inferri videtur, ait b Mendoza,
non esse propriè syllogismum,
qui constat præmissa universali,
& conclusione singulari, quia
non distinguuntur illæ proposi-
tiones. At primò, quamvis
 daremus, talem non esse de-
 monstrationem, id tamen rati-
 one materiæ ac propositionum
 duæ.

duntaxat contingeret; nec ideo sequeretur, non esse *proprie syllogismum*, cum non omnis syllogismus *proprie* dictus, sit demonstratio. Forma itaque maneret, adeoq; novum modum exigeret à *Darij* distinctum. Non ergo sic responderetur ad id, quod quaeritur. Deinde, si Vazquezii argumentum valeret, tum etiam nulla demonstratio aut *proprie* dictus syllogismus posset componi ex una praemissa universalis & altera particulari: siquidem *aliquis homo currit*, tam continetur sub hac; *omnis homo currit*, quam ista; *Petrus currit*, sunt enim subalternæ. Cum enim nihil referat, omnem hominem currere, ut Petrus currat, nisi Petrus sit homo, posset

I 2 conce-

concedi, omnem hominem
currere, & negari, Petrum cur-
rere, quia adhuc negari potest,
Petrum esse hominem; donec
enim probentur hæ duæ pro-
positiones, *omnis homo currit,*
Petrus est homo; nulla est ne-
cessitas concedendi hanc, ergo
Petrus currit. Quia igitur per
solam universalem non bene
probatur identitas extremorū
cum tertio termino, deficiente
medio ad deducendam iden-
tatem extremorum inter se,
fit, ut conclusio non contineat-
ur adæquatè in sola una pro-
positione, sed in duabus. Ad-
de, quod licet hæc, *Petrus currit,*
contineatur in illa *omnis homo*
currit, non sit utrobique eo-
dem modo expressa aut nota,
tam

tam enim singularia, quàm particularia in universali confusè exprimuntur & cognoscuntur. Hinc respondet Mendoza, evincere supra dictum argumentum, quod possit addi alius modus in prima figura ex majori universali & termino singulari concludens: eum vero omisum esse, quod reduci possit ad *Darj*, vel etiam in eo directè collocari. Nam nomine particularis propositionis intelligere possumus omnes non universales. Modi autem non multiplicantur, quando sunt tam similes, non enim sufficerent *Vocales* ad tot *minutias minutatim* prosequendas. Bona est hæc Mendozæ responsio, quamvis ultima responsionis

tionis ratio apud Græcum Aristotelem, qui plures habet vocales quàm Latini; immò nec apud Latinos quidem subsistat, quibus vocalis V. adhuc restat, quam propositioni singulari denotandæ tribuere possent. Verùm in Mendozæ illa responsione unus superest scrupulus, quem supra indicavimus. Si enim par est singularis ac particularis propositionis ratio: cur è duabus particularibus præmissis nulla proba conficitur conclusio, cum tamen, ut dictum est, è duab. singularibus conficiatur? Aut cur è duabus singularibus compactus syllogismus non æquè efficit modum *Tibi* inutilem, ac ex duabus particulari-

cularibus? Ajo, ut vera prodeat in conclusione extremorum inter se connexio, non satis esse, ut eorundem extremorum cum quocunq; medio fit vera connexio, sed cum illo medio, quod est idem in majore & minore tam verbo, quam re. At cum medius terminus est singularis, v. g. *Dominus Henricus*, eodem modo in majore sumitur, quo in minore; quod non fit, quando medius terminus est particularis, v. g. cum dico: *Quoddam animal est equus. Henricus est quoddam animal. Ergo Henricus est equus.* Hic quoddam animal aliter in majore sumitur, & aliter in minore, nempe pro alio & alio animali, adeoque medius termi-

nus tantum est nomine idem, non autem re. Unde & tantum nomine aut specie tenus, non autem re ipsa extrema in conclusione inter se copulat.

g *Vaz. 1. part. disp. 32. cap. 3.* ubi hoc demonstrationis exemplum rejicit: *Quae sunt equalia uni tertio, sunt equalia inter se. Haec sunt equalia uni tertio. Ergo sunt equalia inter se.* Quanquam aliud est dicere, non esse demonstrationem, & aliud dicere, non esse verum syllogismum. h *Petrus Hurtadus de Mendoza disp. 10. Logic. sect. 15. §. 71. & seqq.*

§ LXXVI.

Annoveravimus inter inu-
tiles

riles modos *i* supra (idq; *k* alii nobiscum faciunt) illum , qui in prima figura ex majori particulari negativa , & minore universalis affirmativa , confuitur, quiq; *Rota* dicitur. Contra quem modum in campum educitur iste satis, ut apparet, loricatus syllogismus *Aliquis homo non comedit caseum. Omne rationale est homo. Ergo aliquod rationale non comedit caseum.* Hic syllogismus videtur legitimus : primò , quia consequentia ejus non potest esse necessaria ratione materiae, quæ contingens est. Secundò, quia in præmissis probatur identitas hominis & rationalis, & negatur identitas caseum comedentis cum homine, ergo rectè negatur eadem

I 5 dem

dem cum rationali. Tertio, quia potest consequentia probari deductione ad impossibile facta. Si enim negetur conclusio, tum assumitur hæc ejus contradictoria: Ergo *omne rationale comedit caseum*. Assumitur, inquam, non quod eam afferat, qui illam consequentiam negavit, sed ut ex hac contradictoria posita, inferatur oppositum antecedentis, sicque ostendatur, verum esse antecedens & præmissas. Qui enim negat bonam aliquam consequentiam, negat etiam ex opposito consequentis effici oppositum antecedentis, quod in bona consequentia semper evenire debet. Unde qui sumit oppositum consequentis, & ex eo evidenter deducit oppositum

fitum antecedentis probat, cō-
 sequentiam fuisse justam. Ita-
 que si prædicta consequentia,
 latea est, neq; bonum syllogi-
 simum habet, assumamus hanc
 ejus contradictoriam: *Ergo o-*
mne rationale comedit caseum,
 cui adjungamus hanc minorē,
sed omnis homo est rationalis.
 (reciprocatur enim cum illa;
omne rationale est homo) rectā
 inferemus in Barbara, *ergo o-*
mnis homo comedit caseum. Quæ
 conclusio contradicit majori
 primi syllogismi concessæ, nē-
 pe illi: *Aliquis homo non co-*
medit caseum. Nam in modo
 syllogistico probando propo-
 sitio alterutri præmissarum
 contradicens inferri potest per
 syllogismum conversivum, u-
 trobique enim ex opposito

consequentis infertur opposi-
tum antecedentis : cum per
dictum *de nullo*, quidquid re-
pugnat omni vel toti, repu-
gnet etiam contento sub illo.
Consequens autem est omne
quo continetur antecedens.

i *Supra*. §. LXVII. & LXVIII.
k *Conimb.* I. *Prior.* ex *cap.* 4.
Aristotelis. *Fonseca* lib. 6. *Instit.*
cap. 14. *Villalpand.* lib. *cap.* 7.
sine, apud *Mendoz* am *cit. loc.*

§.LXXV.

Respondendum tamen est,
etiam prædictum in *Rota* mo-
dum esse inutilem. Nam si
utilis foret, concluderet in o-
mni materia : non concludit
autem, ut apparet ex hoc ficul-
neo

SYLLOGISMIS. 197

neque syllogismo : *aliquod animal non habet cornua, omnis taurus est animal, Ergo aliquis taurus non habet cornua*; quæ conclusio falsa est, aut saltem esse solet, utraq; præmissa vera. Et causa est, quod malus sit iste syllogismus tali modo fabricatus, quia medium in prima figura (excipe expositorios ut supra ostensum est) non potest subjici particulariter, sed universaliter. Si enim particulare sit, potest propositio, in qua medium subjicitur, vera esse ratione objecti alterius realiter à minore extremo distincti. Atque ita non probatur ex vi formæ identitas extremorum inter se. Unde originem habet illud,

à medio non distributo non
 valere consequentiam. Quod
 videre est in allato syllogismo,
 in quo major illa, *aliquod ani-*
mal non habet cornua, vera est
 in leone, qui cornua non ha-
 bet, licet omnes tauri habeant
 cornua. Quo etiam concessio,
omnis taurus est animal. Quare
 major est vera in *leone*, minor
 in *tauro*. Unde distortè de
tauro concluditur, quod de *le-*
one verum est, scilicet cum
 non habere cornua.

§. LXXVI.

Itaque ad argumenta pro
 illo syllogismo in *Rot* tan-
 quam bono allata dicitur pri-
 mò consequentiam illa rati-
 one

one materiæ valere: quæ etsi contingens sit ex parte prædicati (quia *non comedere caseum* nec cum *homine*, nec cum *rationali* necessario conjungitur) sed non ratione subjecti. Est enim medium, quod est *homo*, convertibile cum *rationali*: qui duo termini in præmissis subjiciuntur. Unde rectè majus extremum, *non comedit caseum*, quod *hominis* in majore tribuitur, tribuitur etiam *rationali* in conclusione. Nam quod realiter convenit uni rei, convenit etiam termino, qui cum illa reciprocatur. Ad secundum itidem dicitur, ratione materiæ illam identitatem probari, eò quod duo subjecta duarum præmissarum inter se recipro-

reciprocentur. Ad tertium
ajo, deductionem illam veram
esse, sed oriri itidem ex mate-
ria non ex forma: si enim ex
orma oriretur, posset in ejus-
dem formæ syllogismo alio
pariter locum habere: at non
habet. Siquis enim in illo
syllogismo, *aliquod animal non
habet cornua, omnis taurus est
animal, ergo aliquis taurus non
habet cornua*; neget conclusio-
nem, tum licet sumatur ejus
contradictoria ista, *Ergo omnis
taurus habet cornua*, attamen
nulla inferetur conclusio ex
ea, quæ uni ex præmissis ejus-
dem syllogismi contradicat.
Quod si, ut nos supra in ter-
minis reciprocis fecimus (ex
illa omne rationale est homo,
ponen-

ponentes istam. *omnis homo est rationalis*) minoris terminos invertere velis, & dicas, *sed omne animal est taurus*; inferes quidem illam, *Ergo omne animal habet cornua*, quæ primæ illi concessæ majori, *aliquod animal non habet cornua*, sanè contradicit, sed deducta est per minorem illam apertissimè falsam. *Omne animal est taurus*; quæ falsa non esset, si inter terminos convertibiles & reciprocabiles foret, sicut illa superior *omne rationale est homo*, fuerat. Ex quibus & illud intelligi potest, quomodo per syllogismum conversivum scilicet non solum *consequens*, sed & *consequentia* probetur; licet ex opposito

confe-

consequentis non videatur plus inferri, quàm oppositum antecedentis, atq; ita tantum hoc, quod verum sit consequens non autem, quod vere sit consequens. Inde enim & consequentia probatur, quia qui negat consequens, is negat extrema esse connexa inter se: at qui negat consequentiam, negat extrema esse connexa cum medio, seu convenire inter se propter medium. Quamobrem is, qui probat extremorum cum medio connexionem ac dependentiam, probat etiam consequentiam. At qui istud fit, si probentur præmissæ, in quibus medium cum extremis connectitur. Quoniam igitur syllogismus conver-

sivus

fivus ostendit eum, qui negat consequentiam, hoc ipso negare præmissas paulo ante à se rectè concessas; ostendit etiam consequentiam non debuisse negare. Hinc etiam syllogismus ejuscemodi *conversivus* appellatur, quòd ex enunciatione contraria vel contradictoria vero, simul cum alia, perspicue vera inferat aliquid in prima figura contra adversarium, atq; ita enunciationem illius, in ipsiusmet caput & confutatione *convertat*. Quod est illum propriis suis, verbis strangulare.

§.LXXVII.

Ex his quæ de inutilibus
primæ

primæ figuræ modis agitata
 sunt, iudicium fieri potest et-
 jam de ceterarum figurarum
 inutilibus modis. In secun-
 da igitur figura itidem sunt
 duodecim modi inutiles, &
 quatuor utiles, ut universim
 sint sedecim. Inutiles quatu-
 or ex puris affirmativis: nem-
 pe *Ex utraque præmissa univer-*
sali: Ex utraq; præmissa partic-
ulari: Ex maiore universali:
Et minore particulari: vel vi-
ce versa, Ex maiore particulari
Et minore universali; affirmati-
va. Item quatuor ex puris
negativis scilicet. Ex utraque
præmissa universali, Ex utraque
particulari, Ex maiori particu-
lari Et minore universali, vel
vice versa, Ex maiore universali:
Et

li: & minore particulari negativa. Denique quatuor inepti modo existunt ex mixtis præmissis. Ex majore part. affirm. & min. part. negat. Ex majore part. negat. & min. part. affirm. Ex majore part. affirm. & min. univ. negativa, qui modus appellatur *Fitesmo*: denique Ex majore parte negativa & min. univ. affirm. qui modus appellatur à nonnullis *Bormaco*. Verum & hi duodecim secundæ figuræ modi compendii ac memoriæ causa his duodecim verbis indicantur.

*Tibi dico soli bonos omnes
meos esse,*

*Ista rota stridet tanquam
axis.*

Dabi-

§. LXXIIX.

Dabimus exempla singulorum, ut hi altrinsecus constituti pro monumento esse possint. In *Tibi*, prout est secundæ figuræ modus noxius, hoc syllogismi monstrum nascitur.

Aliqua aqua in (nempe Acesinis aut Gangis amnis) est gemmifera.

Aliqua terra (ut India) est gemmifera.

Ergo aliqua terra est aqua.

In dico. Aliquis flos in spinis nascitur.

Aliqua Viola in spina non nascitur.

Igitur aliqua Viola non est flos.

In

In soli. *Aliquis potus rabiem nō importat.*

Aliquod n Vinum (in Arcadia) rabiem importat.

Ergo aliquod Vinum non est potus.

In bonos. *Quidam homo nihil scit de o machina murali (quæ equus olim, nunc aries appellatur)*

Sed & quidam artifex nihil scit de eadem machina murali.

Ergo quidam artifex non est homo.

In omnes. *Quadam p femina quadrigas non invenit.*

Nulla Virgo quadrigas invenit.

Ergo quadam Virgo non est femina.

Id

In Meos. Nullus homo q̄ nuces
visu distinguit.

Quidam cocus nucs visu non
distinguit.

Igitur quidam cocus non est
homo.

In esse. Nullus galerus est r̄ dia-
dema.

Nullus pileus rusticus est
diadema.

Itaq; nullus pileus rusticus est
galerus.

In ista. Quaedam c̄ clepsydra ha-
bet aquam.

Omnis fluvius habet aquam.

Ergo quidam fluvius est cle-
sydra.

In Rota. Quaedam bestia non
est eburneis dentibus ar-
mata.

Omnis elephas est eburneis
dentibus armatus.

Ergo

Ergo quidam elephas non est
bestia.

In Stridet. Quoddam insectum
binas tantum gerit pinnas.

Nulla apis binas tantum ge-
rit pinnas.

Ergo quadam apis non est in-
sectum.

In Tanquam u Omnes gemmae
mellis decoctu nitescunt.

Omnis crystallus mellis de-
coctu nitescit.

Ergo omnis crystallus est gem-
ma.

In Axis. Omnis cicada membra-
nis Volat.

Quidam Scarabeus x mem-
branis Volat:

Ergo quidam Scarabeus est
cicada.

m Plin. l. 37. c. 13. n tale

K

Vinum

Sinum apud Heracleam dicitur
 fieri, quod fecunditatem femi-
 nis, rabiem viris injicit. The-
 ophr. cap. 20. lib. 9. hist. Athen.
 lib. 1. 0 alii id Epeo, alii Cartha-
 ginensibus, alii aliis. Vel attribu-
 unt, vel negant. inventum ut
 videre est apud Turn. cap. 20. l.
 7. Adversar. § lib. 33. cap. 21.
 § 33. ac Ste & Vech. super Veget.
 lib. 4. cap. 14. p quamvis enim
 Cic. de nat. Deor. lib. 3. inven-
 tionem quadrigarum tribuat
 Minerva quarta, ut videre est a-
 pud Victorium cap. 15. lib. 11. id
 tamen alii Erichthonio ascri-
 bunt. Quidquid enim sit de
 antecedentibus istis, qua saltem
 ut vera poni possunt, nobis satis
 est ostendere, quanta falsa dedu-
 ci possint in tali inutili modo.

Syllogi-

Syllogistico, q̄ ita nuce à simis
 distingu scribit Martianus, de
 quibus plura Solin cap. 40. Arist.
 cap. 8. lib. 1. hist. animal. 1.
 quale diadema fuerit, exponit A-
 lex. ab Alex. cap. 28. 1. s̄ Sci-
 pio Nasica primus aqua divisit
 horas, de clesydra Victorius cap.
 1. lib. 22. t̄ Musca binas alas ge-
 runt; apes, quaternas. u Plin.
 lib. 37. c. 12. x Scarabais, quo-
 rum tenuior fragiliorq; pinna,
 pennarum tutela crusta super-
 venit.

§ LXXIX.

In tertia figura cum sex
 modi sint utiles, & universim
 sedecim tantum fieri possint;
 decem duntaxat inutiles re-

K 2. lin.

linquuntur ex communi sententia *a*. Dialecticorum: qui his vocibus exprimuntur.

Tibi dico soli bonos omnes meos esse.

Stridet Valde raro.

In *Tibi*. Aliquod *b* candidum est Venenum.

Aliquod candidum est Saccarum.

Ergo aliquod Saccarum est Venenum.

In *Dico*. Aliquis Scorpio *c* septena habet caudae internodia.

Aliquis Scorpio non habet septena caudae internodia.

Igitur aliquid quod non habet septena caudae internodia, habet septena caudae internodia.

In *Soli*. Quoddam dentatum
Quod

Quoddam dentatum est & Ves-
pertilio.

Ergo quidam Vespertilio non
est avis.

In Bonos. Quidam canis non de-
serit & Dominum.

Quidam canis non est fidus:

Ergo quidam qui non est fidus,
non deserit Dominum.

In O. Quidam equus g. exequias
meret. non meruit:

Nullus equus est pius homo.

Ergo quidam pius homo exe-
quias non meruit.

In Meos. Nullus onager est rati-
onalis.

Quidam onager non est homo.

Ergo quidam homo non est
rationalis.

In Esse. Nullus h. musculus ma-
rinus habet dentes.

Nullus musculus marinus est
canis.

Igitur nullus canis habet
dentes.

In Stri. Quidam i mergus in
det. petris nidificat.

Nullus mergus est gavia.

Ergo quadam gavia in petris
non nidificat.

In Valde. Omnis k crabro terra
egesta alveos construit.

Nullus crabro est talpa.

Ergo nulla talpa terra ege-
sta alveos construit.

In Raro. Omnis. I brassica me-
detur capitis dolori.

Quaedam brassica non est por-
rum sectisum.

Ergo Quoddam porrum secti-
sum non medetur capitis
dolori.

Hæc

Hæc sunt exempla inutilium in tertia figura modorum: quæ itidem ut in secundæ figuræ modis historica materia, quæ selesamo spargere placuit, ut tanto licentiùs legerentur, dum quod formæ deest jucunditatis, à materia insipidos modos condiente compensaretur.

a multos pro hoc numero inutilium auctores adducunt Conimb. 1. Prior. cap. b Apollodorus auctor est à Scorpionibus candidum fundi Venenum. c pluribus Scorpionibus sena sunt internodia, scioribus septena: Avicenna sect. 6. 4. Alian. lib. 8. c Volucrum nulli dentes præter Vespertilionem. f de canum fidelitate Rhod, cap. 28. 27 Alex.

R 4 ab

216 DE EXPOSITORIIS.

ab Alex. c. 31. Sc. g Alexander Bucephalo exequias duxit
Strab. lib. 15. Sc. h Plin. lib. 11.
cap. 37. Musculus marinus nul-
los habet dentes, sed pro iis, setis
intus os hirtum Sc linguam et-
jam ac palatum. i Arist lib. 5.
hist. cap. 9. Gavia Sc mergi in
aquoris petris nidificant k Arist.
cap. 42. lib. 9. hist. 23. lib. 5. qui
tamen addit, crabrones amisso
duce. aut si forte ab alio aber-
rarint ad aliquam arborem se
colligere, Sc favos ibi construere.
l Brassica antecedente in cibis
causetur ebrietas, postea sumta
crapula discutitur. Arist. Pro-
blem sect. 3. Plutarch. in Sym-
pos. in Georgicis Cassiani tradi-
tur Lycurgi lachrimis, quem Li-
ber Pater vitibus allegaverat
natam

natam Brassicam, eamque idcirco vino adversari. Et Galen. lib. 2. κ ν \omicron π ν ς Apollonia laudat succum brassicæ cum rosaceo: & folium ejusdem aqua calida maceratum & capiti circumpositum in capitis dolore ex temulentia.

§. LXXX.

a Petrus Hurtadus cum hos decem inutiles tertiæ figuræ modos ex communi Dialecticorum sensu à Conimbricenfibus adductos falsus esset, addidit tamen, se mirari tres è prædictis modis explosos esse, cum utiles videantur. Nam inter eos est qui ex majore universalis affirmativa, & minore particulari negativa proce-

κ 5 dit,

dit, quemque voce *Rarò* indicari diximus; Hurtadus *Bamorco* vocat. Hunc ergo modum *utilem ad concludendum* judicat. Sicut & illum qui ex majore particulari affirmativa & minore universali negativa conclusioné infert, qui voce *Stridet* indigitatur; & ab illo *Fisemo* nominatur. Et deniq; ex majore universali affirmativa, ac minore universali negativa, quem ille *Fapemo*, nos *Valde* appellavimus, itidem rectè concludi autumat. Fundamentum illius est, quia dari in hac figura indirectè concludentes syllogismos putat. Itaque exemplum pro suo *Bamorco* istud dat.

Omne animal est vivens.

Aliquod animal non currit.

Ergo

Ergo aliquod Vivens non currit.

Quam conclusionem & consequentiam bonam esse sicut & reliquorum duorum modorum fusè probat. Sed contra nos nihil probat. Primò quia ipse fatetur, hunc modum *Bamorco* eundem esse cum *Bocardo* nisi quod præmissæ invertuntur, quod parum refert ad connexionem terminorum & illationem. Sæpe enim in disputationis ardore præmissas invertimus, ut *omnis philosophus est animal rationale. at omne animal rationale est homo. ergo omnis philosophus est homo.* Ubi non tam ad localem, quàm ad virtualem respicimus dispositionem. Si itaque idem est cum *Bocardo*, sicut prorsus idem est, ergo non est:

modus indirectè concludens, nisi velis dicere, etiam *Bocardo* indirectè concludere. Secundo quia ut & supra evidenter ostensum est, non dantur in secunda & tertia figura modi indirecti, quia indirectus modus est in quo minus extremum de majore concluditur: at omne id quod in secunda tertiaque figura in conclusione predicatur, juxta *d*, Aristotelem & rei veritatem est majus extremum. Tertio, quia etiam ipse fatetur suum *Bamorco* non concludere directè. Et certè fateri cogitur. Quod enim portentum est istud?

Omnis homo est mortalis.

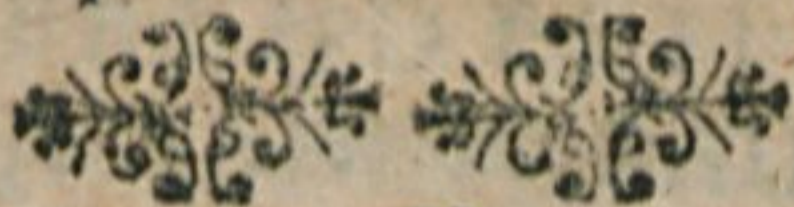
Quidam homo non est equus.

Ergo quidam equus non est mortalis.

Jam

Jam igitur hæc mens est & communis sensus ac sententia Dialecticorum, vel ipso Hurtado teste, ut doceant decem modos directè concludentes in hac tertia figura inutiles reperiri. Nihil ergo novū habet, quod admiretur, vir alioquin exquisitæ eruditionis. At hic tandem abrumpenda est disputatio: quia in hac materia desinere possumus, non deficere: malorum enim syllogismorum non est finis.

at *Pet. Hurtadus disp. 10. Logic. 19. b Conimb. 1. Prior. cap. 6. c supra §. 3. in fine cap. tertij. § cap. 6 §. 52. d. Arist. 1. Prior. cap. 6.*

K 7

LIB.

In hac parte, ut dicitur in
 Dialecticorum, vel ipso Huius
 modo, quod dicitur concluditur
 in hac parte signa inuicem re-
 ferunt. Nihil ergo nouum habet
 et ob id dicitur, ut aliquid
 explicationem huiusmodi, ut sic
 eandem adhibenda est ad
 ratio: qui in hac parte de
 sancte possumus, non dicitur
 malorum enim syllogismorum
 non est.

In hac parte, ut dicitur in
 Dialecticorum, vel ipso Huius
 modo, quod dicitur concluditur
 in hac parte signa inuicem re-
 ferunt. Nihil ergo nouum habet
 et ob id dicitur, ut aliquid
 explicationem huiusmodi, ut sic
 eandem adhibenda est ad
 ratio: qui in hac parte de
 sancte possumus, non dicitur
 malorum enim syllogismorum
 non est.

R. V. LIB.

LIBELLI
DE BONO
ET MALO SYL-
LOGISMO,

PARS ALTERA
NUNQUAM ANTE-
HAC EDITA.

in qua
Inter varios Sophismatum Lu-
dos, de insolubilibus po-
tissimum dispu-
tatur.

* * * * *
* * * * *

AUCTORE
GEORGIO STENGELIO,

Iurpensis JOHANNIS
BRENDELII
Typis JOHANNIS BAUERI.
ANNO 1662.

AD LECTOREM.

SUBSISTE parumper,
amice Lector, in vestibulo,
antèquam ad cetera progrederis,
& pauca ex me intellige. Anachoreta
quidam cœcam ut in a veteribus
memoriis legimus, casulam
fortè incoluerat mille
adeò passus ab aquatione
dissitam. Hic duos supra
viginti annos sine comite
quidem non tamen & sine arte
aquarum vixit. Nam cum
fons, ex quo aquam sibi
hauriebat, extra viam & via
sepe numero ipsa areris Aquilonum

a. Moschus in limonaria
e. 96. & ex eo Matt. Raderus
noter part. 3, Viridarii c. 3, §. 13.

AD LECTOREM.

lonum vesania in cumulum
aggestis obsepta esset; funem
hinc tugurioli sui foribus in-
nodavit, inde extremum e-
jus partem ad ipsum os pu-
tei alligavit: quem funem
inter progrediendum manus
contingens, veluti novus The-
seus vestigia texit, iterque
omne securus explicavit. Ars
itaque illi pro oculo, funis
pro sole fuit, quo si usus non
esset, errare sitibundo potius
quam scaturiginem inveni-
re licuisset. Funiculo Laby-
rinthi exitum monstranti
artem Logices jam supra

com-

AD LECTOREM

comparavi. Nos ipsos in
tantis animorum tenebris,
tantàque rerum ignorantia
ac nocte constitutos, si quo-
dammodo cœcos appellave-
ro, facile etiam veniam da-
bis, opinor. Ad veritatem
nihilominus tendimus, licet
cœci. Veritatem porro,
quasi in puteo quodam sic
alto, ut fundus sit nullus, ja-
cere demersam, jam dudum
docuit b Democritus. Me-
ritò ergo illam in putei pro-
fundo liquidissimi instar fō-
tis quærimus. Nullus enim
suavior animo pot9 est, quàm
cognitio

ADLECTOREM.

cognitio Veritatis, Cujus so-
lius haustu conceptam visce-
ribus scienti sitim sedemus,
ardoremque restringamus.
Sed nempe viam perturbant
juctantes opinionem venti,
semitam sepeliunt turbide
fallaciarum arenae atque ita
impeditam reddunt, ut neque
oculis neque pedibus pateat,
nisi fidelem Logicorum prae-
ceptorum indicinam, velut
viatorium funem continuo
apprehendamus. Hunc du-
cem quisquis sequitur, certo
est via: quisquis deserit, pe-
nè certus est erroris. Cum
enim

AD LECTOREM.

enim blandientes doli, ut
prestigiatores quidam, cum
voluptate fallāt, pauci sunt,
qui eò trahi se non sinant,
quò etiam sponte currunt.
Sapienter non nemo: **C**O
quàm difficilis est, inquit,
ignorantibus veritas, &
quàm facilis scientibus:
tanquam si dicat, ad veri
fontem, rarò sine funiculo
artis, cum hoc autem & sem-
per, & quodammodo sine
labore perveniri. Quo quis-
quis duci se sinit, nec magnis
rupium obstaculis, nec par-
vis arenarum cumulis à re-
cto.

AD LECTOREM.

Et o tramite seductus, ut ferè
etiam aves, quæ se possunt
expedire validis retibus,
nunquam hærent in aranea-
rum telis. Funem ergo
hunc Veri, quem torquere
alias capimus, en hîc tibi cõ-
tinuamus, quo aditus peri-
culosissimos Sophistarum la-
queos evadere potes. Quan-
quam non est querenda am-
bitiosa hedera huic merci;
tua voluntas illi pro hedera
est, quæ ex vili preciosum fe-
cit. Abiecta erat in scrini-
is meis, sed nihil adeò abje-
ctum, quod favor non extol-
lat.

AD LECTOREM.

lat. Habe igitur, quicquid hoc est libelli, ne prior ille incomitatus in publicum prodeat. Nimirum etiam hoc illi deerat, ut recudi auctor posset. Sed neque cibum eundem secundo in mensam inferimus, nisi novo condimento præparatum: alioqui vel turdus crambe vocabitur. Vale. Monachij Anno Christi 1618. 14. Kal. Octobris.

b Lactant. lib. 3. de falsa sapient. c Idem Lactant, lib 2.

CAPUT

CAPUT PRIMUM.

DE INSOLUBILIBUS.

Sophismatum speciebus.

§. I. An de his agere sit operæ
precium?

CURIOSUM fortasse
magis quam utile videbi-
tur, has copias è Sophistarum
castris educere, cum etiam a
Seneca queratur, de iis tantū
librorum esse compositum, & eo-
dem sua fore in b alio loco, ar-
gutiæ ejusmodi seponi, imò
abjici debeant. Quæ
dementia est, ait, super va-
cua discere, in tanta temporis,
inopias.

2 DE INSOLUBILIUM

*inopia ? Nam quantum temporis, inquit idem, quibusdã Verborum cavillatio eripit, & captiosa disputationes, quæ acumen irritum exercet ? Similes iis qui caneros comedunt, (ut eos Ariston; olim comparabat) nam propter exiguum alimentum, circa crustas & testas diu occupantur, Sed nequaquam supervacuum est, quod animos tantopere acuit, & ad Veri Falsique discrimen atq; iudicium format. Delicati nimis sunt pedes, qui viam modumque Scientiæ quærunt, & Stoicas spinas ingredi recusant. Vidi-
mus sæpe, qui erubescerent sibi argumenta talia.*

Et dici potuisse, & non potuisse refelli,

Quæ

Quæ sanè per omne genus di-
 sciplinarum currunt. Habent
 Rhetores ἀσώτατοι, habent Di-
 alectici ἀντισρεφον, habent Ju-
 risconsulti perplexa, habent
 deniq; theologipf Sophisti-
 cosejuscemodi Euripos, quos
 dissipant disfluantve. Denique
 jugulum petunt hi xucrones
 non modo Dialecticæ, sed
 omnium etiam disciplinarum
 ceterarum, dum evertere co-
 nantur duo evidentissima illa
 Metaphysicæ principia quibus
 alia omnia nituntur, *impossibi-*
le est idem esse & non esse, item
necesse est quodlibet esse vel non
esse. Sicut etiã illud, *Quod ex*
Vero non nisi Verum sequatur,
in bona consequentia; quibus
 everfis nemo illum absurdum

4 DE INSOLUBILIUM

unquam horrebit, cum maximum absurdum fit, si quis eò adduci possit, ut idem affirmet vel neget, quod tamen sublati illis principiis absurdū amplius non erit. Tempus ergo in his defensandis explicandisque frustra non teritur: nec adhuc in tanto numero, de hac re scriptum est librorum satis, cum res ipsa adhuc non sit explicata satis. Enim verò hoc ipso hæc pars insuper non est habenda, quod eam sapientes insuper non habuere. De ea enim scripsit *c* Theophrastus, scripsit *d* Chrysippus, & alii complures haud leviter attigerunt tam recentiores quam antiquiores, sicut videbimus: ut adeo tametsi quorundam modorum

odorum (ut multi ad hunc
 usque diem putarunt) solutio
 vera ostendi non posset, tamen
 nomina speciesque novisse,
 summaria saltem notitia. Phi-
 losopho non foret indignum.
 Afferemus autem primò ea,
 quæ vel immeritò, vel ob simi-
 litudinem, vel denique etiam
 suo jure *insolubilia* vocantur:
 tum deinde etiam solutiones
 eorum dabimus: ut ipsi diffi-
 cultatum ostensione, Lecto-
 rem, ad solutiones earum fiti-
 enter quærendas incendamus.
 Tantò ardentius amantur re-
 media, quantò clariùs viden-
 tur pericula.

a Epist. 46 b Idem Seneca.
 Epist. 49. § 45. § post cum trist.
 Lipsius lib. I. Physiolog. Storcor.
 L 2 disert.

6 DE INSOLUBILIUM

dissert. i. cap. Theophrastus de
mentiente tres libros composuit.
d tres itidem Chrysippus de eo
solvendo: duos de dissectione
ad mentientem: item alios de
introductione ad mentientem,
quique contineat sermones
mentientes ad introductionem
Et c. Cautio opus esse, cum tales
graphi occurrunt, admonuit et-
iam S. Paulus Collossenses cap.
2. scribens, Videte, ne quis vos
decipiat per philosophiã Et ina-
nem fallaciam, quã cautionem
hoc tractatu docemus, dum So-
phistarum petitiones ostendi-
mus;

§.2. Idemne fit Indisso-
lubile & Sophisti-
cum?

Etſi autem in Ariſtotelica Schola longè aliud eſt Syllogiſmus ψ ευδόμενος & σοφιστικός ſub Sophiſtico tamen uniuerſim omnes inſolubilium argumentorum modi, qui aliquam Syllogiſmi faciem habent, cōprehenduntur, ut doctè o Lælius Biſciola adnotavit. Quamvis multorum ſtructura ita ſit ficulnea, & planè ad aliū modulum facta, ut reipſa non mereatur habere nomen *inexplicabilis*, quemadmodum f Gellius vocat, aut poni inter *has exquisitas ambiguitates*, quemadmodum g Quintilianus hoc ludificationis genus perquam eleganter appellavit. Quid enim Syllogiſmus iſ, niſi inter tyrones, *explicabile* habet, cuius

jus valorem si admiseris, nihil
 non probabis? *Aut Doctores,*
aut non es Doctor? sed non es
Doctor? ergo es Doctor. Aut a-
sinus es aut asinus non es: sed
non es asinus? ergo es asinus? Aut
falsum dicis? aut falsū nō dicis?
sed falsū nō dicis ergo falsū dicis.
Aut mētiris, aut nō mētiris: sed
nō mentiris ergo mentiris? So-
 phisticos hos similesque Syll-
 gismos, qui ab eadem forma
 sunt jure vocaveris ut qui for-
 mæ genuinæ vitio fraudem
 spargant; ἀπόρητες autem seu
 perplexos, quorum exitum sci-
 licet & solutionem non est in-
 venire, non rectè vocaveris,
 Quis enim regulis Logicis, &
 hypothetici Syllogismi legi-
 bus vel mediocriter tinctus
 nescit

nescit *b* unum contradictionis
 membrum tolli debere, ut al-
 terum ponatur: aut alterum
 poni oportere, ut ejus contra-
 dictorium tollatur, cum neces-
 se sit alterum è contradicenti-
 bus esse verū alterum falsum,
 simulq; aut vera aut falsa esse
 nequeāt utraq; mēbra; atq; ob
 eā ipsam causā altero sublatō,
 alterum ponatur: vel altero
 posito, alterum tollatur. Atquē
 oppositū planè è diametro fa-
 ciunt prædicti Syllogismi, u-
 nam contradicentium ponunt
 in minore, ut & alteram pari-
 ter ponāt in conclusione; qua-
 si hoc ipso vera esse debeat u-
 na contradictionis pars, quod
 ejus opposita in minore tan-
 quam vera fuerit concessa.

Qui tamen formæ bonitatem ex eo simulant, tantôque facilius incautos irretiunt, quod in minore dum negantem partem collocant, similitudinem aliquam præ se ferant, cum aliis quibusdam ad hunc modum legitimè concludentibus. Rectè enim bellèque colligis hoc pactô: *Socrates aut substātia est, aut accidens est. Sed non est accidens. Ergo substantia est.* Verum in hujus Syllogismi minore, verè tollitur posterius membrum majoris; in supradictis autem Syllogismis, non satis examinatè considerantibus posterius, quod re ipsa in minore ponitur, ob negationem simplicem (quæ duplex esse deberet) tolli vide

li videtur. Quare si ad incudem eos revocare volumus, ita servatis veri legibus colligemus. *Aut Doctor es, aut non es doctor; sed non es non Doctor (repetita videlicet negatione)* Ergo es Doctor. *Aut asinus es, aut asinus non es, sed non es non asinus,* Ergo es asinus. *Aut falsum dicis, aut falsum non dicis. Sed falsum non non dicis. Ergo falsum dicis &c.* Hoc pacto istud genus Sophismatum sanabitur & à morbo valebit, nec ex inexplicabilium grege esse apprehendetur. Quamvis haud magnum operæ sit precium in his formulis, cum Synonymum ex Synonymo colligant. Si enim negativa particula bis posita affirmat, quid aliud di-

cit hæc propositio. *Es Doctor*
quàm ista: *Non es non Doctor,*
sed hæc nos tandem missa fa-
ciamus: cum præsertim hypo-
theticis hic litem non intende-
rimus. Quamvis etiam juvet
scire, qua parte istis genua la-
bent.

e Bisciola Horar. i subsecus
rom. 2. lib. 5. c. 8. f Gellius lib.
9. cap. 15. g Quintil. lib. 1. h
Vide Petrum Fonsecaam lib. 6.
instit. cap. 32.

§. 3. Solutio alterius no-
di Sophistici ex Info-
lubilium albo
rejecti.

Ad Sophismatum classes,
reducuntur, inquit, post Poli-
tia-

tianū, & Bisciola, latentes &
 obscura orationes, inemq; Vtis &
 ceratina: Verb. grat, An nosti
 patrem tuum? novi, an hunc,
 qui hic latet nosti? non novi at-
 qui hic latet, est pater tuus
 non igitur patrem tuum nosti
 Veteres ita simile quid propo-
 fuerunt. & Scisne omnem nu-
 merum binarium, esse parem?
 Scio an numerum minorum,
 quem manu mea conclusum ge-
 ro parem esse scis? nescio: sed is
 ipse numerus est binarius, nescis
 Ergo omnem binarium esse pa-
 rem. Hi porrò & similes
 Syllogismi periculosis ambi-
 guitatibus Mæandris ludunt,
 sed adeo Oedipo illis opus nō
 est, ut vel Davus sufficiat ad
 eos ex verè insolubilium cœtu

14. DE INSOLUBILIUM

eximendos. Nulla quippe
in eis reciprocatio, nulla refle-
xio vel plagas explicat, vel
prædas implicat. Nec respon-
sio ex intermundiis Epicuri pe-
tenda. Aperta enim est in
primo captio accidentis quã
qui non attendit, existimat,
*quicquid convenit, aut non con-
venit accidenti, convenire aut
non convenire subiecto. Et vice
versa, quidquid subiecto, et acci-
denti. Perinde enim est ac si
dicas, Hic latentem non nosti; at
pater tuus est hic latens, Ergo-
Et in Ubi illud (Non nosti)
quod prædicato minoris pro-
positionis (Latens) rectè in
propositione majore tribuitur
creditur etiam tribuendum
subiecto minoris in ipsa con-
clusi-*

clusione: quasi perinde sit, *latentem non noscere*. (quod prædicatum ex Logicorum doctrina, appellat formale significatum subjecti, seu *latentem reduplicativè acceptum*) & *patrem*,) qui latet, quique est materiale significatum subjecti) *non noscere*. Ad alterum Syllogismum Veteres ita dixere: *ut Binarium omnem numerum formaliter, hoc est, si scimus esse quem binarium, etiam scimus esse parem: at illum numerum numerorum, quem alter manu sua abscondit, licet sit reipsa, verè binarius, cum tamen id nos nondum sciamus, non posse etiam scire, an par sit adeoque dicebant.*

parem esse, sed eum, quē sci-
rent esse binarium. Quam
responſionem repudiat, nec u-
nius assis facit Philosophus,
*Aliquis sciunt: inquit, id cuius demonstrationem habent, &
cujus demonstrationem acceperunt: acceperunt autem, non omnis quem scirent esse triangulum, aut numerum? sed simpliciter de omni numero aut triangulo, nulla enim propositio accipitur talis, Quem tu scis esse numerum: aut, Quod tu scis esse rectilineum: sed de omni.* Aliam ergo solutionem ipse ex suo arario suppeditat duobus p locis. Scire nempe nos omnem binarium esse parem universali cognitione, quā omnia particularia in confuso, ad eōs que

que etiam illum binarium,
 quem alter manu tegit. cogno-
 scimus non scire nos autem
 propria cognitione. Et addit.
 q Quare contingit etiam in his
 falli: non tamen modo contra-
 riorio, (hoc est errore universali)
 sed quia habemus cognitionem
 universalem, & decipimur par-
 ticulari. Ac paulo infra
 Quocirca perspicuum est, etsi al-
 terum noverit, eum deceptum
 in quomodo se habent univer-
 sales scientia ad particulares, ex
 his enim, quae subsensum cadunt
 nihil à sensu absens cognoscimus
 nisi hac ratione, quia univer-
 salem & propriam scientiam
 habemus, non quòd actu eam sci-
 entiam utamur. Scire enim di-
 citur

18 DE INSOLUBILIUM

itur tribus modis: id est, velut
cognitione universali velut pro-
pria, vel actu & operatione,
quare etiam decipi dicitur tot
modis: Nihil igitur prohibet,
quempiam cognoscere ac decipi
in eadem re. Ex his in for-
mâ Respondebis interrogatus,
Scisne numerum manu mea
contentum esse parem? Scio,
scientiâ universali; non scio
autem adhuc cognitione pro-
pria, atque particulari seu di-
stinctâ. Et cum infertur: Er-
go nescis, omnem binarium esse
parem: Dices: nescio cogni-
tione propria & particulari,
scio autem cognitione univer-
sali, quod ad scientiam sufficit.
Atque hoc est, quod Aristote-
les inculcat, fatendum esse,
prius-

priusquam induxerimus aut
acceperimus Syllogismum,
*aliquo modo nos scire, alio modo
non item.* Hæc solutio etiam
primo syllogismo superius po-
sita, tanquam non valde diffi-
mili, sicuti & prioris solutio
huic suo modo potest accom-
modari. Ex quibus conjice,
ad quam prædicti Syllogismi
classem sint revocandi. Satis
est nimirum illis, (licet eo-
rum doli sine profundiore
Priorum ac Posteriorum Ana-
lyticorum doctrina plenè de-
prehendi non possint) ut in-
ter reliquos Sophismatum ca-
lones lixàsque computentur,
de manipulis strictè Insolubi-
lium eliminati. Non enim
difficile argumentum & insolubilis

lubile perinde valent.

i *Lel. Biscid. cit. tem. 2.*
Succiffi ar. cap. 8. lib. 5. Quo loco,
etiam ait, Forma Pseudomenos,
Sortes, Entecalymmenos, Cera-
tines, Utis, Dialanthanon, Bala-
cra Therizon, Cyricum, Electra,
Crocodilus, que continentur fe-
rè omnes sub syllogismo, siue mo-
do syllogismi Sophistico, ne scili-
cet hunc parentem improlem
existimes, Kapud Aristotelem
lib. 1. Poster, c. 1. Text. 8. l. A-
rivot. 1. Elench. c. 4 in Fons-
ca lib. 8. instit. cap. 10, Vbi
docet, non quicquid negatur de
predicato, negandum etiam de
subiecto: quod etiam in illo syl-
logismo deprehenditur, Animal
non est species infima, homo est
animal. igitur homo est species
infima.

SPECIEBUS 21

infima. n apud Aristotem lib-
 1. Poster. cap. 1 text. 8. o Ari-
 sto. ibidem q lib. 2 Prior. Ana-
 lyt. cap. 21. text. 7. Et 1. Poster
 c. 1. text. 6. Et 9. q 2. Prior. c.
 2. text. 8. Et ibid. inlius Paci-
 us. Non omnia tamen sunt so-
 phismata, quae pro talibus procla-
 mantur: quale est istud Stilpo-
 nis apud Laert lib. 2 c II. de sta-
 tua Mineræ, quam Phidias fin-
 xerat, ita percotantis: Num qua-
 vis Minerva Dea est? cum re-
 sponsum esset, est: At hæc, inquit.
 non est Iovis, sed Phidiae? Id cum
 esset concessum, colligit, Non est
 igitur hæc Dea. Ob quam vo-
 cem apud Areopagitas impieta-
 tis reus peractus est.

So 4 Quid Utides &
 Ceratinæ?

Nomi.

Nomina tamen in vulgus
 haud ita nota quosdam tra-
 hent. Quid enim Utis? quid
 Ceratinae supra nominatae? Fa-
 cit earum mentionem Dio-
 genes Laertius, cuius haec ver-
 ba sunt. *Eadem ratione* \& *ex*
orationibus, ex modis atq; syllo-
gismis, ex eis item, quae praeter
vocem \& *res sunt, sophismatis,*
ut sunt sermones falsi atq; veri,
 \& negantes, coarctati \& his si-
miles, deficientes \& ambigui, \&
concludentes \& obscuri. cornu-
ti, \& stridens, hoc est nihil impor-
tantes \& metentes. Et est qui
his congruè ita doceat. s. Ut in
puto, natam ex fabula, quae est
apud Homerum, cum narrat
Vlysses Ut in se Polyphemo no-
minasse, quo accuis se vitamque
suam

suam eripuit interitu, & ludi-
 brio Polyphemum, habuit. Lu-
 dibrio enim ferè habentur,
 quibus hujusmodi nihil im-
 portantes syllogismi propo-
 nuntur. Hujusmodi autem
 (Angeli Politiani uerba sūt)
 dialecticis in percunctando qua-
 stiunculis, quales frequenter in-
 geniorum acumen excogitat, et
 jam Milesius Eubulides pluri-
 mum usus, sicut à Laertio Dio-
 gene in Euclida Megarensis vi-
 ta ponuntur, ut Latine conemur
 interpretari: mentiens, Fallens,
 Electra convelata, Acer & alis &
 Ceratina & vel cornea, & itē Cal-
 via. Ex quò in han sententiam
 est apud Comicum nescio quem,
 ut idem prodit Laertius? Con-
 tumeliosus autem Eubulides Ce-
 ratinas

24 DE INSOLUBILIUM

ratinas interrogans, Et mendacibus gloriososq; sermonibus oratores versans abiit, Demosthenis habes solubilitatem. Quem etiam locum Suidas citavit, Sed Et Zenon ille Cynicus inter caetera Dialecticorum Ceratinas ite, Et Suidas numerabat. Hae ille: Ubi etiam docet, Ceratinas à materia ipsa verborum qua uterentur, hoc est, à crebra cornuum in ipsis mentione, nomen traxisse, Cetera enim Graece cornua dicuntur, quibus illi suorum sophismatum relinquebant; ut ex Seneca discimus, ita scribente: Sed non nociosus, Et eiusmodi quaestiones penens: Quod non perdidisti, habes: cornua non perdidisti. Cornua Ergo habes. Atq; ad exemplum huius ac-

sa delineationis concinnata. Et meminit dolosa suppellectilis hujus etiã y Lucianus quodam locô, sicuti de Sorite, atq; Therizonte, ac alibi: *Cornua inter se, inquit, producunt, & crocodilos faciunt, & ejusmodi perplexa docent interrogare.* Alludit ad hunc quoque morem, per fallacem ratiocinationem seu tendiculam, alteri cornua affingendi a Martianus Capella, cum inquit:

Perdita nequã unquam cornua fronte ferant.

Ut planè intelligas creberrimam cornuum mentionem Ceratinis nomẽ dedisse: nempe, quod maxime esset illa syllogismi

gismi Chrysippi argutia in aqua
 cornuum mentio fit, illustris &
 usitata; sive, (ut felici conje-
 ctura adminet Bisciola) quod
 undique petanis, qui adversum
 re his argumentis pugnat, quasi
 cornibus hinc inde armatus,
 ut nescias, quo te vertas. Hæc
 de nomine de re autem; an
 scilicet ejuscemodi syllogismi
 sub proprio *Insolubilium* signo
 sint recipiendi, ex præced. §.
 recordaberis, quid sit sentien-
 dum. Nisi ut Politianum ex-
 cusatum eas, dicere velis, vel
 Ceratinas non illas *Insolubiles*
 dici in quibus cornuū sit men-
 tio, sed alias illas captiones;
 quæ, ex Bisciolæ descriptione
 quasi cornibus hinc inde armā-
 tur, ut nescias, quò te vertas; cui
 sententiæ

tentiæ etiam illa applaudunt,
 quæ seq. §. dicentur: vel sanè
 laxius eum minusq; pressè lo-
 cutum esse, cum scripsit, *Ce-
 ratina* qua apud dō *Quin-
 tilianum*, non temerè, qui tibi
 explicet, invenias. Qui autem
 Græca noluerint, Latinaque
 commentaria, planè intelligent
ratiocinationis **INEXPLICA-**
BILIS esse eam speciem, quæ
 nescio quas ansas, atque uncos
 arti *Dialecticæ* per plexitatis in-
 ferat. Certè sive *Ceratinæ*,
 sive *Ultis* sit oratio ex indefi-
 nito & definito constans, verb.
 grat. *Qui est hic, non est Rho-*
di, homo hic est, homo igitur non
est Rhodi, nequaquam est inex-
 plicabilis.

e *Lart*, 7. de *Vitis Phil*

M

f *Bisc-*

f Bisciola loc. cit. t Homer, O-
 d. II lib. 9. u Politian, cap. 54.
 Miscellan. x. lib. epist ad Lu-
 cil. r. Lucian. in Philosophorum
 symposio 2. In dialog. mortuor.
 Castoris & Polucis. Et in
 dialogo altero cui vel Somnium;
 vel Gallus est nomen. Interdum
 etiam ait, cornua mihi esse lice-
 bat, aliaque id genus, aa Capel-
 la lib. 4. bb loco dicto. cc Poli-
 tian. cit. cap. 5. 4. dd Quint.
 lib. 1. Quicquid sit de aliis at-
 que aliis maiorem difficultatem
 invehentibus: illud sanè, de cu-
 jus structura supra vidi-
 mus aliis subito cornua cresce-
 re, adeò non est insolubile, ut &
 ipsum retusus pistillo à S. Hie-
 ronimo (quomodo de simili in-
 ex. qua mem. a negativò Chry-
 sippi

sippi locutus est) appellari pos-
 sit. Quis enim non fastidiat
 illam propositionem: Quicquid
 non amisisti, habes, etiam citra
 Logicam? cum infinita non ha-
 beamus, qua nunquam amisimus
 quia etiam nunquam habuimus
 Alioqui Plato Comicus, Zenodo-
 t), Hesychius pistilli circumvolu-
 tionē, acriora ejusmodi argu-
 menta vocant, cum semper eodē
 revolvantur. Sic et Plutarchus
 adversus Stoicos: Pistilli revo-
 lutionem, ait, ne videre videa-
 ris, omitto: significans eos argu-
 mentis perplexis uti, et in cassum
 laborare, nec quicquam profice-
 re. Quo sensu et Plato in The-
 ateto utitur. Diogenes, cum
 quidam collegisset, eum cornua
 habere, frontem et tempora ma-

nu contrectans, dixit: Atqui ego non video, maluit enim sophia
sma eludere, quam elidere, Et ir
ridere quam solvere, teste, Laera
tio lib. 6. cap. 2.

§. 5 An Biantis de re uxore
ria syllogismus, item an quor
rundam acervales sint de
Inexplicabilium argu
mentorum ge
ne re

Existimavit quidam (A Gela
lii ex Atticis Noctibus, ee ver
ba iisdem, quibus ille scripsit,
numeris refero) etiam illud
Biantis viri sapientis ac nobilis
responsum consimile esse, atque
est Protagorion illud, de quo dixi
moi δ ἀντιρεφον: cum rogatus
esset

esset à quodam Bias, deberetne
 uxorem ducere, an vitam vivere
 celibem, ἤτοι, inquit, καλήν ἔξεις,
 ἢ ἀγρᾶν, καὶ εἰ καλήν, ἔξεις κοινήν.
 αὐδὲ ἀγρᾶν, ἔξεις κοινήν, ἑκατε-
 ρον| δε ἢ κα ἀγαθόν, εὐπρόσιτον ἄρα
 hoc est aut pulchram habebis,
 aut deformem aliquam; & si
 pulchram, erit illa aliis com-
 munis: Si autem deformem,
 erit illa tibi pœna. Alteru-
 trum autem non est bonum:
 Non ergo accipienda uxor. Sic
 autem hoc responsum conuer-
 tunt, εἴμεν καλήν ζω, ἢ κα ἔξω κοι-
 νήν, εἰ δε ἀγρᾶν, ἢ κα ἔξω κοινήν, γα-
 μητέον ἄρα, hoc est, si quidem
 pulchram habuero, non habeo
 pœnam, Si vero deformem,
 non habebo communem, uxor
 ergo ducenda, Sed minimè

M 3

hoc

hoc esse videtur ἀντίθετον ait
 Gellius, quoniam ex altero late-
 re conversum frigidius est, in-
 firminusq; . Nam Bias proposuit
 non esse ducendam uxorem, pro-
 pter alterutrum incommodum,
 quod necessario patiendum erit
 ei, qui duxerit. Qui convertit
 autem non ab eo se defendit in-
 comodo quod adest sed carere
 se altero dicit, quod non adest.
 Satis est autem tuenda senten-
 tia, quam Bias dixit, quod eum,
 qui duxit uxorem pati necesse
 est ex duobus incommodis, alte-
 rum, ut aut κοινὸν habeat aut
 ποινὴν. Cum vel pulchritudi-
 nis periculum, vel deformita-
 tis odium se se offerat: imo sæ-
 pe utrumque obveniat: haud
 enim raro exdem nec incele-
 ni

mi pudicitia, nec incolumi
 forma sunt, & multæ sub mel-
 leo vultu adeo felleum animū
 gerunt, ut malis in puteo cum
 canibus, quod dicitur, pugna-
 re quam in eadem domo, cum
 ejuscemodi Furia habitare.
 Neque Phavorinus statā illā
 ex *ff* E unio formā, Biantis ar-
 gumentum multum debilita-
 vit: Cum utique sub modica
 & modesta etiam forma im-
 modicus atque immodestus
 etiam latere possit ut meritō
 ratum atq; justum disjunctum
 Biantis videri queat: cujus ra-
 tionem prospectumque Pha-
 vorinus non habuit; neque is
 qui Bianti respondit. Sed
 nunc venio ad Soritas, qui a-
 pud a Ciceronem *lubricus* *ES*

M4

peria

periculosus locus, & vitiosum
interrogandi genus nuncupan-
tur, & tanquam Philosopho in-
digni repudiantur: non quod
non rectè concludant. b Si e-
nim omnes priores consecutio-
nes ex quibus extrema textur,
fuerint aptæ, nihil erit vitii in
extrema, cum ea legitima sit
argumentatio, quam de primo
ad ultimum vocant, quæque
nititur illo effato Ex quo-
cumq; sequitur antecedens: se-
quitur & consequens: & quid-
quid sequitur ex consequente, se-
quitur ex antecedente: sive e-
nim sumantur conditionales
duæ, sive plures, si priores,
ponuntur veræ tum inquacun-
que materia etiam extrema
est vera, ut ex e Aristotele di-
simus

cinus verb, grat. Si homo est,
animal est: si animal est, vivens
est: si vivens, corpus: si corpus,
substantia: igitur si homo est,
substantia est. Non ergo So-
ritæ damnantur, quasi spuria
argumentationes, sed quia in
hoc quasi minuto ac pressè &
nimis incitato progressu conse-
cutionum, quarum alia aliis,
quasi granagranis minutatim,
adduntur, sæpè inepta cum aptis,
vera cum non veris permiscen-
tur, quæ in illo disputationis ca-
lere, non facile dignoscuntur,
ne sit ait rectissimè d Bisciola,
ut tota illa congeries hominem
incantum & securum sæpè nu-
mero capiat. Qua de causa
illa etiam est Soritæ definitio
ex e Juliano, Cavillatio, quæ ab

evidenter veris per brevissimas
 mutationes disputationem ad ea,
 qua evidenter falsa sunt, perdu-
 cit. Cum enim ex falsis vera
 possint concludi, verb. grat. o-
 mne pradium in jure consistit.
 omnis servitus est pradium, Er-
 go omnis servitus in jure consi-
 stit: & ex veris falsa colligi
 nequeant, hoc efficere Sorites
 conatur per brevissimas muta-
 tiones gradatim instructas &
 vaterrimas interrogationes
 minutatim factas, verb. grat.
 tres oves pauciores sunt quam ne-
 gregem faciant? sic sane: quid
 vero, an & quatuor? ita an-
 quinque? ita. Sed si addidero,
 sextam, an tum grex erit? mini-
 me. Si alteram? etiam non
 erit grex; & si alteram demum;
 etiam

etiam grex nondum erit: Et ad
 extremum, igitur alia addita,
 ut sint & decem, nondum erit
 grex. Præterea: hæres estne
 successor? certè: quid verò? non-
 ne Et legatarius est successor?
 planè: Titius autem est legata-
 rius; omnino: successor igitur,
 admodum: Ergo Et hæres, quia
 successor. Jam latentis, sive ut
 Græci vocant, ἡχλεβάλυμψις aut
 διαλεθότῃ exemplum à Laer-
 tio ex Zenonis allatum doctri-
 na, non hujus est, sed potius So-
 ritæ: Non pauca duo sunt? non
 etiam tria? non etiam quatuor?
 ficusque ad decem. Duo au-
 tem pauca sunt. Ergo Et decem.
 Et illud est vetus Stoicorum,
 quò probabant, omne illud
 quod quomodocunque est bo-
 num,

num, esse honestum: si bonum sanè optabile, si optabile, expetendum: igitur si expetendum, quid ni habeat dignitatē? si habet, Ergo est laudabile, si laudabile. Ergo honestum: igitur si bonum est, honestum est, Ubi tertia consecutio, sive conditionalis est vitiosa, quoniam multa sunt expetenda, quæ nō habent dignitatem, ut sunt utilia quædam atque jucunda. Ex his itaque intelligis, Soritem vel bonum esse, vel malū si malus facilè solvi potest negatione vitiosæ conditionalis: si bonus, tum sanè ex argumentis insolubilibus est, cum necessariam consecutionem habeat, sed huc non pertinet quia hic insolubilium, nomine Sophistica,

phistica, non autem vera argumenta intelligimus.

ce lib. 5. cap. II. ff Ennius in Menalipp. a I. lib. 4. Academ 9.) b Bisciola lib. 5. subsec. cap. 8. tom. 2. cuius fere est totus ille Discursus. c lib. 1. Prior. cap. 28. 33. d loc. cit. e Julian. l. natura de Verb. sign. Et ea est natura D. de divers. reg. jur. aut. f quidam decem oves gregem esse putaverunt, l. ult. D. de abigeis ex qua sententia, falsum addita decima ove gregem non fieri.

§. 6. Quid & unde) Crocodi
lites Serra & an ex ge
nere Insolubili

um?
Potiore c Politianus jure

Insolubili titulo decoravit
Crocodilem, seu Crocodili-
nen, ut eum *f* Quintilianus ap-
pellat. Est enim non solum
ex illis laqueis, quos *tanquam*
flagas quosdam Stoicos contra
texuisse tradit *g* Cicero, Soritè
videlicet & *pseudomenon* in-
telligens, qui duo loci inter o-
mnia illa contorta & aculea-
ta ipforum sophismata prae-
cipui, quorum etiam meminit *h*
Iacertius & idem, Cicero aliis
in locis itemque *D. k* Au-
gustinus & *D. l* Hieronymus,
sed planè *cornu utrinq;* ferit, ut
nescias quo te vertas. Produ-
cit *m* Andreas Alciatus exem-
plum juris, in quo quodcun-
que asseruerimus, (ut infra vi-
debis) in eo maximè captiosè
vinci-

vincimur. *n* Doxipater ex Ægyptiaca fabula, *Mulier quæpiam*, inquit, *cum filio secundum fluminis ripas ambulabat, ei Crocodilus filium abstulit, redditurum dicens, si verum mulier responderet. Negavit illa fore ut redderetur, atque ob id æquum aiebat, reddi. Et mox subjungit. Crocodilitem hanc propositionem vocant: Crocodili hujus gratia: quam etiam *περιωρα* id est, *Serram* vocari à Græcis indicat, nempe quòd alternatim eam mutuatimq; proponentes, veluti ferram inter se reciprocent, funemque contentionis trabant, alterò hircum mulgente, altero cribrum supponente. Consonat *o* Lucianus, ita fermè Chrysippum*

fippum loquentem, eique respondentem quempiam, qui se profiteatur emptorem, inducens. Considera igitur ita: Estne tibi filius? Quorsum istud? Si forte illum juxta fluvium errabundum, Crocodilus inveniat, rapiatq; dein redditurum polliceatur, cum verum dixeris, utrum reddendus es, videatur necne? Quid eum sentire dices? Rem sane perplexam interrogas: & ab ingenio suo intricatam: ut quæ omni ex parte cornua obvertat, & cor perfrige faciat audientis.

e Angel. Politian cap. 55.
 Misellan 1. lib. t. g in Lucullo.
 h lib. 7. in Zen. i lib. 2. de divin.
 Sin. Et in Hortensio. k lib. contra
 Academ. 2. l Apol. in Ruffin. c.
 4. So-

4. Soritarum gradus, & pseudo-
 menti argutias: Spineta quoq;
 Chrysippi; epist. 83. Oceano, cor-
 nutum syllogismum. Chrysi-
 pium sophisma, interrogatiun-
 ulas tortuosus vocat. Quam
 epistola quomodo penè ipse captus
 sed mox ceperit se captantem
 hereticum disputatione captio-
 sa, eleganter & facile comme-
 morat. Et in Amos testatur
 saepe his, & similibus conari, he-
 reticos suos errores roborare, in
 lib. 1. Paremus cap. 19. n. Est
 hic Doxipater, aphthonis Graecus
 enarrator, & in dialogo, cui titu-
 lus, Vitarum venditiones. Huc
 referunt nonnulli ambigüe in-
 terrogata. Sed evitari illa pos-
 sunt. Ita apud Laert. lib. 2.
 ca. 16, Menedemus percontanti

cuidam Alexino: An patrem
 cadere desisset: respondet: Neq;
 cecidi neq; desii. Cum alter
 subiecisset oportere solvere am-
 bignitatem per vā *Et* in aut af-
 firmando, aut negando: Ridicu-
 lum inquit, est Vestras sequi le-
 ges cum liceat in portis occurre-
 re. Alexinus enim captabat
 captiosā percontatione, siue enim
 respondisset, Desii, siue Non de-
 sii, crimen fateri visus fuisset.
 Desinit enim, qui capit, *Et* qui se
 non desuisse dicit pergere videtur
 quamvis re ipsa non necesse sit
 pergere illum, qui ait, se non de-
 sisse; qui enim nunquam capit,
 nunquam desinere potuit.

§. 7. Alia nomina, aliaque In-
 solubilium exempla, et-
 jam in Jure civili oc-
 currencia.

Dixi,

Dixi, hanc questionem in-
 quit p Africanus de perplexis
 quibusdam loquens, esse $\sigma\kappa\lambda\omega\nu$
 $\alpha\chi\epsilon\omega\nu$, qui tractatus apud Dia-
 lecticos dicitur $\alpha\sigma\upsilon\sigma\alpha\tau$. Sic
 enim pleriq; legunt: tametsi a-
 lijs, tu $\psi\epsilon\upsilon\delta\omicron\mu\epsilon\nu\varsigma$ magis placet.
 In quæ verba, q Nobis, ait Al-
 ciatus, utraq; lectio videtur pos-
 se defendi nisi quod alterum
 ad Rethores, alterum ad Diale-
 cticos pertinet. Nempe a Di-
 alecticis, $\alpha\sigma\upsilon\sigma\alpha\tau$ hoc est, in-
 consistens, seu non consistens
 status dicitur, à Rhetorib s
 autem generica voce $\psi\epsilon\upsilon\delta\omicron\mu\epsilon\nu\varsigma$
 $\alpha\chi\epsilon\omega\nu$, hoc est *mentiens* appel-
 latur. Si enim $\psi\epsilon\upsilon\delta\omicron\mu\epsilon\nu\varsigma$,
 vertit r Cicero. Cui hoc est
 nomen, ait / Bisciola, a menti-
 ente primum in interrogatio-
 nem

nem assumpto, in hunc modum:
An mentitur qui mentiri se di-
cit? cui si respondeas, Mentiri:
colligam statim mentiri, qui fal-
so dixerit se mentiri. Est Er-
go oratio mentiens. Cui utrū-
vis respondeas id est si ve ajas, si
ve neges, id statim falsum repe-
ritur. Deinde etiam ab ipso
genere sumptionis in disputan-
da, qua docenda causa sumitur,
is qui mentitur, nomen accepit.
 Genus hoc idem ampliùs de-
 clarans Alciatus ita pergit.
Arbitror autem juriscons de
εα άουράτς specie intelligendum,
qua ισάξου appellatur, cū ea-
dem ex utraq; parte dicuntur.
 Quod exemplo illustrat duo-
 rum vicinorum, qui ipsi secū-
 dum omnia pares, pares etiam
 etate,

atate, mundo ceterisque ille-
 cebris uxores habuere. *Hi nos*
etc, ait se invicem convenerunt,
accusant se adulterii: quidquid
enim altera pars dixerit, idem
et altera dictura est: cum ea-
dem utriusque causam argu-
menta fulciant. Et subjun-
git. Potest et ea, que antistreph.
dicitur, intelligi, cum actionem
suam convertunt litigantes, et
neuter sua priore sententia uti-
tur, sed adversarii sui. Ejus-
modi argumentum n. Accursi-
us Circulare dixit, quia eò res
solvitur, unde coeperat. Aliud
intricatæ litis exemplum x a-
lio loco denarrat Alciatus, cu-
jus verba plena juridici sensus
libens volens hic colloco. De
Perplexis igitur differens. Ex-
illo de circulari exemplum

emplum. ait, in jure, sic potest ac-
 cipi: Cum uxori dotis causa ecc-
 jam deberem, aliud as. alienum,
 contraxi: deinde qui mihi supe-
 rat unicum fundum, Sempronio
 consentiente, hypothecamq; re-
 mittente uxore vendidi: Secun-
 dus creditor jure suo illum evi-
 cit ab emptore, uxor jure dotis ab
 eo, emptor ab uxore: quaritur,
 penes quem consistere tandem
 debeat? Ubique vertigines, u-
 bique cornua, ut vides, adeo ut
 etiam tribunalibus non pareant.
 Facilius tamen è civilibus his-
 te ambiguitatibus Cesarum
 leges, & tua prudentia eripi-
 et, quam è Stoicorum Logicis
 sentibus vulgaris quædam sci-
 entia. Ut taceadem illa
 controversia, quæ est apud
 Gelli-

Gellium, dicta parum confi-
 stens atq; inexplicabilis, ten-
 tamenti gratiâ exposita, fuit
 que hujuscemodi. De reo
 septem iudices cognoscant, ea-
 que sententia sit rata, quam plu-
 res ex eo numero dixerint. Cum
 septem iudices cognovissent, duo
 censuerunt reum exilio mul-
 tandum, duo alii pecuniâ, tres
 reliqui capite puniendam, rapi-
 tur ad supplicium ex sententia
 trium iudicum. Et contradicit
 &c.

Alc. l. qui CCCC. ad leg.
 Ealci. q lib. 1. Pareris cap. 8. t
 Cic. lib. 2. de Divin. s. tom. 21,
 succis. Var. liq. 5. cap. 8. t loc.
 cit. u. Accurs. l. Claudius, qui
 pot. in pign. ita vocavit Aristote-
 lis exemplo in Prioribus Analyt.
 ageris de circulari sive reciproco
 argu.

argumento: cum ad principia
 subinde revertitur. x lib. 1. Pa-
 rerus cap 19. 2 lib. 4. cap. 15.
 Possunt haec talia ipso facto solui
 si nempe trium & g. iudicium
 sententia rata habeatur, Sic
 cum Zeno in Scholis differens
 probaret nullum esse motum, nec
 esse posse Diogenes surgens ca-
 pit inambulare. Id admiratus
 Zeno: Quid inquit, agis Dioge-
 nes? Confuto, inquit tuas ratio-
 nes, ut Laertius refert lib. 6.

§. 8. Quid Gellius de his ar-
 gumentationum prodigi-
 is subscripserit?

Consimilia his etiam alij
 retulere nec pauci, nec igno-
 ti scriptores; quorum exem-
 pla

pla etsi omnia ad censuram
rapias tamen vitiosum hoc ca-
ptionis genus, vix usque ad vi-
vam cutem tondebis, nisi no-
vaculam Logicæ cote quàm
accuratissimè acuas. Audi-
amus Atticarum Noctium ex-
cubitorem: *α* Inter vitia, in-
quit, argumentorum, longe ma-
ximum esse vitium videtur eo-
rum, quæ ἀντιστροφῶτα Græci
dicunt. Ea quidam ex nostris,
non hercle nimis absurde reci-
proca appellaverunt. Id autem
vitium accidit hoc modo,
cum argumentum propositum
refertur contra, convertiq; in eum
potest, a quo dictum est, utrumq;
pariter valet. Quale est per-
vulgatum illud, quo Protagoram
Sophistarum acerrimum usum

N

sc

esse ferunt adversus Euthlum,
discipulum suum. Lis namq;
inter eos, & controversia super
pacta mercede hac fuit. Eua-
thlus adolescens dives, eloquen-
tia discenda, causarumque oran-
di cupiens fuit. Is in discipli-
nam Protagora se dedit, da-
turumque promisit mercedem
grandem pecuniam, quantam
Protagoras petiverat. Dimi-
diamque ejus dedit jam tunc
statim priusquam disceret. Pe-
pigitq; ut reliquum dimidium
daret quo primo die causam a-
pud iudices orasset, & vicisset.
Postea cum diutule auditor as-
sectatorq; Protagora fuisset, &
in studio quidem facundia a-
bum e promississet, causas tamen
non recuperet, tempusq; jam lon-
gum

gum transcurreret, & facere id
 videretur, ne reliquum mercedis
 daret, capit consilium Protago-
 ras, ut tum existimabat, astu-
 tum Petere institit ex pacto
 mercedem, Litem cum Eua-
 thlo contestatur, & cum ad ju-
 dices deferenda causa gratia
 Venisset, tum Protagoras sic exor-
 sus: Disce, inquit, stultissime
 adolescens, utroq; id modo fore
 uti reddas quod peto siue con-
 tra te pronunciatum erit, siue
 pro te; nam si contra te lis data
 erit, merces mihi ex sententia
 debebitur, quia ego vicerō: Si
 Verò secundum te iudicatum e-
 rit, merces mihi ex pacto debe-
 bitur, quia tu viceris. Ad ea
 respondit Euthlus: potui, in-
 quit, huic tunc tam ancipiti ca-

54 DE INSOLUBILIUM

prioni esse obviam, si verba non
ipse facerem, sed alio patrono u-
terer. Sed magis mihi in ista
Victoria pro ludium est, cum te
non in causa tantum, sed in ar-
gumento quoq; isto vincio. Disce
igitur tu quoq; magister sapien-
tissime, utroque modo fieri, ut
non reddam, quod petis, siue con-
tra me pronunciatum fuerit, siue
pro me: Nam si iudices pro cau-
sa mea senserint, nihil tibi ex
sententia debetur, quia ego
Vicera. Sin contra me pronun-
ciauerint, nihil tibi ex pacto de-
beo, quia ego non Vicero. Tum
iudices dubium hoc inexplicabi-
leq; esse quod utrumq; diceba-
tur, ut sententia sua, utram-
que in partem dicta esset, ipsa
se se rescinderet, rem iudica-
tam

sam reliquerunt, causamque in-
diem longissimam distulerunt.
Sic ab adolescente discipulo ma-
gister disciplina eloquentia in-
clytus suomet argumento confu-
tatus est, & captione versute ex-
cogitata frustratus fuit. Hac
ille; quæ etiam ab alio scri-
ptore floridè narratur. Neque
Evathli oblitus est & Aristo-
phanus, Efficta vel effecta
videntur ista ad exemplum
planè æmulum, quod legitur
de Coracæ quodam, qui pri-
mus Syracusis, post mortem
Hieronis, instituit artem Rhe-
toricæ mercede profiteri: cū
quo adolescens quidam Tusias
simili lege pactus, nec ab simi-
li literixatus est. Quod eor-
um commentum tam vafrum,

tamque callidum, ubi iudices
 (alij suclamationem hanc
 coronæ circumstantium ad-
 scribunt) audissent admirari
 versutiam suclamârunt, καὶ
 κῆρ καὶ κακὸν ὄν, id est,
 Mali cor & malum ὄν, Et re-
 ctè cum uterque Sophisticis
 sutelis dolosè ante tribunal
 crociaret: rationibusque im-
 peritis utrinque causam per-
 dere, & ille docuisset, & iste
 didicisset.

a A Gellius lib. 5. Noct.
 Attitac. cap. 10. b Aristophani
 in Fucis atque item in Achar-
 nensibus c in Pulo gomeris in Her-
 mogenis Rhet. Valla l. 3. c. 15. sue
 Dialectica multis pro Protagora
 perorat, cōtēditq; iudicib; faciē-
 dū fuisse, quod fecisset, si Prota-
 goras

ra, nihil dixisset, & Evatt. l. 118
 nihil contra dixisset.

9. Quæ apud Lactantium
 de his Sophistarum for-
 mis extent?

Herculeum quoque ejusce-
 modi nodum unum alterum-
 ve inter veteres Philosophos
 agitatam, ejusque inveniendi
 causam nobis reliquit, Christi-
 anus Cicero d. Lactantius Fir-
 mianus his verbis, *Academici,*
 inquit, *contra Physicos ex rebz*
obscuris argumèrati sunt, Nallã
esse scientiã; & exemplis pauca-
rum rerum incomprehensibiliũ
contenti, amplexi sunt ignoran-
tiam: tanquam scientiam to-
tam sustulissent, quia in parte

N 4 sustu.

58 DE INSOLUBILIUM

sustulerant ; Physici contra, ex-
is, qua aperiunt, argumen-
tum traherant, omnia sciri pos-
se contentiq; perspicuis retine-
bant scientiam: tanquam to-
tam defendissent, quia ex parte
defenderant. Itaque neque
hi clara, neque illi obscura vi-
derunt: sed utriq; dum solam
scientiam consertis manibus vel
retinent vel eripiunt, non vido-
runt in medio constitutam fore,
qua illos ad sapientiam trans-
mitteret. Verum Arcesilas
ignorantia magister, cum Ze-
noni obrectaret principi Stoi-
corum, ut totam Philosophiam
everteret (auctore Socrate) su-
cepit hanc sententiam, ut affir-
maret, nihil sciri posse; itaque
paravit estimationem Philo-
sopho-

sophorum, qui putassent ingeniiis
suis erutam esse atque inventam
Veritatem: Videlicet quia mor-
talis fuerat illa sapientia, pau-
cisque ante temporibus institu-
ta, ad summum jam incremen-
tum pervenerat; ut jam necessa-
rio consenesceret ac periret, re-
pente extitit Academia, tanquã
senectus Philosophia, qua illam
conficeret jam deflorescentem.
Recteq; vidit Arcesilas, arrogan-
tes vel potius stultos esse, qui pu-
tent scientiam Veritatis conie-
cturã posse comprehendere. Sed
tamen falsa dicentem redargu-
ere non potest, nisi qui scierit
antè, quid sit Verum. Quod Ar-
cesilas Veritate non cognitã fa-
cere conatus introduxit, genus
Philosophiae asystaton, quod La-

60 DE INSOLUBILITATE

*tinè instabile sive inconstans
possumus dicere. Ut enim ni-
hil sciendum sit, aliquid sciri,
necesse est. Nam si omnino ni-
hil scias, id ipsum nihil sciri pos-
se tolletur. Itaq; qui velut
sententia locò pronunciat, nihil
sciri, tanquam perceptum profi-
tetur, & cognitum. Ergo ali-
quid sciri potest. Ubi vides,
quomodo lis litem serat, cum
eo ipso aliquid scire convin-
caris qua, te nihil scire profi-
teris. Sed pergit facundissi-
mus scriptor *Huic simile est,*
inquit, illud, quod in Scholis pro-
poni solet in alystati generis ex-
emplum, SOMNIASSE e
QUENDAM, NE SOMNIIS
CREDERET. Si enim cre-
derit, tum sequitur, ut creden-
*dum**

dum non sit: Si autem non cre-
diderit, tunc sequitur, ut creden-
dum sit. Ita si nihil sciri potest,
necesse est id ipsum sciri, quod
nihil sciatur. Si autem sciatur,
posse nihil sciri, falsum est ergo
quod dicitur, nihil sciri posse.
Sic inducitur dogma sibi ipsi re-
pugnans, seque dissolvens. Au-
ctores igitur isti, se in illum
ipsum laqueum, quem fugere
conantur, induunt, & ubi alios
ferire cogitant, sibi ipsis vuln9
icere incipiunt.

d Lib. 4. de falsa, sapientia
cap. 6. Petrus Damiani lib. 2.
epist. 14. Vel 35 ancipitem ali-
quem syllogismum comparat, cū
hoc, quod somnians didicerat
Alexander Magnus, Gellio teste
credendum somniis non esse. A.

ptè huc referes quæ Seneca epist.
 88. ad Lucilium scribit. Vbi
 hac habet: Protagoras ait, De
 omni re in utramq; partem di-
 sputari posse ex æquo: Et de hac
 ipsa, An omnis res in utramq;
 partem disputabilis sit, Nausi-
 phanes ait, Ex his quæ videntur
 esse, nihil magis esse, quam non
 esse. Parmenides ait, Ex his,
 quæ videntur, nihil esse in uni-
 versum. Zenon Eleates omnia
 negotia de negotio deiecit, ait,
 Nihil esse. Circa eadem ferè
 Pyrrhoni versantur, Megarici,
 Et Eretrici, Et Academici, qui
 novem induxerunt scientiam,
 Nihil scire.

§. 10. Alia esse insolubilia &
 reciproca strictè alia tan-
 tum per similitudinem.

Parem

Parem vim non habet, quod
 f Plinius refert, g Gellius au-
 tem etiam impugnat his ver-
 bis. *Vir fortis premio, quod
 optaverit donetur. Qui forte
 terfecerat, petiit alterius uxo-
 rem in matrimonium, & acce-
 pit. Is deinde, cui ea uxor fu-
 erat, fortiter fecit, repetit ean-
 dem, contradicitur. Elegan-
 ter inquit, & probabiliter ex
 parte posterioris viri fortis uxo-
 rem sibi reddi postulantis hoc
 dictum est. Si placet lex, red-
 de: Si non placet, redde. Fugit
 autem Plinium, sententiolam
 istam, quam putavit esse argu-
 mentum, vitio carere, quod Gra-
 cè antistrophon dicitur, & est
 vitium insidiosum, & sub falsa
 laudis specie latens. Nil enim*

64 DE INSOLUBILIUM

*minus converti ex contrario id ipsum adversus eundem potest, atque ita à priori illo viro forti dici: Si placet lex, non reddo, Si non placet, non reddo, quia, si placebat illa lex dare forti viro, quod optaverat, debeat, si autem non placebat, ipse nec accipere, nec servare uxorem alienam poterat. Itaque hoc non ex Vulcanijs est vinculis, aut ex illa arte, quæ h Cicero ne teste, quasi penelope telam retexens, tollit ad extremum superiora. Quare intelliges non solum quam plurima ejusmodi argumenta insolubilium potius similia, quam revera insolubilia ab i Eckio, (si strictè de insolubilibus loqui velimus, quâ acceptione omnis
pra-*

*propositio insolubilis est reflexi-
va, & habet reflexionem supra
se, nos tamen huc usque locuti
sumus in genere tam de iis,
quæ verè, quàm quæ tantum
per qualemcunque similitu-
dinem insolubiles dicuntur)
jure potuisse vocari, sed etiam
multa conversiva, seu recipro-
ca videri, quæ re ipsa tamen
nequidem talia sunt. Atq; ob
eam causam minus difficulta-
tis habent, quamvis non minus
utilitatis: quod nos, ut tot ex-
empla coacervarem, impulit
omnibus enim, qui malos syl-
logismos construunt, uti con-
sueverunt: quia nullo discrimi-
mine habent, ferrone an ligno
adversarium dejiciant: atque,
cum misilia desunt, ipsis po-
culis pro spiculis utuntur.*

Plinius

f Plinius secundus in libris,
quos studiosorum inscripsit. §
lib. 9. Noctium. cap. 16. h. lib.
4. in Lucullo. i tract. 7. in Pe-
trum Hispanum.

§. II. Insolubiliū, strictē si
accipias, quot species ad-
mittendæ?

Syllogismorum autem
(cum à propositionibus insolubiles vocentur) strictē insolubiliū, totidem sunt species, quot ipsarum propositionū quarum proinde solutione, ipsa etiam syllogismorum solutio deartuatioq; pendet: Insolubiliū porro propositionum quatuor species à Scotto talium rerum non dilutæ auctoritatis scriptore, assignauit.

gnantur, nec brevius partire
aut tenuius opus est, cum di-
vidi rem non concedi utile
fit. Nam *Id Viri* habet ni-
mia, quod nulla divisio. Simi-
le confuso est, quidquid usq; in
pulverem sectum est. Prima
igitur species est, *Propositio se-*
ipsam falsificans, ad cuius scili-
cet veritatem sequitur illam
esse falsam; aut ad cuius falsita-
tem sequitur illam esse veram
adeoque seipsam verificans :
idque vel immediate
ut si ponatur sequens ora-
tio, *Hac enunciatio est falsa,*
seipsam demonstrare ac super
seipsam reflecti : vel mediate
cum scilicet altera per
alteram falsificatur : ut si So-
crates Platonem sic alloqua-
tur : *Tuum proximum dictum*
erit

erit falsum; Plato autem respondeat, *Tuum proximum dictum fuit Verum.* Secunda species est, *Propositionū seipsas possibilitantium aut impossibilitantium,* seu ex quarum possibilitate sequitur impossibilitas earum, vel ex impossibilitate possibilitas, ut si ponatur sequens oratio, seipsam significare: *Hac enunciatio est impossibilis.* Tertia species est *propositionum destruentium suam necessitatem,* ut si dicas, *Hac propositio non est necessaria.* Quarta species est, *destruentium suam contingentiam,* ut si quis dicat: *Hac propositio non est contingens.* Quomodo nodosae tales propositiones seipsas falsificent, aut impossibilitent, ut loquū-

loquuntur, item quò modò su-
am necessitatem aut contin-
gentiam destruant, infrà ex so-
lutione earum perspicias. Quæ
etiam ostendet, quàm utile sit
ad subtiles ejusmodi telas re-
texendas Aristotelis *in minutis-
loquium*

*q. Scotus de Insolubilibus. 1.
Seneca epist. 69. in Ita Aristo-
telis subtilitates nuncupat, Ter-
tullianus De anim. cap. 6. Et
Irenæus, libr. II, advers. Har. c.
19.*

CAPUT SECUNDUM.

QUID AD INSOLUBI-
les responderi vel soleat,
vel debeat.

Diffi-

70. AD INSOLUBILES:

§. 12. Difficiles esse hos nodos,
ac veluti Gordios.

UT in quemvis, ita in hunc
perplexorum sophisma-
rum Labyrinthum fuit ingres-
sus facilis.

*a Sed revocare gradum, lar-
queosq; evadere tantos*

Hoc opus hic labor est,
quia in hoc genere plerumque
b. Fallacia alia, aliam trudit
fallaciam: ut *c. hydram* secare
videatur suis vulneribus va-
lentiorem, vel *Feliam* lavare,
quisquis in hoc difficultatis
nemus intrat; liceatq; tale
argumentum planè his verbis
salutare:

d O tortuose serpens.

Quis mille per Meandros

Fremt

Frondesq; flexuosus,

Agitas quieta corda:

Sic agitatus fuerat sapientissimus ille Socrates, qui cum ad aliquod hujusmodi argumentum compulsus fuisset, mox devolvebatur ad aliud: ita enim Strepriadem alloquitur: *f Attende & intueri, & quocumq; modo te movens versa: Veloxq; cum in perplexum incidaris, in aliam cogitationem mentis pedem converte.* Joannes Eckius, *g tot,* ait in hac re esse sententias, *quot capita: nullibi enim, adjungit, errant Logici nostri insignius, quam in insolubilibus: & multi, qui alibi vel ovant, vel triumphant, hic occisissimos se se omnium fateantur.*

72. AD INSOLUBILIES

a 6. *Aeneid.* b Terent. in *Andria.* c Plato in *Enthydemo* ait per *hydram* perinde ac per *Cancrum* *Sophisticas* *repullulantes* *quaestiones* *significari.* d Prudentius in *carmine*, *uij.* *initium.* e *Cultor* *Dere* *Bisciol.* *lib. 5. cap. 8.* *supra* *cit.* f *Aristophanes* *Socratem* *perstringens* g *tract. de insolubilibus*, *circa* *finem.*

¶ 13. *Quanta* *sit* *vis* *ac* *momentum* *in* *hacre*, *ex* *Cicerone* *ostenditur.*

Neque *facile* *extricari*, *neque* *nullius* *rei* *momentum* *esse* *gyros* *istos*, *etiam* *ex* *Tullianis* *verbis* *accipe.* f *Nempe* *fundamentum* *Dialecticae* *est,*
ait,

ait, quicquid enunciatum (id
autem appellatur axioma, quod
est quasi affectum) aut verum,
esse aut falsum. Quid igitur?
hæc vera, an falsa sunt? si te
mentiri dicis, idque verum di-
cis, mentiens verum dicis. Hæc
scilicet inexplicabilia esse dici-
tis, quod est odiosius, quam illas
quæ nos incomprehensa, & non
percepta dicimus. Sed hoc
omitto. Quare si ista explicari
non possunt, nec eorum ullum
iudicium invenitur, ut respon-
dere possitis, verane, an falsa
sint: ubi est illa definitio, effa-
rum esse id, quod aut verum
aut falsum sit? Rebus sumtis
adjungam ex his sequendas es-
se alias, alias improbandas
quæ sunt in genere contrario.
Quô modô igitur hoc

conclusum esse iudicas? Si dicis,
nunc lucere, & Verum dicis, lu-
cet: dicis autem lucere, & Ve-
rum dicis: lucet igitur. Proba-
tis certè genus, & rectissime con-
clusum dicatis: itaque in docen-
do eum primum concludendi
modum traditis. Aut quidquid
igitur eodem modo concluditur,
probabitur: aut ars ista nulla
est. Vide ergo, hanc conclusi-
onem probaturusne sis. Si di-
ciste mentiri, Verumq; dicis,
mentiris: dicis autem te menti-
ri, Verumq; dicis: mentiris igitur.
Qui potes hanc non proba-
re, cum probaveris ejus-
dem generis supersorem? Hæc
Chrysopea sunt, ne ab ipso qui-
dem dissoluta: quid enim face-
res

ret huic conclusioni ? si lucet, lu-
 cet : lucet autem : lucet igitur.
 Crederet scilicet. Ipsa enim
 ratio connexi cum concesseris
 superius cogit inferius concede-
 re. Quid Ergo hac ab illa
 conclusione differt ? Si menti-
 vis mentiris : mentiris autem :
 mentiris igitur. Hoc negas,
 te posse nec approbare, nec im-
 probare. Qui igitur magis il-
 lud ? Si ars si ratio, si via, si vis
 deniq; conclusionis valet : eadem
 est in utroque. Sed hoc extre-
 mum eorum est, postulant, ut ex-
 cipiantur hac inexplicabilia.
 Tribuum aliquem doceant : à
 me istam exceptionem nunquam
 impetrabunt. Etenim cum ab-
 Epicuro, qui totam Dialecticam
 contemnit & irridet, non
 O impe-

impetrent, ut verum esse concedat quod ita effabimur: Aut
 Vivet cras Hermachus, aut non
 Vivet: cum Dialectici sic statu-
 ant omne quod ita disiunctum
 sit, quasi aut etiam, aut non,
 non modo verum esse, sed etiam
 necessarium: Vide, quam sit cau-
 sus is quem isti tardum putant:
 Si enim, inquit, alter utrum con-
 cessero necessarium esse: necesse
 erit, cras Hermachum aut vive-
 re, aut non vivere. (omnino,
 sed in sensu composito, non
 in disiuncto, nulla autem est
 in natura rerum talis necessitas,
 nempe in sensu disiuncto, nam
 in composito esse & Dialectici
 probant (Cum hoc igitur, Dia-
 lectici pugnent, id est Antiochus)
 Et Stoici: totam enim evertit

Dia-

Dialecticam, nam si è contrariis
disjunctio (contraria autem ea
dico, cum alterum ait, alte-
rum negat) si talis disjunctio
falsa potest esse, nulla vera est.
Mecum vero quid habent litium,
qui ipsorum disciplinam sequor?
Cum aliquid hujusmodi incide-
rat, sic ludere Carneades sole-
bat: Si rectè conclusi, teneo: sin-
gitiosè minam Diogenes red-
det: ab eo enim Stoicy Dialecti-
cam didicerat: hac autem merces
erat Dialecticorum: Sequari i-
gitur eas vias quas didici ab An-
tiocho: nec reperio, quo modo
judicem, si lucet, verum esse ob
eam causam, quod ita didici, o-
mne quod ipsum ex se connexum
sit: Verum esse: non judicem, si
mentiris, mentiris, eodem modo
esse:

O. 1.

esse:

esse connexum. Aut igitur hoc,
 Et illud, aut nisi hoc, ne illud qui-
 dem iudicabo. Hæc Cicero
 de istis aculeis & tortuoso ge-
 nere disputandi: ex quibus
 tamen multa clarè magis,
 quam verè explicari, & objici
 potius, quàm solvi, tu ipse ju-
 dicabis, si nobiscum, ad ea, quæ
 supersunt, progrediaris.

f Cicero, lib. 4. *Academ.* qq.
 g *Interpretes Aristotelis in lib.*
 1. *Periherm* cap. ultimum
 quod ipsum caput consule.

§. 14. Esse tales nodos
 simpliciter solubiles: &
 quorum solutio-
 nes non sint
 firmæ?

Uc

Ut tandem ad solutiones
veniamus, fuere primo, qui di-
cerent, quadraturam circuli
antè inventum iri, quàm solu-
tiones *Insolubilium* syllogi-
smorum. Quid enim? aut solvi
possunt, & tunc immeritò *In-*
solubiles vocantur: aut solvi
non possunt, & tunc frustra so-
lutiones eorum quæruntur: &
idcirco *inexplicabiles* vocan-
tur, quod explicari à nemine
possint. Sed ego pro certo
statuendum puto, solvi hujus-
modi & syllogismos & propo-
sitiones posse, atque ob eam-
rem, nec frustrà quæri solutio-
nem. *Inexplicabiles* autem
aut *insolubiles* appellantur,
quemadmodum & Labyrinthi

O 3

b inex-

hæ inextricabiles, qui quamvis
 difficilimè sint extricabiles, a-
 deòque panè *inextricabiles*, ta-
 men Ariadnam aliquam aut
 Theseum invenerunt: Ita hæ
 propositiones Alii secundo
 asseverant, *Insolubiles simul &*
Veras & falsas esse, (de illis lo-
 quimur, quarum species supra
 commemoravimus) *sed diver-*
saratione, licet hæc diversitas
in specie à nemine hucusque vi-
deatur satis assignata. Hæc re-
 sponsio tolerabilior est, quàm
 prima, potestque honestari et-
 jam inde, quod in Mathema-
 ticis quoque indivisibilibus
 dispiciendis nunquam satis ac-
 quiescat humanus intellectus,
 si quis dicat lineam aut con-
 tinuam ex illis componi, five,
 quod

quod vero similius est, neget.
Verum hoc pacto in re non
plus dicitur, quam quod illi
dicunt, qui ajunt, *Esse aliquam*
Insolubiliam solutionem quam-
vis nondum inventam, aut inve-
niendam à mortalibus, ut in his
quoque, sicut in aliis multis a-
gnoscant ingenii sui tenuitatem.
Et si tandem premas exami-
natus, fatebuntur isti, hæc ta-
lia inexplicabilia esse, saltem
hominibus. At hoc *odiosum*
responsum vocat *l. Cicero.*
Tertii ut paulo prius vidimus,
ista *excipi* volunt. Atqui in-
primis exceptionem istam à *l.*
M. Tullio non impetrant. De-
inde isti non ostendunt, quò
modò nihilominus vera sint
universaliter illa principia.

Impossibile est idem esse & non
esse: Ex vero non nisi verum se-
quitur. Quarti, inter quos est
m Eckius, affirmant, Omnem
propositionem insolubilem esse
falsam, eò quod falsificet se per
modum sequela, & consecutivè,
quia etiam ad eam esse veram,
ait Eckius. sequitur ipsam esse
falsam: subjiciam⁹ rem oculis: Illa
propositio: Socrates dicit falsum
casu communi: aut est falsa, aut
vera: Si falsa habetur proposi-
tum: si vera tunc arguitur sic:
Socrates dicit falsum: & non di-
cit nisi istud: Ergo istud est fal-
sum: & per consequens, non est
verum. Sic ergo illa propositio
consecutivè & per viam sequela
seipsam falsificat. Regula au-
tem Logica sunt intelligenda de
pre-

propositionibus se falsificantibus
 per viam sequela. Hæc respon-
 sio dum explicat, implicat.
 Nam eodem modo dici potest
 etiam omnem propositionem in-
 solubilem esse veram, : eò quod
 verificet se, per modum seque-
 læ & consecutivè. Quia etiam
 ad eam esse falsam, sequitur
 ipsam esse veram, verb. grat. hæc
 propositio: Socrates dicit fal-
 sam, aut est vera, aut est falsa?
 si vera, habetur propositum: si
 falsa, tunc arguitur sic: Socra-
 tes dicit falsum, est falsa propo-
 sitio; Ergo dicit id esse, quod
 non est: Dicit se autem fal-
 sã. Ergo nõ est falsa: Ergo vera
 Sic ergo illa propositio cõsecutivè
 Et per viam sequela seipsam ve-

① 5.

verificata

visificat, non minus atque ex E-
ckii mente falsificat Ne-
quaquam ergo insolubiles ma-
gis falsæ sunt, quam veræ. Qua-
re non video, quam ruinam re-
periant, qui in hunc responso-
nis carcerem ingrediuntur.

h Catullus de nuptiis Pelci
Ec. ita loquitur. Ne Laby-
rintheis è flexibus egredientē
Tecti frustraretur inextricabi-
lis error, i in §. II, k in Lucullo,
cit. Libid. m in tractatu de in-
solubilibus.

§. 15. Quænam solutio sit
 omnium probatissi-
 ma?

Murum hunc ferreum So-
 phista

phistarum nullo ariete validi-
us quati posse arbitror, quàm
si dicamus, primò ejuscemodì
propositiones neque veras,
neq; falsas esse: secundò pro-
positiones in se ipsas reflecti,
eò pacto, quò istæ solent, non
posse: tertio omnino propo-
sitiones Dialecticas non esse;
ex quo manat, neque verum
ab illis, neque falsum signifi-
cari, adeoque ad syllogismum
erigendum idoneas non esse.
Unde etiam cadit ꝛ Cicero-
nis argumentum, quò ostende-
re conatur, ex illo syllogismo,
*Si dicis nunclucere, & Verum
dicis, lucet: dicis autem lucere,
&c. etiam hunc bonum esse,
Si dicis te mentiri, Verumque
dicis, mentiris, &c. licet enim*
O 6. eodema

eodem modò iste concludatur,
 si formam (in qua vitium non
 est) aspiciat, non tamen eo-
 dem modò concluditur, si ma-
 teriam (quæ inepta & mini-
 mè Logica est, ut docebo) con-
 sideres. Actales quidem pro-
 positiones neque veras, neque
 falsas esse, ostenditur I. per ter-
 tium dictum : quia nempe ve-
 rum aut falsum esse, proprie-
 tas est Dialecticæ enunciatio-
 nis : atqui tales non sunt enū-
 ciationes Dialecticæ, quod in-
 de colligo, quia omnis enunci-
 atio est oratio : omnis autem
oratio (si de ea, quæ in voce
 aut scripto consistit, cum Fon-
 seca loquamur) est vox ex insti-
 tuto significans ; cuius aliqua
 pars significat separatim : Rur-
 sum

sum si vox ex instituto signi-
 ficans, ergo *signum*, & quidem
instrumentale: Si *signum*, Er-
 go alterius rei, non sui ipsius
signum: cum *signum* & res si-
 gnificata non sint idem: &
p signa instrumentalia sunt ea,
qua potentis cognoscentibus
objecta, in ALTERIUS rei co-
gnitionem ducunt: & ut
 D. q Augustinus definit, *Si-*
gnum sit, quod se ipsum sensui &
præter se aliquid animo
ostendit. Nec enim ima-
 go verb. grat. est sui ipsius si-
 gnum aut imago, sed *Cæsar*:
 & *Cæsar* non seipsum signifi-
 cat sed per imaginē tanquā
 per *signum* significatur. Cer-
 te nō solum ex via nominis, sed
 ex ipsa natura sua, omniumq;

O 7 seu-

sententia communiore vide-
 tur signum esse, quod alterius
 rei loco ponitur ad ipsam si-
 gnificandam: Nec nisi diver-
 sō planè respectu, & tanquam
 species vel individua confusè,
 quædam in genere suo com-
 prehensa significantur, ut cum
 dico inter nomina cetera, ipsū
 etiam NOMEN, & inter Voca-
 bulareliqua, ipsam etiam hanc
 vocem VOCABULUM compre-
 hendi. Quare ex ipsa signi-
 natura ac definitione constat,
 signum non posse esse sui ipsi-
 us signum; adeoque etiam
 quod secundum erat Dictum
 nostrum) non posse in seipsū
 reflecti. Quod enim de par-
 tibus seu de signis affirmatur,
 ex quibus enunciatio confla-
 ri solet,

ri solet, de ipsa etiam dici debet enunciatione, cum sit eadem natura totius, quæ est partium. Atque hoc ostenditur 2. etiam inde, quod eadem materialiter propositio, si se ipsam significare desinat, mox vera propositio fieri, verumque aut falsum significare incipiat. Hæc enim verb. grat. *Socrates dicit falsum*, quam diu de Socrat pronunciatur, & reflexa manens seipsam significat, tam diu neque an vera, neque an falsa sit, judicare poteris: quia verum aut falsum significare signorum est: at ibi signum nullum est, utpote à re significata non diversum. Cum autem eandem vocem Plato pronunciat, & Socrate Deos verb. grat.

grat. multos esse in gratiam
 Atheniensium docente, dicit,
Socrates dicit falsum. ecce tunc
 subito vox illa rem aliam si-
 gnificans à se, in naturam e-
 nunciationis evadit, verumque
 dicit. Denique eò ipso argu-
 mento utor pro hac sententia
 stabilienda, in quo maximè
 cardo insolubilis prorsus dif-
 ficultatis (nisi ad nostrum
 modum explices) versatur.
 Cum enim *axioma, effatum, &*
fundamentum b totius Diale-
 cticæ, s; Cicerone teste, ut *quid-*
quid enunciatur. aut verum sit.
aut falsum, tales autem pro-
 positiones neq; veræ sint, neq;
 falsæ; concluditur rectissimè nō
 esse inter ea, quæ enūciantur, a-
 deoque enunciationes Logicas
 non

non est formaliter, sed tantum materialiter, & Grammaticè, quæ ipsa similitudine soni incautos in errorum præcipitia proturbant, ut putent, cum ad alia significata translatas videant esse aut fieri veras enunciationes, esse etiam ac manere tunc veras enunciationes cum ad seipsas significandas præposterè usurpantur. Quod tamen contra rationem signi cum fiat, vel ipsis signis injuria fit, vel veritati. Sed video, à me expectari, ut confirmem, quod supra in primo dicto & nunc etiam in minore dixi, *tales propositiones neque veras esse neque falsas.* Quod sane in omnibus quatuor speciebus superius annumeratis clarè demon-

monstro. Est enim non minus receptum inter Philosophos pronunciatum. Eandem enunciationem simul Veram & falsam, adeoq; etiam idem esse & non esse, nequaquam posse, quam illud, omnem enunciationem Veram aut falsam esse, atqui tales enunciationes five verae esse ponantur, five falsae; simul erunt verae & falsae; poni ergo non potest, eas aut veras esse, aut falsas. Et quidem si de prima specie propositionum seipsas immediate falsificantium aut verificantium judicemus; Ponatur sequens oratio, *Hac enunciatio est falsa, se ipsam demonstrare, ac super se ipsam reflecti.* Quo positum probatur, praedictam enunciationem

ciationem, nec veram, nec falsam, vel certè simul veram & falsam esse. Nam si vera est; Ergo significat esse, quod est, cum sit affirmativa, sed significat se esse falsam, Ergò est falsa, ergo à primo ad ultimum, si est vera, est falsa. Si autem contrà, est falsa; Ergò significat esse, quod non est, sed significat se esse falsam, Ergo non est falsa: Ergo à primo ad ultimum, si est falsa, non est falsa; ac proinde vera, vel certò neutra: quod volumus, & clamamus. Jam si etiam evisceremus *propositiones, quae mediatè se falsificant, altera scilicet per alteram, quarum prima sit Socratis Platonem sic alloquentis: Proximum*

dictum

dictum tuum erit falsum; se-
cunda sit Platonis ita Socrati
respondentis: *Proximum tu-
um dictum fuit verum*, inveni-
emus itidem, quod utralibet
harum propositionum seipsa
mediante altera falsificet, aut
verificet. Si enim propositio
Socratis est vera, tunc proposi-
tio Platonis est falsa, sed si pro-
positio Platonis est falsa, tunc
etiam propositio Socratis est
falsa: Ergo si propositio So-
cratis est vera, est etiam falsa,
Sin autem propositio Socratis
est falsa, tunc propositio Pla-
tonis est vera: & si propositio
Platonis est vera, tunc etiam
propositio Socratis est vera.
Ergo si propositio Socratis est
falsa, est etiam vera. Quæ o-
mnia

omnia eodem modo de propositione Platonis possunt probari. Secunda species erat *propositionum seipsas possibilitantium, seu impossibilitantium*, id est, ex quarum possibilitate sequitur impossibilitas earum, vel ex impossibilitate possibilitas. Ut si ponatur sequens oratio seipsam significare: *Hæc enunciatio est impossibilis*: nam si est impossibilis, tunc est falsa, si est falsa, significat esse quod non est; sed significat se esse impossibilem, Ergo non est impossibilis: ac proinde possibilis. Si autem est possibilis, potest esse vera: Ponatur ergo vera esse: si est vera, significat esse, quod est. sed significat se esse impossibilem: Ergo

Ergo est impossibile, adeoque:
 si est possibile, est etiam im-
 possibile. Tertia species e-
 rat destruentium suam neces-
 sarietatem, ut si dicas: *Hæc pro-
 positio non est necessaria*: Sc-
 enim hæc propositio ponatur
 esse necessaria, tunc necesse
 est, non esse: quod dicit non
 esse: sed dicit se non esse ne-
 cessariam. Ergo necesse est eam
 non esse necessariam, ac proin-
 de, si est necessaria, sequitur,
 quod etiam non sit necessaria,
 Scire cupies, cur nos dicamus,
*si hæc propositio ponatur esse ne-
 cessaria?* cum videatur potius
 ponendum contrarium: Si e-
 nim ponitur ut vera; Ergo
 dicit id esse quod est: dicit au-
 tem se necessariam non esse;
 Ergo

Ergo potius non est necessaria,
& ita ponenda. Rectè quaeris.
Atqui scito, me in sententia permanere. Si enim
ista oratio, *Hæc propositio non est necessaria*, ponatur non necessaria,
adeoque (nam si impossibilis esse, ponatur, hoc ipso falsa, si falsa ergo non erit necessaria), contingens ::
Ergo erit ita vera, ut falsa esse possit, cum ex ipsa natura hoc sit contingentium. Ponamus ergo esse falsam: tum negabit profecto id esse, quod est; negat autem se esse necessariam, Ergo erit necessaria: quod nos posuimus. Jam ergo si necessaria esse ponatur, sequetur illam non esse necessariam, atque ita suam ipsa necessitatem

rem

rem destruet. Unde messis
 mali metitur. Quarta spe-
 cies erat *propositionum destru-*
entium suam contingentiam,
 ut si dicas. *Hac propositio non*
est contingens. Nam si dicta
 propositio ponatur esse con-
 tingens, tunc predicatum con-
 tingentiæ, ita abest illi, ut pos-
 sit etiam adesse, vel ita adest,
 ut possit etiam abesse. Pona-
 tur ergo, illi de facto abesse,
 & mox vera erit ista enuncia-
 tio: *Hac propositio non est cōtin-*
gens, nō est contingens: sequetur
 itaque ex eo, quod ponitur esse
 contingens, non esse contin-
 gentem. Rursus quæres, cur
 hanc, quæ de agimus, propo-
 sitionem ponamus esse con-
 tingentem, cum tamen ipsa
 dicat

dicat se non esse contingen-
tem? Respondeo, hanc quar-
tam speciem à Scoto tantùm
videri assignatam ob similitu-
dinem tertiæ speciei: atque
idcirco tantùm procedere ex
hypothesi, si ponatur esse con-
tingens. Nam si ponitur ef-
se necessaria, adeoque contin-
gentiam non habere, quo mo-
do poterit contingentiam su-
am ipsa destruere? Hæc ita-
que argumenta omnia, nun-
quam satis soluta nunquam
satis solventur nisi tales pro-
positiones negentur esse veræ
propositiones, utpote veris si-
gnis non constantes. Hoc
autem negato, collabitur illi-
cô omnis architectatio Sophi-
starum,

P

starum,

starum, & in cinerem suum a-
 beunt cadavera syllogismorum:
 nlib. 4. Academ qq. O Fon-
 seca. lib. 3. cap II. § 4. Arist.
 1. Peri. 4. Immo etiam Petrus
 Hurtadius de Mendoza disp. 4.
 sect. 1. mentalem propositionem
 definiens, esse actum intellectus
 judicativum, mox in sect. 2. ait.
 materiam propositionis esse ob-
 jectum judicii, quod aliud esse
 debere ab ipso illo judicio ibidem
 insinuat § disp. 10. sect. II ait.
 Syllogismum alium esse objectivum,
 alium formalem: illum esse
 objectum, circa quod versatur
 syllogismus: hunc autem esse
 ipsam ratiocinationem, seu actus
 intellectus, quibus circa
 objecta ratiocinamur: ut ad
 syllogismus objectivus sit, mate-
 ria.

ria syllogismi formalis. Quae sane ut recte dicuntur, ita dici vix possunt de syllogismi, qui propositiones habent seipsas significantes. p. Fonseca libr. I. Instit. cap. 8. q. 8. Aug. libr. de princ. Dial. r. Vide eundem D. Augustinum in lib. De Magistro. c. cap. 5. de signis se invicem significantibus. s. Cic. loc. cit. r. nos supra §. II.

§. 16. Quid ad ea, quae ex Sacris Literis in eundem modum proponuntur, sit respondendum?

Nec à divinis quidem literis Sophisticae Harpyjae abstinent: ita nihil est, quod non contaminent veritatis interfectores. Nunc omissis aliis, duo

P 2

præ-

præcipuè loca in medium af-
 feremus difficultatem gignen-
 tia: dum Sophisticâ torqueri
 involuîq; possunt vertigine.
 Exclamat a alicubi Propheta
 David: *Ergo dixi in excessu
 mentis mee, omnis homo men-
 dax. Cui responderi potest*
 (inquit a D. Gregorius ex
 mente Sophistarum) *si omnis,*
*Et tu, Falsaque jam erit senten-
 tia quam mendax ipse protuli-
 sti: Si vero ipse non es mendax,*
Vera jam sententia non erit:
quia dum tu verax, non omnis ho-
mo cognoscitur mendax. Et de
Creten sibus loquens c. D. Pau-
lus, ita scribit: Dixit quidam
ex illis proprius ipsorum Pro-
pheta: Cretenses semper menda-
ces, male bestia, Ventres pigri.
testimo-

testimonium hoc verum est Hunc
 Prophetam alii Callimachum,
 alii communius veriusque di-
 cunt esse Epimenidem poetam
 Cretenfium & Philosophum
 ac templi Mitræ, id est, solis
 sacerdotem, ut ex D Hierony-
 mo docet d Cornelius Corne-
 lii à Lapide. Ejus carmen
 Græcum ita sonat:

Κεῖντες αἰὲ ψῦσαι, κακὰ θυεῖα
 γαστέρες δρυαί,

Quod pari carmine Latino,
 sed non pari sensu reddidit Fa-
 ber Stapulensis:

Gnosius usq; loquax, mada
 bestia, viscera pigra,

Loquax enim non perinde va-
 let, ac mendax, nec viscera id si-
 gnificat, quod ventres, id est,

P 3

gulo.

gulosi, ventri dediti. Si ergo
Cretenses semper sunt menda-
ces, aut Epimenidis, qui & ipse
est Cretensis, carmen verum est,
aut falsum: si verum, ergo Cre-
tenses non semper sunt menda-
ces, quia saltem in hoc dicto a-
liquis Cretensis fuit verax: Sin
falsum: igitur Cretenses non
sunt semper mendaces, cum fal-
sum sit, semper esse mendaces.
 Et profectò, si Cretenses sem-
 per mentiuntur, quomodo A-
 postolus semper mentientium
 dictum approbat dicens, *testi-*
monium hoc verum est? Verum
 priorem nodum quasi sibi præ-
 cavens, ipse divinus vates enar-
 ravit cum ista præmissit, *Ego*
dixi in excessu mentis mee. Per
excessum ergo mentis, inquit e
 S. Gre-

S Gregorius, etiam se ipsū tran-
 sivit, cum de hominis qualitate
 definiuit. Ac si patenter di-
 cat: De falsitate omnium homi-
 num, inde veram sententiam
 protuli, unde ego ipse super ho-
 minem fui: In tantum vero &
 ipse mendax, in quantum homo:
 in tantum autem omnino non
 mendax, in quantum per exces-
 sum mentis super hominem. Et
 f Johannes Lotinus noster.
 Hoc pacto, ait: soluitur paralo-
 gismus, seu sophisma, quem vo-
 cant quoq; syllogismum dubium,
 & falsum, atq; circumactum,
 seu regressum, & quo aliqui Da-
 vid credendum hac ipsa in re
 negāt, qui & ipse homo sit, ac pro-
 inde mendax. Nā loquitur David
 de homine, qui humano loquitur
 affectu nō autē afflat⁹ diuino spi-

P A r i p u s ; l i t e r a

item respectu Dei, Chrysostomus
 explicat, dici mendacem omnem
 hominem, sicut $\text{\textcircled{E}}$ quæ alioqui
 splendens affirmatur stella Ve-
 spentina, comparatione aliarum,
 sole fulgente lucida non voca-
 tur. Idem legere est apud b
 Gratianum, qui etiam dicit,
 quod ejus comparatione, qui mu-
 tabilitatem nescit, omnis creatu-
 ra vitiosa dicitur, nec vera, sed
 vana, homoq; mendax. Notum
 illud: Architæ, ut sine spinis
 invenire piscem difficile est, ita
 $\text{\textcircled{E}}$ hominem, qui non dolosum,
 spinosumque quiddam habeat.
 Ex his facilè responſionem e-
 rues, atq; distinctionem, quàm
 in forma ad; objectum reddas.
 Alterum de Cretenſibus alla-
 tum nullo etiam negotio di-
 lues,

lues, si eam in memoriam re-
vocabis, quæ & auctores crebrò
usurpant, à *potiori fieri deno-*
minationem: Licet enim Cre-
tenses adedò mendaciloqui
sint, ut proverbio dederint
occasionem, *cum Creto cretizat*:
& ob ingenitam fallendi pro-
clivitatem, dum nescio quis,
cuilibet genti sua vitia assi-
gnat, rectè ita scribat: *Pæno*
perfidior, Scythæ asperior, Sey-
rhotauris inhospitalior, Partis
vanior, Thracibus bibacior, Sy-
barita fastuosior, Milesiis effæ-
minator, Arabe ditior, Arcade
solidior, Cære vilior, Cretense
mendacior; quin licet insuper
meritò eandem ob causam,
inter *tria kappa pessima*, seu tres-
gentes à cappa incipientes, sci-
licet

licet Cilices, Cretenses, Cappadoces (quos ultimos, quod à Gabaonitis prognati sint, mendaces & perversos esse etiam Afidorus demonstrat) numerentur; tamen nemo, nec ipse etiam mendaciorum architectus cacodæmon, usque adeò est infelix, ut nò interdum illi veritas excidat, vel inuito. Nã & à Græcis in mentiendi arte exercitatis *Græcizare* dicuntur, qui Veritati fumum aut larvam inducant: & in Cicero Græcis testatur, *jusjurandum jocum fuisse, testimonium ludum, laudem, gratiam, gratulationem propositam omnem in impudenti mendacio*: Et tamẽ ipsi Græci non ita continuã ueritatem Græcizabant, ut non inter

interdum vera loquerentur, etiam cum histrioniam facerent. Sic inter perpetuos quasi mendaciorum imbres in Creta, aliquando etiam Veritatis lux effulget.

— *nec fingunt omnia Cretes,*

Modus ergo loquendi est, cum dicitur *Cretenses esse semper mendaces*, quò indicatur, eos ut plurimum sub Vanitatis signis stipendia facere: quò ferè etiam modò de Jurcone aliquo aut comedone dicimus, *eum semper in caupona & tabernis latitare*, licet subinde in forum prodeat. *Verum* ergo hoc Epimenidis Cretensis testimonium esse potest, licet interim & illud verum sint: *Cretenses semper (id est, plerumque) esse mendaces.*

P. 6.

Quam

Quamvis ut intelligas, etiam si strictè Epimenidis carmen ad veritatis libellam explorare velimus, ita illud SEMPER, verum esse, ut etiam in eo ipso versu pronuncians athleticè mentitus sit; adverte ex *n.* S. Hieronymo & Chrysofostomo, occasionem, quæ Epimenidem & Callimachum movit, ut Cretenses mendaces nominarent, fuisse, quod Cretenses incolæ Jovem non in cœlo vivere, sed in Creta, ubi *r*ex fuerat, mortuum, & sepultum crederent, ejusque sepulchro inscripsissent: *Hic jacet Jupiter.* Hinc enim eos arguit Epimenides, & Callimachus, quod Deos & divina non sentiant: *Sepulchrum, inquit tuum, ô Jupiter*

ter, fabricati sunt Cretenses, sed mentiuntur: tu enim minime otustus, sed in caelo, quasi Deus immortalis semper visus. An non hic ipse mentitur Epimenides? an non Iupiter obiit? an non inibi, ubi incunabula habuit, etiam tumultatus est? an monstrum illud, ista omnium adulteriorum Lerna, in caelo, quasi Deus immortalis visus? tum sane nemo Proserpinæ debetur, si hæc scelerum omnium confuges immunis fuit. Quomodo ergo, inquires, si hic Poeta hallucinatur, de ejus dicto Apostolus ait, testimonium hoc verum est? si mentitur, quomodo verum est? Respondens S Hieron. & Chrysofost. Apostolum non probare illam

illam opinionem de Jovis divinitate, cujus occasione hoc dixit Epimenides, sed tantum rem ipsam, scilicet quod Cretenses sint mendaces, nempe ob ingentem mentiendi fallendique proclivitatem, hoc autem omnino *verum est testimonium*: neque macula erroris inest in eo: mendaces enim planè sunt, dum Creticè loquuntur. Ex quibus illud discere, eodem dicto ab Epimenide & verum & falsum fuisse prolatum; nevel in hac ipsa sententia à more patrio degeneraret. Verum erat quod Cretensibus mendacium: falsum, quod Jovi divinitatem ascripserit. Quid autem est *eodem ore flare & sorbere*, si non est? magni-

magnidica utique mendacia,
 quæ ut machinam doctius ma-
 chinentur, inter oracula ince-
 dunt. Nempe ita est, ut o Ire-
 neus observavit, Non ostendi-
 tur per se impostura, ne nuda de-
 prehendatur: sed amictis Verifi-
 mili callide ornata, ita ut impe-
 ritioribus Videatur externa
 specie, se ipsâ Veritate Veriorem
 exhibere.

a Psal. 115. b lib. 21. Moral.
 cap. 10. c ad Titum cap. 1 d in
 cap. 1. ad Titum. Vers. 13. e loc.
 cit. in Joa. f Psal. 115. v. 2. Vel II.
 g idem respondet ariones tom.
 3. in cap. 3. epist. ad Rom. & S.
 Hieronymus in cap. 1. epist. ad
 Ephes. & S. Augustinus serm.
 151. de tempore h de panst. d. 2.
 c. fin. S sicut ergo, i Alian.
 10. Variar. c. 12. 12. k commenta-

tores

tores in Topica Arist. I Isidorus Pelusiot. epist. 281 in pro 2. Flacco n in istum S Pauli locum. O in p̄s̄at. lib. t. ad hereses.

§. 17 Quid de Crocodilite,
de Prothagoræ & Evathii, i-
demq; de Coracis & Thesæ
argumento & similibus
fit existiman-
dum?

Super est ad ultimum, ut
& de istis aliquid dicamus: nã
& in his Euripus cernitur: quæ
propositiones *similes insolubili-
um* vocantur. Est autem
propositio *insolubili similibis*,
quæ ex casu cum ponitur vera,
statim declarat se esse falsam:
& cum ponitur falsa, statim de-
clarat

clarat se esse veram; quomodo
Eckius eam depingit, quam-
vis alii etiam alias *insolu-*
bili similes. aut & *insolubiles*
species vocent, ut supra osten-
dimus. & proinde non secus
tractent, ac si verè tales essent.
In compendio rem expedie-
mus, quia propositiones ejus-
modi *p Reddam filium, si ve-*
rum respondebis; q si contra te
lis data erit &c. non habent
Logices difficultates, sed mo-
rales, neque laborant circa ve-
ritatem & falsitatem, sed cir-
ca possibilitatem servandi pro-
missa vel juramenta. quippe
cum eventus semper ostendat
alteram esse veram, alteram
falsam: quamvis aliquando
etiam palam faciat, loquen-
tem

tem non posse servare promissam. Si enim Crocodilus redditurum se matri filium promissit, si illa verum responderet, & illa respondit, Non redditurum, sive Crocodilus filium reddat, sive non: promissio, seu propositio juramenti Physicè & in rigore est falsa, moraliter autem in suo sensu, quo prolata fuit, aut proferri debuit, est vera. Nam cum crocodilus (aut homo aliquis) spondit, tale sophisma noluit, vel certè non debuit juramento suo includere. Atque illa propositio, *somnia vit quidam, ne somniis crederet*, si oculata die inspiciatur, facilè apparet, qualis sit: Si enim nulli somnio unquam credendum: Ergo

ergo nec huic ipsi, quod dicit, *somniis non esse credendum*: Si autem hoc ipsum non credendum, quod *somniis non sit credendum*: ergo credendum erit simul & non credendum. Nempe ea (Logica non est, cum utique vera sit propositio, si quis ita somniavit) est difficultas moralis, ut facere utrinque simul satis non possit. Quamvis interim etiam vera sit hæc propositio, *somniis plerumque credendum non esse*, quæ merè sunt somnia: & verò nec huic ipsi propositioni, quæ somnium est, sed quæ aliunde vera est, credi debet: vel certè somnium dicens, *somniis non esse credendum*, de reliquis, non de seipso loquitur. Similiter neque Prothagoras causam

causam à se contra Evathlum
 susceptam voluit pacto suo ef-
 se comprehensam & Neque lex
 præmii viro fortis persolvendi
 comprehendit alienam uxo-
 rem. Quare *si casus soliti po-
 ni cum istis propositionibus*, ait
 Eckius, non sunt admittendi &
 non quia non sint possibili-
 sed quia ex casu & eventis sequi-
 tur contradictio, & copulativa
 composita ex partibus incompos-
 sibilibus. Et si de facto talis
 casus eveniat, cum isto eventu,
 tunc illud, quod est impossi-
 bilitatis, removeatur: hoc est:
 Vel fiat, ac si promissio vel condi-
 tio non fuisset adiecta, vel ac si
 eventus ille non contigisset, Ita-
 que in potestate Crocodili est,
 ut mulieris responsio sit vera,
 si enim

si enim filium illi non reddit,
tum utique mulieris responsio
fuit, dicentis: *Non reddes*: at
crocodili quoque sponsio in
hoc casu fuit falsa; quia spo-
spondit se redditurum: *si ipsa*
Verum diceret, Si autem illi fi-
lium reddit: tum mulieris di-
centis, *Non reddes*, propositio
falsa erit: & crocodilus con-
ditionem promissioni adje-
ctam non servabit. At quid
faciet Crocodilus, ut non fiat
perjurus? Respondet *z* Eckius
in simili, posse facere Croco-
dilum (vel *Eckbertum* qui
juravit *se redditurum filium*,
ac si mulier nihil tale dixisset
ad eum, *cum non possit, nec tene-
atur adimplere juramentum in*
isto casu, unde *presumitur*, si
Croco-

Crocodilus (vel Ekebertus) jurans actualiter cogitasset, de impossibili suo jurato, ipse nolisset obstringere ad illud observandum, & ita potest facere, ac si nunquam jurasset, vel ac si Ekebertus aut mulier mater filii promissi, nunquam aliquid dixisset ad eum. De ista materia juramenti, quomodo conditiones generales habentur pro expressis, habetur in jure Canonico Ita etiam si Evathlus in judicio vincens obrentâ causâ nihilominus didactrum Protagoræ dederit, tum ejus promissio erit vera: si non dederit, erit falsa, Quamvis pactio ejus intelligi possit, si in judicio causam obtinuerit, cujus consecutio non impediatur solutionem debiti.

debiti. Hujus enim causæ victoria repugnat & pacto & conditioni. Eadem responsio convenit etiam duabus sequentibus dubitationibus. Prima est, *Paulus promisit, se in religionem ingressurum, si etiam Petrus vellet eandem ingredi: at Petrus juravit, se omnino ingressurum in illam ipsam religionem, si tamen Paulus non vellet ingredi.* Venit Labanius Sophista, & dicit ad Paulum, *Tu ingredieris in religionem. Queritur ergo, si tamen Paulus ingressurus, an non? Si ingressurus est: Ergo Petrus non est ingressurus, juxta suum juramentum. Sed si Petrus non est ingressurus, etiam Paulus non ingredietur, cum hanc sibi conditionem posuerit, se tunc*

se tunc tantum ingressurum ,
 si etiam Petrus ingrederetur.
 At rursus si Paulus non ingre-
 dietur : Ergo Petrus ingredie-
 tur , quia jurejurando obstri-
 ctus est ingredi religionem
 si Paulus non ingrediatur : Sa-
 tisfaciat ergo Petrus suo jura-
 mento , & ingrediatur : Tunc
 mox iterum obligatio etiam
 Paulum ad ingrediendum im-
 pellet , & Petrum denuò expel-
 let , atque ita in infinitum lis
 ambiguumque recurret. Se-
 cunda dubitatio est. *Spo-*
spondit Aristides dicenti sibi Ve-
rum, denarium se daturum ? Ve-
nit illi obviam Diaphanites So-
phista , & dicit : Tu non dabis
mhi denarium : Si dat , dat di-
centi falsum , si non dat , de-
negat

negat dicenti Verum : Dare ergo non potest, ne det dicenti falsum. Sed neque dene- gare potest, ne deneget dicen- ti verum, In æquilibrio ergo anceps causa hæret. Quid fa- ciendum? bivium est, cujus neutra pars segura. Tertia, ergo via quærenda, & illuc e- undum est, quò suprà digitum intendimus.

p nos suprà § 6. q. §. de Pro-
thagora & Evarho r §. 10 f
tract de similibus insolubiliis
t ita Rôbert. Holcot. q primi
sentent. & Marsil. q. 4. quarti
sentent. Ioan Major dist. 38.
q t quarti u verba sunt Eckij,
uti & exempla sequentia.

§. 12. Corollaria.

Q

Ex

Ex luce in præcedentibus
paragraphis accensa, aliquot
nobis radii veritatis emicant,
quos veluti mantissam in fine
hujus capituli ponendos esse
judicavi. Nam primò intel-
ligimus, non sine insigni San-
ctorum Patrum gloria, quan-
to illi ingenii acumine *a* Ver-
bosas istas strophas *b* perputa-
verunt, quamque philosophicè
c contortuplicatas, ejuscemodi o-
rationes; nominaque, ut *c* Co-
micus loquitur, exposuerint.
Neque enim D. *d* Gregorius
tantùm, hanc silvam pervena-
tus est, sed D. quoq; *e* Basilius
& D. *f* Hieronymus, & cum
illis illustrissimus Cardinalis *g*
Bellarminus, qui etiam illud,
Omnia homo mendax, eruditè
ait,

ait, ita explicari posse, ut dicatur, aliud esse hominem semper mentiri, aliud, esse mendacem: potest enim homo mendax aliquando vera loqui, praesertim si non ex se, sed spiritu Dei loquatur; mendax enim dicitur homo, quantum ex natura sua obnoxius est errori & falsitati, quomodo intelligitur illud, b Est autem Deus verax, omnis autem homo mendax. Hæc ille, ut videas, ex uno puteo non posse similiorem aquam aquæ fumi, quam hæc doctrina est, si cum iis, quæ supra attulimus, componatur. Deduces secundo, ipsum quoque S Thomam pro nobis stare, adeò ut velut junctis quadrigis adversarios nostros prosterneamus, cum di-

Q² cimus.

— — — — —
cimus hanc vocem (*Hæc enun-
ciatio est falsa*) quando poni-
tur se supra seipsam reflecte-
re, non esse orationem aut ve-
ram, aut falsam, cum seipsam
significare non possit. Ita enim
Angelicus Doctor in simi-
li docet, cum inquit, *i Nume-
rus determinatus*) si accipiatur
numerus simp' ex, qui tantum in
acceptione intellectus) per u-
num mensuratur. Si vero ac-
cipiatur numerus rerum in di-
vinis personis, sic non competit
ibi ratio mensurati: quia eadem
est magnitudo trium persona-
rum, idem autem non mensura-
tur per idem, ut proinde non
valeat illa objectio; quæ pro-
bare conabatur, tres divinas
personas non contineri sub nu-
mero

mero ternario, eò quòd omne
sub determinato numero con-
tentum fit mensurarum (quia
numerus mensura quædam est)
tres autem divinæ personæ
sint immensæ, adeoq; non men-
surari queant. Itaque ex mente
& fundamento D Thomæ, I-
DEM NON MENSURATUR PER
IDEM Quò modò ergo talis
enunciatio, de qua nos loqui-
mur, à se ipsa mēsurabitur? Cer-
tè si falsæ aut veræ essent, de-
berent priùs naturâ esse veræ,
aut falsæ, quàm sint veræ aut
falsæ, quod adynaton est. Nam
speculativa veritas & falsitas
naturâ prius supponit objectū
tanquã mensurã, ut clare docet
& Aristoteles: objectū autē ta-
lium propositionum est ipsa ea-

Q3

rum

rum, veritas: Ergo prius deberent esse veræ aut falsæ, ut adversarii affirmant: qui huic proinde satis periculosa macharæ se objiciunt. Colliges ex his ipsis tertio, responsionem Johannis Heidfeldii non esse ad rhombum, cum ait, *I. Quæ Verò hujus sophismatis est elusio. Cum mentior & mentiri me dico, mentior, an Verum dico? & respondens pergit, Verum dicis, si quod dicitur, respicis, id est, quod significatur. falsum autem dicis, si significationem Vocum attendimus, quod mendacium sonat, Vel clarius sic: cum falsum pro Verò sciens prudens dicis, mentiris: cum Verò addis te mentiri, tum Verum dicis.* In his neq; coelum, quod ajunt,

ajunt, neque terram attingit
 Heidfeldius; non enim est
 controversia, hæcne enuncia-
 tio *Mentior*, tùm vera sit, cùm
 de alio priore mendaci lo-
 quor: omnino enim vera est
 quia ipsa falsum à me ante
 prolatum verè significat; non
 enim semper idem est, *oratio-
 nem falsam esse*, & *orationem
 falsum significare*, cum
 ipsum *falsum* verè significare
 possit; quod solum vult Heid-
 feldius: Sed nodus, & ut Co-
 micus vocat, verbum perple-
 xabile tunc est, cum hæc vox
 (*Mentior*) de se ipsa loquens
 proponitur, quem Heidfeldi-
 us ut dissimulet, minorem il-
 lum nodulum sibi sumit enu-
 cleandum; majorem adhuc

tanquam fugitivis compedem
 secum trahens. Ut concinnè
 ipsimet tribui possit, quod i-
 pse de istorum nodorum fa-
 bris scribens: *Quid, ait, usu ve-
 nit istis argutoribus? Idem,
 quod his, qui suam umbram sal-
 tu superare contendunt: non e-
 nim relinquunt, sed secum sem-
 per circumferunt suas, absurdi-
 tates longissimè à Veritate re-
 motas.*

a Phædrus. b Plant. Cist. c i-
 dem in Perf. d loc. supra cit. e in
 Psal. 115. Vers. 7. f fusè in eun-
 dem Psal. de sententiâ que in-
 contrarium vertitur, disputat
 etiam in dict. loc. Psal. à S. Pauli.
 ad Rom. 3. i S. Thom. 1. p. q.

30. art. 2. ad 5. k' 5. Met. text. 5.
 In Sphinge philosophica, c. 29.

CAPIT TERTIUM.

DE CONVERSIONE
 Absolutarum Propositio-
 num.

§. 19. Cur hinc de conver-
 sione?

Quibus a libris Aristoteles
 syllogismum cudere do-
 cet, iisdem etiam agit de con-
 versionibus enunciationum.
 Cum enim *imperfecti*, ut vo-
 cant, hoc est minus clarè con-
 cludentes syllogismi nonnul-
 lis sæpè fluxam fidem gignere
 videantur, atq; idcirco ex um-
 bra educendi & ostensivè

Q. 5.

pre-

probandi sint, opus est conversione aliquâ propositionis Majoris, vel Minoris. Cujus rei documenta sanè juste posuit b. Fonseca, ita ut regulas terminorum quidem communium complecteretur illis versiculis:

FECI simpliciter convertitur

Eu A per acci:

Ast O per contra: sic fit conversio tota.

Tota, inquam, terminorum communium quidem, singularium autem inibi subjungeret. Quin e Philosophus etiam absolutarum conversionum regulas abundis rationibus ostendit, easq; ex natura & vi ipsarum enunciationum
uni-

universalium & particularium, tam affirmantium, quàm negantium, comprobavit. Sunt nihilominus non pauca, quæ negotium facessant, in iisdem regulis à cavillatione defendendis: quæ nisi advertas, facile in scopulum incurres. Ex his ergo quoque latebrosis te locis educam, si quædam tamen prius universim admonuero.

a lib. I. Prior. cap. 2. & 3. b
lib. 3. Instit. cap. 8. & 13. c idem
Aristoteles lib. I. Prior. cap. 2.

§. 20. Monita quædam generalia circa conversionum regulas observanda.

NE igitur documenta illa

Q 6 con.

conversionum, quamvis iusta, perversè tamen intellecta lites tibi creent, non indiligenter advertas oportet. Primò d Verbum in conversione, sæpe resolvi debere in participium, ut, *Quidam lepusculus habet longas aures.* Ergo quoddam habens longas auras est lepusculus: vel certè si verbum non lubet resolvere in participium, oportet illud jungere relativo, ut: *Quidam asinus habet longas aures.* Ergo aliquid, quod habet longas aures est asinus. Secundo scire licet, quamvis auctores exempla conversionis tantùm suppeditent in propositionibus veris, formam tamen conversionis non violari, etiamsi falsis propositionibus

nibus applicetur. Siquidem
 hæ conversiones: *Nullus smaragdus est lapis Ergo nullus lapis est smaragdus: Quidam cancer est rana. Ergo quedam rana est cancer,* sunt secundum
 quid veræ probæq; conversiones, licet sub bona forma, tanquam in aureo scypho, malam materiam, tanquam plumbeum vinum contineant. Hæc
 verò; *Quedam rana non coaxat: Ergo quoddam non coaxans, seu quod non coaxat, non est rana: seu ergo quoddam quod non coaxat, est rana: seu denique; Ergo quoddam, quod coaxat, non est rana;* non est conversio bonæ formæ, cum particularis negativa non convertatur, nisi per *contrapositionem.* Dixi, secundum quid; quia sicut e ad

Q 7 fyllo-

sylogismum simpliciter bonum, etiam bona materia pertinet, ita & ad conversionem simpliciter bonam: cum & hæc tanquam res artè facta, certam sibi materiam postulet. Tertio non ignorandum est, has: *Omnis homo est risibilis, Ergo omne risibile est homo; Omnis equus est hinnibilis; Ergo omne hinnibile est equus. Omnis canis est latrabilis; Ergo omne latrabile est canis;* & similes terminis convertibilibus, id est, æque latè patentibus constantes, esse quidem iudem bonas conversiones *secundum quid*, id est, materiales, non tamen ullo modo formales, aut *simpliciter* sic dictas. Quamobrem
etiam

etiam reciprocationes appellari possunt, cum in iis vel definitum cum definitione, vel descriptum cum descriptione, vel subjectum cum proprietate, vel species cum differentia sua in concreto reciprocetur; ut ex sequentibus exemplis cognosces. *Omnis homo est animal rationale; Ergo omne animal rationale est homo; ubi definitum in locum definitionis transfertur: Omnis asinus est animal rudibile; Ergo omne animal rudibile est asinus; in qua conversione descriptum cum sua descriptione locum mutat: Omnis leo est rugibilis; Ergo omne rugibile est leo; ubi subjectum & proprietates convertuntur: Omnis homo est ra-*

rationalis, Ergo omne rationale est homo; in qua conversione species ejusq; differentia de se vicissim affirmantur. Has igitur conversiones seu reciprocaiones non vult Aristoteles ex instituto tractare cum formales illi conversiones potissimum inserviant, ad syllogismos imperfectos stabilien- dos. Quartò deniq; vel pue- ro perspicuum esse debet con- versionem contrapositionis i- tidem non esse conversionem propriè dictam, neq; ei conve- nire definitionem conversio- nis; quia non tantùm com- mutat extrema, ita scilicet, ut ex subjecto fiat prædicatum, & ex prædicato subjectum, sed omnino mutat terminos, & ex
finitis

finitis facit infinitos, quamvis nihilominus sit bona atq; formalis consequentia, cujus etiam meminit g alibi Aristoteles.

d Huc facit, quod eruditè Martinus Smiglecus noster in Logica sua parte altera, disp. 12. q. 5. seqq. verbis annotat. Quod ad definitionem termini attinet, Verbum sub ratione termini, non comprehenditur: terminus enim est materia propositionis, Verbum autem est forma, quid igitur mirum, si Verbum excludatur à ratione termini: nam S subjectum, S id, quod de subjecto dicitur, est materia predicationis, ipsa verè ratio formalis predicationis, est in Verbo: Quare distingui debet prædicatū formale S materiale, terminus.

terminumque esse predicatum
materiale. Verbum autem, ut
Verbum, esse predicatum forma-
le, quia est predicatio ipsa. Ex
quo patet, in conversione propo-
sitionum, cum ex predicato fit
subjectum, & ex subjecto predi-
catum, Verbum nec ad predica-
tum, nec ad subjectum pertinere,
quia conversio propositionum fit,
secundum terminos materiali-
ter sumtos: Verbum autem, ut
Verbum non est materiale pra-
dicatum, sed est ipsa predicatio
formalis. Quare haec propo-
sio, Homo est albus, convertitur
in hanc, Album est homo, verbo
manente immoto, quia, ut dixi,
conversio fit secundum materia-
les terminos. Quanquam &
Verbum, ut resolvitur in nomen
potest

potest dici pertinere ad conver-
sionem. Nam Verbum Est si-
gnificat Existentiam: cum au-
tem ex predicato sit subjectum,
existentia quoq; predicati tran-
sit in subjectum, & implicite sal-
tem continetur in subjecto: idem
enim est dicere, Album, & ens
album. Verum hoc non est
Verbum formaliter acceptum,
converti in propositione. Hac
ille, & Vide, qua nos supra parte
I. libelli cap. 1. §. 6. diximus de
Syllogismo seu ex aperte, seu ex
occulte falsis propositionibus f
Arist. lib. 1. Prior-cap. 7. & 3.
& Idem 2. Top. 3.

§. 21. De conversione enunci-
ationum negativarum
universalium.

Ab

Ab his ordimur, quia ita
versiculus ille, *Feci simpliciter,*
Ec. h supra recitatus monet.
Sed partiri antè placet, quam
extra earum inspiciamus. *Enun-*
ciationes itaque *negantes* vel
sunt *universales*, vel *particula-*
res, vel *singulares*. *Si univer-*
sales, tum & *simpliciter*, & per
accidens convertuntur. *Si*
particulares aut *singulares*, tum
eò modò & tempore vel con-
vertuntur, vel non convertun-
tur, quò; Fonseca clarè indi-
cat; ut adeò hæc conversionum
genera in quadra formula
proponantur. In singulis, ni
attendas, infortunii ballista
intenta est: Nam contra id,
quod dicebatur, Universalem
negativam converti simplici-
ter

ter objicitur primò hoc exemplum: *Nullus equus necessarius est ad equitandum* (quia neque Bucephalus necessarius est ad equitandum, cum equitare possis Pegaso; neq; Pegasus etiam necessarius est ad equitandum, cum equitare possis in Caii Imperatoris Incitato, sed neq; incitatus hic necessarius est ad equitandum, cum alteruter Hirpinus ad equitandum sufficere possit, imo neque Hirpinum neque alium ullum mihi equum nominaveris, què ad equitandum tibi necessarium esse fateri debeam) *Ergo nullus necessarius ad equitandum est equus?* ista conyertens falsum loquitur, cum utique aliquis necessarius ad equitandum

— — — — —
dum sit equus & tamen con-
versa seu antecedens veritate
non caruit: Atqui in bona
consequentiā non sequitur
falsum ex vero. Non fas est
igitur, universalem negativam
simpliciter convertere. Sed
nihilominus hæc regula frugi
bonæ est, uti & ipsa conversio,
accuratiùs si trutinetur. Re-
spondeo enim, subjectum pro-
positionis convertendæ dupli-
ci modo accipi posse, sicut &
subjectum propositionis con-
vertentis; *copulativè* nimirum
& *copulativè*: si *copulativè* acci-
piatur utrinq; tam in proposi-
tione convertente, quàm in
conversa, utraq; propositio ve-
ra erit, & ipsa conversio opti-
ma: si *copulativè* utrinq; su-
matur,

matur, tum utraque in eo sensu
 falsa erit propositio. conceda-
 tur, non tamen falsum ex vero
 sequetur: si denique subiectum
 in antecedente copulativè, in
 consequente autem copulativè
 sumatur, quid mirum est, mu-
 tatis terminis, immò potius in
 ipso propositionum sensu, fu-
 gere rationem conversionis?
 Verè enim dicitur in sensu co-
 pulativo: *Nullus equus est ne-
 cessarius ad equitandum* id est,
*hic equus non est necessarius ad
 equitandum. Et hic equus non
 est necessarius ad equitandum.*
*Et ille equus non est necessarius
 ad equitandum, &c.* Falsò au-
 tem dicitur in sensu copula-
 to: *Nullus equus est necessa-
 rius ad equitandum.* id est, *hic,*
 Et

Et hic, Et iste, Et ille &c. equus non est necessarius. Pari modo rectè dicitur in sensu copulativo. Nullum necessarium ad equitandum est equus, id est, hoc necessarium ad equitandum non est equus, Et istud necessarium ad equitandum non est equus, Et illud necessarium ad equitandum non est equus, &c. Longissimè autem à vero abest in sensu copulato eadem propositio. Nullum necessarium ad equitandum est equus, id est, hoc Et istud Et illud necessarium ad equitandum non est equus: cum aliquod profus indeterminatum necessarium ad equitandum sit equus, citius enim sine alis volare, quam

quàm sine equis equitare di-
sces

h cap. 3. § 19. i Petrus Fon-
secalib 3. cap. 8. Instur.

§. 22. An omnis propositio
universalis negativa pos-
sit simpliciter con-
verti?

Posse regula affirmat: non
posse, exempla clamant, quæ
idcirco quæstioni subjicienda.
Nam objicitur secundò. *Nullus*
homo non est animal, quid veri-
us? Ergo *nulum animal non*
est homo, quid falsius? falsa
igitur & regula, cum manum
injiciat Veritati. Sed respon-
dendum est, conversionem
hanc non esse ad suum perpen-
diculum factam: cum enim

R

con-

conversa propositio duabus
 negationibus constet, duæ au-
 tem negationes, in Latinis, af-
 firment, colliges meritò, illam
 non negativam, sed affirmati-
 vam esse. Quod si affirmati-
 va, quâ violentiâ, aut fraude
 jus negativæ usurpat? Suis pri-
 vilegiis contenta sit, tunc non
 simpliciter, sed per accidens
 converti hac ratione debebit:
Nellus homo non est animal :
Ergo non aliquod animal non
est homo. En ut etiam con-
 versiones cum leges suas ser-
 vant, peccare desinant! Obji-
 citur tertio. Hoc pronunci-
 atum : *Dolus nemini debet*
patrocinari, & multæ proposi-
 tiones aliæ similes penitus nõ
 videntur pati jugum conversi-
 onis.

onis, Quomodo enim convertes sic? *An ergo quidquid nemini debet patrocinari, est dolus*: atqui hoc falsum, cum utique neq; ipsa mala causa, alicui debet patrocinari, quæ tamen à dolo distinctum quid esse potest. An igitur sic convertes? *Ergo nihil, quod nemini debet patrocinari, est dolus*: at hoc planè adversum est illi, quod in conversa dicitur. Nequaquam ergo omnis propositio universalis negativa ullo pacto converti, ne dum simpliciter converti, potest. Verùm etiam istud mare facile tranquillabimus. Nam si conversa sit universalis negativa, ut ponitur esse, tunc idem est dicere, *Dolus nemini debet patro-*

cinari, ac si dicas. Nullus dolus debet alicui patrocinari, jam hæc citius, quam rota figuli convertitur; ita enim inferendum est: Ergo nihil aut nulla res, quæ debet alicui patrocinari, est dolus. Quòd si verò est universalis affirmativa, ut sanè esse potest, saltem quod ad valorem attinet, tunc perinde est, ac si dicas: Omnis dolus est id, quod debet nemini patrocinari. Sic autem per accidens converti illam decet, ut dicas: Ergo aliquid, quod debet nemini patrocinari, est dolus. Sed huc non pertinet, ubi de universalibus negativis agitamus, sicut etiam, si perinde hæc indefinita, & nullo signo prænotata, sonat, ac particularis affirmativa:

va:

va : nam tunc convertitur quidem simpliciter. *Aliquis dolus nemini debet patrocinari: Ergo aliquid, quod debet nemini patrocinari, est dolus.* Sed itidem huc non spectat. Deniq; poni potest loc^{us} particularis negativæ, ut idem sit, ac si dicas : *Aliquis dolus non debet ulli patrocinari, & tunc per contrapositionem convertenda est hoc modo : Ergo aliquid non debens ulli patrocinari non est non dolus.* Quidquid autem sit de l forma loquendi certè sensus maximè affinis est universali negativæ. Non enim alicui tantum, sed profusus omni dolo malo negatur jus patrocinandi, ita ut nullus dolus ullum juvare debeat.

R. 3.

Ita.

Ita etiam cum alicui iudici
mandatur, *in maleficum non
pateris vivere*, non est sensus,
*aliquem maleficum non pateris
vivere*, sed nullum prorsus, etiam
si tibi sit sanguine, aut amici-
tia, aut alio titulo conjunctus.

k c. ad nostram de emptio. Et
Vendit Et alibi. Vide Thomam
Sanchoz. tom. I. de Matrimon.
lib. 2 disp. 22. num. 6. Nam
ex forma videtur esse enuncia-
tio indefinita, cum ejus subjectus
pro multis rebus acceptum nullo
notetur signo, ut docet Fonseca
lib. 3. Instit. cap. 5. at indefinita,
ut aliqui volunt, tum ex modo
significandi, tum etiam ratione
materie contingenti, cum ea
constant, imo etiam cum mate-
ria necessaria constant, idem
Valent

Valent atque particulares. Alii tamen verò propius dicunt indefinitas ex materia necessaria & impossibili idem Valere ratione materia, atque universales, saltem tunc cum predicata earum non minus latè patent, quàm subjecta, aut cum directa sit predicatio. Consule Fosecam cap. cit. in Exod. 22. 18. & Deut. 18. 10. dicitur. Nec inveniat in te, qui lustrat filium suum, aut filiam ducens per ignem, aut qui ariolos sciscitetur, & observet somnia, atque auguria. NEC SIT MALEFICUS, nec incantator, neque qui pythones consulat, nec divinos, & quærat à mortuis Veritatem. Quibus verbis utique non aliquis tantum maleficus, sed omnis esse in-

ter. Israelitas prohibetur, cum
 statim subjungatur: Omnia e-
 nim hac abominatur Dominus.
 Cum ergo hac non magis in uno,
 quam in alio abominetur, vim
 universalis habere videtur, cum
 dicitur: Non sit maleficus in te.
 Certè si universalis enunciatio
 est, ut aliqui definiunt, cujus
 predicatum competit universis
 speciebus & individuis subjecto
 comprehensis, six negari potest,
 hanc, Dolus nemini debet pa-
 trocinari, esse universalem; licet
 definita non sit, hoc est, licet si-
 gnum aliquod universalitatis,
 (qualia sunt omnis, Universi,
 Cuncti, Quilibet, Quisque,
 Quotquot, Unusquisque: Nullus,
 ne unus, Nemo) non habeat
 subiecto expresse additum: nec
 id

id per illud syncategorema
 (NEMINI) indigetetur, quia
 id se ex parte predicati habet,
 at predicato ut Aristotel.
 cap. 7. de Interpretat. 1. 4. do-
 cet, nota seu signum universa-
 litatis vel non additur, im-
 mediate saltem, & quando pro-
 positio est tertii adjecti, (nec e-
 nim omnis homo est omnis Grā-
 maticus) vel si, cum predica-
 tum est Verbum adjectivum, recte
 talis predicati partibus additur
 ut in presenti sit, & in hac quoq;
 cernere est, Deus conservat om-
 nes homines, cum universa-
 lem propositionem non efficit.
 Quamvis illud interim Bartho-
 lomeo Keckermanno Dantisca-
 no in Systematis Logicae lib. 2.
 cap. 2. non negamus, etiam ad-
 verbis quae locum nominis te-

R. 5. sept.

*nēt. posse facere, ut propositiones
sint universales. ut,*

Nunquam bella piis, nunquam
certamina defunt:

*Item nusquam tuta fides: Et alia
hujusmodi qua vel loci, vel tem-
poris universalitatem signifi-
cant.*

§. 23. Quô modo convertan-
tur universales negativæ enun-
ciationes præterito aut
futuro constantes?

*Manus laeva soror de-
xtra, dixit olim n quispiam,
rectiùs conjunxisset quæstio-
nes Logicas, quarum una alte-
ram ita trahit ut meritò san-
guine junctæ videantur. Nam
ecce de conversione universa-
lium*

lium negativarum adhuc agimus, & subito ad alium titulum descendimus, sed nimirum conjunctionis necessitas id facit. Contra conversionem enim universalium negativarum objicitur quartò hoc exemplum : *Nullus senex erit puer*, (ætate intellige, nam iudicio bis puer fieri potest) *Ergo nullus puer erit senex* : Quod tamen se fore omnes sperant, multi etiam canò capite se consecutos esse ostendunt. Ad hanc similesq; objectiones, ait Ægidius, regulas ab Aristotele traditas fuisse de propositionibus de præsentibus : si quis autem illas velit accommodare etiam

R 6 ad

ad eas, quæ sunt de præterito & futuro, tum præteritum vel futurum resolvere debere in gerundia vel participia præteriti aut futuri temporis, & in copulam EST secundum regulas ampliandam : verb. grat. ut hæc : *Nullus senex erit puer*, mutetur in hanc : *Nullus senex est passurus puerilem ætatem*; tunc enim facile convertetur, hoc pacto : *Ergo nullus passurus puerilem ætatem, est senex*; item ut ista : *Nullus puer fuit senex*, mutetur in hanc : *nullus puer est passus senectutem*, tum enim rectè convertetur sic : *Ergo nullus passus senectutem, est puer*. Belle hæc talia dicuntur. In forma tamen ad exemplum objectum respon-

respondetur, non servari in eo regulam conversionum, ut nimirum ex prædicato fiat subiectum. Siquidem in hac conversa. *Nullus senex erit puer*, prædicatum non tantum est τὸ *Puer*, sed etiam τὸ *Erit*, qui tamen posterior semiterminus seu conterminus in convertente non fit subiectum, sed manet prædicatum. Quare juxta rectam normam facienda est hæc convertens: *Ergo nullus, qui erit puer, est vel fuit senex; sive, nullus futurus puer est vel fuit senex*. Quando enim verbum significat aliquid amplius quam copulam seu conjunctionem prædicati cum subiecto, (ut si significet etiam certam differentiam

temporis præsertim præteriti
 aut futuri, ut in proposito ex-
 emplo contingit) tunc in
 conversione transferri debet
 à parte prædicati in partem
 subjecti, sive resolutum in par-
 ticipium, sive cum additione
 relativi: deinde in converten-
 te debet copula Est amplia-
 ri, ita ut dicamus, *Est, vel fuit*
senex: quia *senex* in conversa
 sumebatur tam pro præsentibus,
 quam pro præteritis senibus,
 ac proinde pro iisdem sumi
 debet in convertente. Quod
 si *senex* sumeretur etiam pro
 futuris & possibilibus, tum
 falsa esse conversa, & sic non
 esset mirum, si etiam conver-
 tens falsa infertur. Nullum
 ergo hoc exemplo quoque
 Dia-

Dialecticæ vulnus impingitur.

u Plaut. Pæn. I. 3. 0 de hac
ampliacione cōsulendus est Fon-
seca libr. V. Inst. cap. 37. 38.

§. 24. Conversionis enuncia-
tionum negativarum u-
niversalium ex
obliquo.

Etiam hinc impluit. Quod
enim universales negativæ
simpliciter non convertantur,
ista quinto exemplo objici
consueverunt: *Nulla schola
est in discipulo: Ergo nullus di-
scipulus est in schola: Nullum
hospitium est in cantbaro, Ergo
nullus*

nullus cantbarus est in hospitio ;
 Nullum dolium est in vino , Er-
 go nullum vinum est in dolio :
 Nullus fluxus est in pisce , Ergo
 nullus piscis est in fluxu : Nulla
 fornax est in igne : Ergo nullus
 ignis est in fornace , & sexcen-
 ta talia, quæ omnia ostendunt,
 p in caducum parietem incli-
 nare, quisquis prædictâ regu-
 lâ nititur. Respondeo, non
 ex regula, sed in regulam pec-
 cari prædictis exemplis, quia
 regula jubet converti propo-
 sitiones, non mutatis terminis
 in se, sed tantum ratione situs,
 seu prædicationis & subjeti-
 onis. at in his conversionibus
 ipsi termini in se mutantur,
 quia ex rectis obliqui, & ex ob-
 liquis recti fiunt, Ita ergo
 legi-

legitimè convertentur : Nulla
 schola est in discipulo : Ergo nul-
 lum existens in discipulo est
 schola ; Vel, Ergo nullum quod
 existit in discipulo, est schola.
 ita convertendæ sunt & cete-
 ræ propositiones ; Nullum ho-
 spitium est in cantharo : Nullum
 dolium in vino : Nullus fluxus
 in pisce : Nulla fornax in igne
 &c. Ergo nullum existens in
 cantharo, dolio, pisce, igne &c.
 Est hospitium, dolium, fluxus,
 fornax, &c. Aliqui ajunt, cum
 sit obliquum in hujusmodi
 conversis enunciationibus
 prædicatum, fieri etiam debe-
 re in convertentibus obli-
 quum subjectum ; ut Nulla
 schola est in discipulo. Ergo
 in nullo discipulo est schola : Nul-

lum

EST

lum hospitium est in cantharo ;
Ergo in nullo cantharo est ho-
spitium, Sic ita etiam facien-
dum esse censent in particulari-
bus, ut, *Quidam discipulus est
in schola : Ergo in quadam scho-
la est discipulus : Quadam ci-
conia non habet in ore linguam :
Ergo quoddam non habens in
ore linguam non est non ciconia.*
Quæres, an etiã legirupa sit ista
conversio? *Nullus habens caci-
tatem naturaliter fit Videns: Er-
go nullus Videns naturaliter fit
habens cecitatem.* Respondeo ;
impensè hanc conversionem
in legem offendere, debet e-
nim in conversione proba, ex
toto prædicato fieri totum
subjectum : Sic ergo conver-
tenda est : *Nullus habens caci-
tatem*

tatem naturaliter fit Videns ;
ergo nullus qui naturaliter fit
Videns habet cecitatem. Quan-
quam hæc enunciatio non est
obliquis : cum præcipua pars
termini seu subjecti in conver-
sa sit vocabulum habens.

p Ita Hadrianus Imperator
de Commodo adoptato, & in
imperii successorem destinato
dictitare consuevit: In caducum
parietem inclinamus, & perdi-
dimus quater millies sesterti-
um, quod populo & militibus
pro adoptione Commodi dedi-
mus: Caducum autem parietem
Vocabat, quod esset valetudina-
rius, & rebus gerendis inhabi-
lis. Plura adagiorum collector
Chiliad. 2. Cent. 6.

§. 25. De

§. 25 De Conversione enun-
ciationum affirmativa-
rum universalium.

Hæ non simpliciter, sed *per accidens* converti dicuntur. Nec titubat hoc documentum. Nam cum objicis; *Omne animal est sensitivum: Ergo omne sensitivum est animal; Omnis homo est risibilis. Ergo omne risibile est homo, &c.* Hæ conversiones sunt bonæ, Ergo universales affirmativæ etiam simpliciter convertuntur? Respondeo, has non esse veras conversiones, sed reciprocationes tantum, ut q̄ supra appellavimus, adeoq̄; non formales, sed materiales consequenti-
as:

as: Quia in his differentia
vel proprietas cum subiecto
reciprocatur. Non autem
esse formales consequentias
seu conversiones, vel inde pa-
lãm fit, quod eadem formã ser-
vata perversè concludatur: ve-
rum enim est: quòd *omnis tal-
pa sit ceca*, si tamen colligere
voles: *Ergo omne cacum est
talpa*, multi homines cæci re-
injuriam postulabunt. At jam
universales affirmantes neque
per accidens quidem converti,
ita probãt: *Omnis sacerdos fuit
laicus: Ergo quidem laicus fuit
sacerdos*; In hac conversionis
umbra, neq; verum universali-
ter est antecedens, neque vera
ipsa consequentia; quid igi-
tur mirum, si & consequens
falsum

falsum ex tali radice pullulat?
Nam & CHRISTUS est sacerdos,
nec tamen unquam fuit laicus:
quomodo ergo *omnis sacerdos*
fuit laicus? & prior illa enun-
ciatio per posteriorem non ri-
tè convertitur: ut ex iis quæ
paulo priùs diximus, intelligi
potest. Sic enim converti
debet: *Omnis sacerdos fuit la-*
icus: Ergo quidam qui fuit la-
icus, est vel fuit sacerdos. Dico,
est vel fuit, idque per ampliati-
onem, quia *sacerdos* in conver-
tente sumi debet, sicut in con-
versa: in conversa autem su-
mitur pro omnibus præsentibus
& præteritis, non autem
etiam pro futuris, & possibili-
bus, alioqui impendio falsa esset
conversa. Ante creationem
autem

autem mundi non verum erat
dicere : *Omnis sacerdos fuit
laicus* (etiam si Christus exce-
ptus fuisset) quia sacerdos
tunc sumebatur tantum pro
futuris & possibilibus. Stat
ergo sincerum & inconcussum
hoc conversionis documentum.

q in hoc 3. capite §. 20. ubi
de his ex instituto est dictum. I.
in § 23. hujus capituli.

§. 26. De conversione univer-
salium affirmantium cum ex-
ceptione, aut exclusio-
ne.

Nec hinc lucet, sed multa
nox est. Verissimè enim dicis,
*Omne animal, præter hominem,
est irrationale: quod si inferre
velles:*

voles: *Ergo quoddam irrationale est animal præter hominem in scopulum impinges cum luculento naufragio Veritatis* Item omnes annuent, si dixeris: *Tantum animal habet sensum.* Si autem inde collegeris: *Ergo habens sensum est tantum animal,* omnes abnuent. Verum respondeo, has propositiones non esse omninò absolutas, sed *exceptione & exclusione* modificatas, & quasi modales. Atq; *exceptio* quidem ex sua natura requirit, ut stet à parte subjecti, & contra orationis naturam nimisq; violenter ac impropriè transfertur ad partem prædicati. *Exclusio autem* seu particula *exclusiva* potest quidem propriè

priè transferri à parte subje-
cti in parté prædicati, vel rur-
sum à parte prædicati, ad par-
tem subjecti, sed sæpè efficeret
ex conversa vera converten-
tem falsam, si ita indiscrimina-
tim collocaretur. Qua de
causa *exceptivæ* & ferè *t* etiam
exclusivæ enunciationes, non
convertuntur per se, sed per
suas *exponentes*, ut, *Omne ani-
mal, præter hominem est irratio-
nale*, id est, ut nonnulli expo-
ni ajunt (quod in reciprocis
terminis ratione materiæ ve-
rum, in materia autem contin-
genti falsum est, si enim hanc,
*Omne animal, præter hominem
est immusicum*, exponas, *omne
animal, quod non est homo, est
immusicum*, Et nullus homo est im-
musicus, re-

S

musicus, re-

regulæ thesaurus carbones e-
runt) *omne animal, quod non
est homo, est irrationale, & nullus
homo est irrationalis.* Harum
exponentium prior, sic con-
vertitur: *Ergo quoddam irra-
tionale est animal, quod non
est homo: posterior sic: Ergo
nullum irrationale est homo.* I-
tem, si etiam latebras alterius
propositionis excutere lubet:
Tantum animal habet sensum,
id est, ut nonnulli exponunt,
*omne animal habet sensum, &
nullum, quod non sit animal,
habet sensum.* Harum prior
ita conversionis lege tracta-
bitur: *Ergo quoddam habens
sensum, est animal: posterior
autem secundum easdem con-
versionum leges sic expedie-
tur:*

tur : Ergo nullum habens sensum, est aliquid, quod non sit animal, sive est non animal. Dixi, ut nonnulli exponunt, quia, sane regula illa, nisi in terminis reciprocis, non habet locum, adeoq; universaliter non valet plus quam regula plumbea aut Lesbica. Væ enim tibi, si contingentes ita volueris exponere, verbi causâ : *Tantum homo est Grammaticus*, quæ est vera, *omnis homo est Grammaticus*, & *nihil quod non sit homo est Grammaticum*, pueri quidem, qui Grammaticam libenter scirent, tam subito Grammatici facti magnas tibi gratias accumulabunt, sed Dialectici vel Grammatici ipsi injuste te vocabunt. Idem vide-

S. 2. re est

re est etiam in aliis exemplis :
ut, *tantum animal respirat*, non
enim licet dicere, *ergo omne
animal respirat*. Sed nos ex-
ponentes illas exempli gratia
tantum adduximus, ut osten-
deremus, quo modo conver-
tenda sint exponibiles. Atque
hoc pacto nos ictum istum ex-
cludendum censemus. Neque
enim omnino hoc genus ne-
gligendum erat, quotidianis
disputationibus non infre-
quens. *u Sed hac*, ita quispi-
am de disciplinis Mathemati-
cis loquitur, *aut omnino non
discimus, aut prius desistimus,
quam intelligamus, cur discenda
sint. Voluptas autem vel u-
tilitas talium disciplinarum in
post principis existit, cum perfe-
cta at-*

Et absoluteque sunt: in principiis vero ipsis ineptae & insuaves videntur.

¶ Ratio est, quia signum exceptivum ferè semper excipit aliquod subjectum à participatione, consortione prædicati, Vt docet Fonseca lib. 3. Instit. cap. 26. & dixi, ferè etiam exclusivæ, quia Fonseca lib. cit. 25. rectè tradit exclusivam & signi & verbi affirmati, converti in universalem affirmativam. Hæ siquidem sunt bonæ conversiones. Tântum animal est agrum, igitur omne agrum est animal: Solus homo sermone utitur, igitur omne quod sermone utitur est homo: & ita reliquæ, huius formæ. Hæc ille. Vbi tamen nihil contra nos docet, qui locuti sumus de conversione exponibilium, in qua signa exceptiva, vel exclusiva convertuntur, u. M. Varro apud Gellium. De

§ 27. De conversione universalium affirmatarum cum reduplicacione.

Ut circulum hunc absolvamus, nec istæ sunt dissimulanda. Quid enim consilii capiendum, cum talis occurrit enunciatio convertenda: *Omnis homo, quæ rationalis est risibilis?* an ita dicendum: *Ergo quoddam risibile est homo, quæ rationalis?* Nequaquam. Sed nihilò meliùs sic infertur: *Ergo quoddam, quod quæ rationale est risibile, est homo:* Cum enim x reduplicatio in conversa stet à parte prædicati, debet in converrente stare à parte subjecti, alioquin ex conversa

versa vera inferes aliquando
 convertentem falsam : ut, *Soc-*
rates quâ homo, est risibilis; Er-
go quoddam risibile, quâ homo,
est Socrates. Licet enim redu-
 plicatio subjecto sit immedi-
 atè subjuncta, & videatur sta-
 re à parte subjecti, reverà ta-
 men stat à parte prædicati.
 Quod luculentius apparet, si
 reduplicativam per particulam
 mutes in præpositionem, PRO-
 PTER, aut totam reduplica-
 tivam enunciationem expo-
 nibilem, in enunciationem ex-
 ponentem clariorem transfe-
 ras, ut *Socrates, quâ homo, est*
risibilis, id est, Socrates propter
humanitatem est risibilis. Ergo
quoddam quod propter huma-
nitatem est risibile, est Socrates.
 item, *Omnis homo, quâ ratio-*

*nalis, est risibilis, id est, Omnis
 homo est risibilis, quia rationa-
 lis. seu propter rationalitatem;
 Ergo quoddam quod est risibile,
 quia rationale: est homo: Verbo
 dicam: In conversione redup-
 licativarum, convertētis sub-
 jectū, debet constare ex præ-
 dicato conversæ, reduplicatio-
 ne, & eo, super quod cadit re-
 duplicatio addito pronomine
 Quod, hoc modo: *Omne ani-
 mal in quantum homo, est risi-
 bile, Ergo aliquid quod in quan-
 tū homo est risibile, est animal.*
 Hæc in memoria reconde, &
 quæ difficultatis esse montē pu-
 tabas, vix collem esse senties.*

*x Ad eundem titi pro hoc nullo
 est Fonseca, lib. 5 Instit. cap. ul-
 timo. ubi nomen S rem redupli-
 cativarum declarat. An*

§ 23. An in conversione universalium affirmantium, sequatur ex propositione necessaria propositio contingens?

Usq; adeò lubricus est iste locus, ut vix alibi tot lapsantes, quot hîc labentes videas. Et sanè unâ catenâ junguntur hæ conversiones, cum illo syllogismo, cum quo *a* in parte prima depugnâvimus: in quo itidem contingens ex necessario deduci propemodum videtur: Ita autem negotium est: Proponuntur sequentes conversiones cumulatæ difficultate. 1. *Omne vigilans est animal:*

S 5

Ergo

Ergo aliquod animal est vigi-
 lans. 2. Omne subiectum de
 facto album, est corpus, Ergo ali-
 quod corpus est subiectum de
 facto album. 3. Omne animal
 re ipsa ridens est homo, Ergo ali-
 quis homo est animal re ipsa ri-
 dens. 4. Omnis homo altus est
 homo, Ergo quidam homo est ho-
 mo altus. 5. Omne Grammati-
 cum est homo. Ergo aliquis homo
 est Grammaticus. 6. Omne dor-
 miens, seu quod dormit, est vi-
 uens, Ergo aliquod vivens est
 dormiens, seu dormit. En ut
 in his similibusque conversio-
 nibus est erroris hospitium
 quippe cum sit in priore tan-
 tum necessaria, aeterna quæ-
 sita veritas, & tamen posteri-
 or enunciatio contingens esse
 vide-

videatur, Atqui in bonæ notæ consequentia contingens ex necessario sequi non debet non potest, ne & falsum ex vero sequatur, indigna talī parente soboles. Curam adhibere huic malo aliam meliorem vix possumus, quàm *b* supra syllogismo in *Darii* facto sit adhibita. Et sanè respondent etiam seu veri, seu sub alieno potius nomine existimati *c* Conimbricenses, in his exemplis non esse bonas conversiones, si termini non eodem modo accipiantur. Quis enim vel somnians non intelligit, etiam omnibus omninò dormientibus, tamen verissimam esse hanc propositionem ::
Omne quod vigilat, est animal ?
S. 6. at:

at; si omnibus omninò somno
sepultis inferre velis : *Ergo ali-*
quod animal vigilat, omnes tam
vocaliter clamante, falsimo-
nia tuâ à somno excitabis. I-
tem, si nullus in nive candor ,
in cygno nix , aut nullus ci-
gnei nominis color in toto
terrarum orbe existat : si om-
nia corvis carbonibusq; nigri-
ora essent in toto hoc Univer-
so, tamen verè philosophiceq;
diceres, *Omne subiectum de fa-*
cto album, est corpus : at eodem
rerum statu, vultuq; permanen-
te nequaquam tibi dicere lice-
ret, *Ergo aliquod corpus est sub-*
iectum de facto album : Incipe-
rent enim reclamare omnes
homines in Æthiopem defor-
mati, omnes aves in coruum
picti,

pietate, omnes lapides & ceteræ
res in carbonem pullatæ. Ita
etiam si de cæteris loqui exem-
plis velimus. Etenim in his
exemplis termini converfarum
habent ampliationem, termi-
ni autem convertentium ha-
bent statum. Quia igitur cura
est, ut conversionibus ejusce-
modi propositionum consula-
mus, ajo ad bonitatem talium
conversionum opus esse, ut
termini converfarum accipian-
tur etiam secundum *d* sta-
tum: vel ut termini conver-
tentium accipiantur etiam
ampliative. Quod si fiat ter-
minique sumantur in eadem
suppositione, exempli gratia, si
tàm subjectum, quàm prædica-
tum pro existentibus tantum

sumantur, tunc & convertens
& conversa vera erit si aliquid
verbi gratia, *animal existat*
& *vigilet*; falsa autem, si nul-
lum existat aut nullum *vigilet*.
Quamvis, ut hoc etiam leviter
atingamus, signum universa-
le *Omne* propriè loquendo re-
quirat plura, quam unum. Un-
de si termini in conversa su-
mantur non tantùm pro exi-
stentibus sed etiam pro possi-
bilibus, in convertente autem
accipiantur tantùm pro existi-
tibus (ut planè ex communi
usu & usitato loquendi modo
sumi videntur) tunc non est
bona consequentia, quia muta-
tur suppositio terminorum; si-
cut neque in hoc syllogismo,
e. Omnis homo Physicus est sciens:

omnis.

omnis homo *Physicus* est ani-
mal: Ergo quoddam animal est
sciens, est enim nullo animali
quidquam *sciens* major &
minor vera, nisi itidem ex sup-
positione, sed periculosè lo-
qui, & consequens necessarium
vocare velimus. Sed tunc mi-
rum est, qua licentia ex meris
hypotheticis, absoluta conclu-
sio inferatur. Concedere e-
nim possum. *Si Physicus est,*
animal est, non autem debeo
mox etiam concedere, *Ergo a-*
liquod animal de facto est Phy-
sicum. Adhuc cura cor tibi
moveret, scire enim desiderabis,
an tot propositiones *universa-*
les affirmativæ converti non
possint? cum *conversio* propri-
etas esse propositionum, ade-

oq̄

oque omnibus convenire videatur? Respondeo, valdè probabile videri, multas vel penitus non converti, vel converti oportere ita uti diximus, terminis scilicet vel utrinque secundùm statum, vel utrinque ampliativè acceptis; quod tamen ipsum satis à periculo propè abest, tum quia contra usitatum loquendi modum inducitur, & extra communem viam graditur; tum, quia aliqua difficultas nova subnascitur, quæri enim denuò potest, an tunc utraq; propositio: vel, an neutra? vel, an alterutra conversionis sit necessaria? & annon adhuc ex necessaria contingens inferatur? Licet fortasse ad hanc difficultatem dici

ci

ci possit, in tali quamvis inu-
sitata acceptione enunciatio-
num, si utraq; ampliatiuè su-
matur, utramq; fore necessari-
am: sin autem utraque statum
habeat, tunc sicut convertens
est contingens, sic & conuer-
sam non fore necessariam, quia
prout est conuersa (ex hypo-
thesi ante significata) sic non
est vera, nisi termini existant:
at necessariæ propositiones
semper sunt veræ, etiamsi ter-
mini non existant. Hæc
autem ipsa quia satis insolida
sunt, & nihilominus alias ob
causas etiam cum *statu* illo
conuersæ videntur esse neces-
sariæ, (variè enim necessariæ
sumi possunt, saltem aliqua,
neces-

necessitate) ideo fortasse
 melius respondetur, multas e-
 juscemodi enunciationes pe-
 nitus non converti. Neq; id
 absurdum est, non enim *con-*
versio tam arctâ familiaritate
 cum enunciatione conjungi-
 tur, ut sit proprietas, quæ o-
 mni omnino enunciationi æ-
 ternâ pertinaciâ conveniat.
 Nam utiq; etiam enunciatio-
 nes negativæ particulares, con-
 stantes subjecto communi,
 prædicato autem singulari,
 sunt enunciationes, & tamen
 omnium Logicorum calculo à
 conversione absolvuntur, *f* *da-*
rentur enim converse vere, &
convertentes falsa, ait Fonseca,
 ut si dicas, *aliquis Philosophus*
non est Socrates: Ergo Socrates

non est Philosophus. Neq; idcirco suspicari debes, hoc pacto nullam universalem affirmativam fore, quæ per accidens convertatur: convertentur enim saltem illæ, quæ utrinq; æqualem necessitatem habent, ut *Omne sensitivum est animal, Ergo quoddam animal est sensitivum.* *Omnis homo est rationalis: Ergo quoddam rationale est homo.* *Omnis homo est visibilis: Ergo quoddam visibile est homo.* *Omne vegetativum est corpus vivens: Ergo quoddam corpus vivens est vegetativum, &c.* Ad hæc confirmanda facit, quod etiam g Zabarella docet, necessitatem scilicet enunciationum esse variam. Aliæ enim sunt simpliciter

citer necessariae, quarum scilicet & subjectum ita pendet à prædicato, ut sine eo existere nequeat, & vicissim prædicatum à subjecto, quales sunt modo allatae enunciationes: Aliæ autem enunciationes in rigore censentur tantum secundum quid, seu saltem non ita ut priores necessariae, in quibus nempe subjectum ita pendet à prædicato, ut sine eo esse nequeat: prædicatum tamen non ita pendet à subjecto, ut *omne vigilans est animal*, nam licet vigilans non possit existere, nisi etiam existat animal, potest tamen animal existere, etiamsi non existat vigilans. Quamvis communiter hujuscemodi propositio

fitio

sitio etiam admittitur inter ne-
 cessarias simpliciter dictas ,
 quia saltem necessaria est ex
 suppositione subjecti , in rigo-
 re tamen loquendo, ut dixi , &
 necessitatem ejus comparan-
 do cum necessitate illa prio-
 rum enunciationum, in quibus
 utrinq; æqualis necessitas est
 tam prædicati à subjecto ,
 quam subjecti à prædicato pen-
 dentis , dici potest necessaria
 secundum quid. Quæ denique
 oratio tantum necessaria est
 ex suppositione prædicati , ea
 potius dicitur contingens ,
 quam necessaria, ut, *aliquod a-*
nimal vigilat , Ex his ergo
 tribus generibus enunciatio-
 num , primum & ultimum tu-
 to convertuntur , medium
 qui convertere volet,
 sciat,

sciat, non sat id esse, ni etiam ostendat, quomodo non sequatur ex necessario contingens, id ubi fecerit, in suam sententiam pedibus ultro euntem traxerit.

a Parte 1. huius libelli cap. 6.
 § 59 b ibidem. c prima editione nomine Conimbricensium
 Vulgata 1. Prior. q. 1. in cap. 7.
 § 3. d quid status, quid ampliatio suppono ex Fonseca lib. 8.
 Institut. cap. 36. § duobus seq.
 e hic syllogismus est, de quo supra in 1. p. cap. 6 §. 58. f Fonseca lib. 3. Institut. cap. 8. g Jac. Zabarell in Logic.

§. 29. De conversione enunciationum affirmatarum particularium.

Præ-

Præceptum est de istis, ut simpliciter convertantur; sed si animum advertis, & ipsum nebulis obnoxium, quas hoc §. dissipabimus. Objicitur ergo primo: *Aliquis homo est mortuus*, & multorum acerbae lacrymæ hoc testantur: quod si autem inferas: *Ergo aliquod mortuum, est homo*; Logico adhuc in cunis habitanti, fluctus in animum injicies. Sed nihilominus respondendum est, bonam hanc esse conversionem, si rectè æstimetur; tum videlicet, si subjectum conversæ in convertente accipiat, quemadmodum in conversa fuerat acceptum, nempe pro re præterita, non pro præsentente. Ut sensus sit, *aliquis*

quis homo, qui jam non est, sed fuit, est mortuus. Ergo aliquod mortuum est homo, qui jam non est, sed fuit. Nam si terminus, homo, in converte[n]te habeat statum, & pro solis existentibus hominibus sumatur, tum falsa est, & pessima conversio, quia terminus, homo, in conversa habuit ampliationem, scilicet *aliquis qui est, aut fuit homo, est mortuus*. Rectè itaque sic convertitur: *Ergo aliquod mortuum est, aut fuit homo.*

Objicitur secundò: *Aliqua species est homo: Ergo aliquis homo est species.* Respondeo paleas híc pro frumento vendi cùm enim mutetur suppositio terminorum, eò quòd in
con-

conversa, *homo*, habeat suppositionem simplicem, in convertente autem personalem, contra leges conversionis bonæ, quomodo potest hæc conversio subsistere, tam fragilè fundamento nixa? Preciosior fortasse fieret conversio, si ita diceretur: *Ergo aliquid, quod est homo (præcisè acceptus) est species.* Neque contra hanc conversionem perinde concriminari licet, atque contra priorem, ei qui adyta Universalium rectè penetravit.

Objicitur tertio, *Aliquis homo incipit, vel desinit esse albus, in metu enim cum exalbescit, incipit; in laqueo, cum suffocatur, desinit esse albus; Ergo aliquid album incipit, vel*

T desinit

desinit esse homo ? nec enim qui metu madet, & pallore albet, tum primùm incipit esse homo; nec qui nigrum in cute colorem trahit (potest enim & ad solem æthiopiis ire) eò ipsò definit esse homo, Verùm dicendum esse hanc etiam conversionem crimine non carere, & sic corrigendum esse : *Aliquis homo incipit vel desinit esse albus. Ergo quod incipit, vel desinit esse album, est homo. Causa hujus correctionis est, quia in priore illa vitiosâ conversione non transfertur totum prædicatum in locum subjecti, imò præcipua pars prædicati in suo loco relinquitur.* Nam in conversa subjectum erat, *homo* : prædicatum,

tum,

tum, *incipit* *vel* *desinit* *esse* *al-*
bus, ex quo tantum vox, *albus*,
 in convertente transfereba-
 tur & potior ejus pars, quæ est,
incipit *vel* *desinit* *esse*, in loco
 prædicati, non sine malo dolo
 relinquebatur.

§. 30. Quomodo particulares
 affirmantes obliquò, vel solo
 subjectò & verbò constantes,
 itemque illa, quæ est de
 Divino Verbo, fit
 converten-
 da?

Objicitur quartò, *Pudet me*
tui patrem scilicet ingenium
 & frugi, filii per omnia flagi-
 tiorum indecora sese præcipi-
 tantis, *Ergo pudet te mei*, cum
 tamen filius usque patris ho-
 nestate:

nestate gloriosum se facere
studeat. Sed respondeo, ta-
les propositiones ex imperso-
nalibus & obliquis conflatas,
ad verba personalia & casus
rectos revocandos esse, verb.
grat. *pudet me tui*, id est, *ille cu-
jus me pudet, es tu. Ergo tu es
ille cujus me pudet* : Alii a-
junt, sic sub conversionis jugū
mittendas, *Pudet me tui, Ergo
tu es, cujus me pudet*. Vel, ut
clarius, quam æquivalentiūs
vertunt : *Ergo tui, quem pudet,
ego sum*. Quanquam ab hoc
conversionum genere, non
pendet Romanum imperium.
Neq; ob id occisa res est Logi-
ca, si consimiles enunciatio-
nes minus concinne vertas, ra-
rior enim harum occurrit usus.

Obji-

Objicitur quintò : si dicam, *Homo currit*, & convertam ita, *Ergo currit homo*, vel nihil, vel nugas ago, quia Logicè non tantillum verto, semper enim *To currit* manet prædicatum, quia semper verbum. Respondeo in talibus enunciationibus verbum resolvendū esse in copulam & participium ejus verbi, ut, *Homo currit* : *Ergo currens est homo*. Et ratio est, quia conversio tantum fit inter extrema, seu inter terminos propositionis, id est, inter subjectum & prædicatum, copula *Est* interim semper immobiliter permanente, ex parte prædicati, cum copula nec subjectum sit, nec prædicatum, ut à *h* Logicis dicitur.

T 3 Eadem

Eadē ratio est, cum dicitur, *Piscis est in fluvio, ergo existens in fluvio est piscis*: quia in conversa verbum *Est* censetur pars prædicati, in convertente autem fit subjectum per participium *Existens*, prout fuit pars prædicati in conversa; prout verò erat copula, manet in medio. Est autem in conversa verbum, *Est*, pars prædicati, quia obliquus non potest esse prædicatum totale. Quando autem sola prædicata constant obliquis, rectus in verbo inclusus una cum obliquo, subjecti locò est in convertente collocandus, ut *Liber est Petri, ergo aliquod ens Petri est liber*. Quòd tam subjecta, quàm prædicata constant obliquis, tum sub-

AFFIRMAT. PARTICUL. ZOI

Subiectum convertentis erit
ex rectis, ut, *Metadet Vita: Er-*
go Vita est, cuius me tadet: Ab
his legibus non pedem oportet
discedere eū, qui vult Veri-
tati coram in minimis istis
adhærere.?

Objicitur sextò. *Deus fa-*
ctus est homo. Ergo homo fa-
ctus est Deus. Respondetur
convenienter i S. Thomæ, non
esse rectam conversionem. Si-
cut enim hæc: *Homo factus est*
albus, non ita, *Albus factus est*
homo, sed potiùs sic converti
debet. *Is qui factus est albus, est*
homo, ita hujus enunciationis,
Deus factus est homo, conver-
tens est, *qui factus est homo, est*
Deus, non autem illa, *homo fa-*
ctus est Deus. Sed hoc fortè

T 4 magis

magis est Theologi quam Logici, præsertim si non vim conversionis, sed enunciationis istius examinemus.

In librum I. Perihermenias in S. Tom. 3 p. q. 16. a 7. ubi ex instituto disputatur, quo sensu hac enunciatio sit falsa.

§. 31. De conversione particularis negativæ.

De hac quæritur, an sit materia conversionis? Et quidem si de conversione strictè loqui libet non est semper, ut ex Kantè dictis liquet: si verò de conversione per contrapositionem agamus, tum proba-
materies est conversionis, si

PRO-

probum adhibet fabrum. Quæ-
 ritur porro, quando cur, vel
 cur non, convertatur particu-
 laris negativa simpliciter? Re-
 spondetur / si particularis con-
 stet terminis communibus,
 non converti simpliciter, quia
 ut dicatur aliqua propositio
 simpliciter converti, opus est,
 ut semper converti possit, est
 enim conversio *m* formalis
 consequentia, juxta sententi-
 am probatorum auctorum.
 Quamobrem etiam universa-
 lis affirmativa non converti-
 tur simpliciter: etsi enim non-
 nullæ *n* ratione materiæ cer-
 tæ sic convertantur, ut: *Omne*
flebile est risibile: Ergo omne
risibile est flebile; non tamen
 omnis affirmativa sic potest

converti. Pari ratione etiam in proposito, licet aliqua particularis negativa videatur converti simpliciter, quando scilicet tanquam subalterna, infertur ex vera negativa universalis, verb. grat. *Nullus homo est lapis, & Nullus lapis est homo, ex utraque sequitur, aliquem hominem non esse lapidem, & aliquem lapidem non esse hominem.* Verum hoc tantum contingit ratione materiae, cum non valeat in omni materia, aut in omni particulari negativa, quando scilicet ipsa vera est, & ejus universalis negativa falsa, ut, *Nullum animal est homo, est propositio falsa, ejus tamen subalterna, aliquod animal non est homo, vera*

vera est, nec tamen potest simpliciter converti, ut dicas: *Ergo aliquis homo non est animal*, cujus rei ratio est, quia terminus *animal*, in convertente sumitur copulativè, propter negationem, quæ prædicatum distribuit: in conversa autem, sumitur disjunctivè, adeoque est progressus à termino non distributo ad distributum. Quæritur denique utrum in hac negativa sit bona conversio, *Deus non semper fuit creans*, *Ergo creans non semper fuit Deus*. Dico non esse bonam; sed sic debere converti: *Deus non semper fuit creans*, *Ergo is qui non semper fuit creans, est Deus*. Nam adverbium inter quæ est etiam illud SEMPER) & syn-

categorymata quævis prædicato adjecta in conversione ex parte prædicati transferri debent in partem subjecti. Sed hæc ad creatoris nostri gloriam dicta sufficiunt: quæ qui legit, si non habet, quod approbet, habet saltem quod refutet.

k § 28. *supra.* l. *Fonsæca lib. 3. Institut. cap. 8. in Idem lib. 6. Institut. cap. 1. inter quatuor consequentiarum genera conversionem tertio loco numerat Et eodem lib. 6. cap. formalem consequentiam vocat. n. Recurre ad ea quæ §. 20. in hoc ipso capite præmonuimus.*

Cum facultate Superiorum,

DE

DE BONI ET MALI
SYLLOGISMI PRE-
CIO, AD LECTORES.

C*ur hodie toties propè totus
fallitur orbis?*

*Noscere rem vultis? FAL-
LIER IPSE CUPIT*

*Quando SOPHUS loquitur, mox
dicitur esse SOPHISTA:*

*Quando SOPHISTA fuit, credi-
tur esse SOPHUS.*

*Aliud de eodem Argu-
mento.*

A*bjice divitias, quisquis cupio
esse beatus.*

*CHRISTUS ait: cur non
tu quoq; LECTOR, ais?
Utere*

*Vtere divitiis: etas longissima
restat,*

*MUNDUS ait: cur non esse
SOPHISMA vides.*

*Nempe se vera nimis CHRISTI
doctrina putatur:*

*Discipulus plures & schola
blanda trahit.*

*O quanta hac rabies? LOGICÆ
præcepta juvenus,*

*Ne VERUM agnoscat, disce
re posse negat.*

INDEX.

INDDX CAPITUM PRI-
MÆ PARTIS LIBELLI
de Bono & Malo
syllogismo.

PRæfatio De fine & Or-
dine libelli. p. 1.

Caput I. Quid nomine Bo-
ni aut mali Syllogismi intel-
ligamus. §. 1. p. 5.

Caput II. De Syllogismi de-
finitione. §. 11. p. 27.

Caput III. De Syllogismi
Materia. §. 20. p. 48.

Caput IV. De Syllogismi
Forma. §. 32 p. 77.

Caput V. De Syllogismi
Principiis externis. §. 41.

p. 74.

Ca.

INDEX

Caput. VII. De malis Syllogismis qui contra Figuras, Modos & Regulas supra dictas afferuntur. §. 49. p. 111.

Caput. VII. De Modis inutilibus Syllogismorum, qui in tribus figuris fieri possunt: item obiter, an, expositorii, & qui universonali propositioni terminum singularem adjiciunt sint veri syllogismi. §. 68. p. 162.

Pars Altera.

Præfatio.

Caput I. De Insolubilibus Sophismatum speciebus. §. 1. An

CAPITULUM

§. 1. An de his agere sit opera
pretium. p. 1.

§. 2. Idem ne sit Insolubile &
Sophisticum. p. 6.

§. 3. Solutio alterius modi
Sophistici ex Insolubilium
albo reiecti. p. 12.

§. 4. Quid Vtides & Cera-
tine. p. 21.

§. 5. An Biantis de re uxo-
ria Syllogismus; item an
quorundam acervales
sint de Insolubilium ar-
gumentorū genere. p. 30.

§. 6. Quid & unde Croco-
dilites & Serra, & an ex
genere Insolubilium? p. 37.

§. 7. Alia nomina, aliq; In-
solu-

INDEX

- solubiliū exempla etiam
in Jure Civili occurren-
tia.* p. 44.
- §. 8. *Quid Gellius de his ar-
gumentationum prodigi-
is scripserit.* p. 20.
- §. 9. *Quæ apud Lactantium
de his Sophistarum for-
mīs extant.* p. 57.
- §. 10. *Alia esse Insolubilia
& reciproca strictè, alia
tantum per similitudi-
nem.* p. 62.
- §. 11. *Insolubiliū, strictè si
accipias, quot species ad-
mittenda,* p. 66.

Caput II.

*Quid ad Insolubiles respon-
deri*

CAPITUM

- deri vel soleat vel debeat.
- §. 12. Difficiles esse hos nodos, ac veluti Gordios. p. 70.
- §. 13. Quanta sit vis at momentum in hac re, ex Cicerone ostenditur. p. 72.
- §. 14. Esse tales nodos simpliciter solubiles & quorum solutiones non sint firmæ. p. 78.
- §. 15. Quænam solutio sit omnium probatissima. p. 84.
- §. 16. Quid de ea, quæ ex sacris litteris in eundem modum proponuntur, sit respondendum. p. 101.
- §. 17. Quid de Crocodilite, de Prothagora & Eva-
thli,

INDEX

-
- thli, itemq³ de Coracis &
Telia argumento & simi-
libus sit existimandum?
p. 114.
- §. 18. Corollaria. p. 123.
- Caput III.
- De Conversione Absoluta-
rum Propositionum.
- §. 19. Cur hic de conversio-
ne? p. 131.
- §. 20. Monita quedam ge-
neralia circa conversionis
regulas observanda? p. 133.
- §. 21. De conversione enun-
ciationum negativarum
universalium. p. 141.
- §. 22. An omnis propositio u-
niver-

CAPITUM

universalis negativa possit
simpliciter converti. p. 147

§. 23. Quomodo convertantur
universales negativæ
enunciationes præterito
aut futuro constantes ?

p. 156.

§. 24. Conversiones enun-
ciationum negativarum
universalium ex obliquo

p. 161.

§. 25. De conversione enun-
ciationum affirmativarum
universalium. p. 166.

§. 26. De conversione uni-
versalium affirmantium

cum

INDEX

-
- cum exceptione, aut exclusione. p. 169.
- §. 27. De conversione universalium affirmatarum cum reduplicatione. p. 167.
- §. 28. An in conversione universalium affirmantium sequatur ex propositione necessaria propositio contingens. p. 179.
- §. 29. De conversione enunciationum affirmatarum particularium. p. 192.
- §. 30. Quo modo particulares affirmantes, obliquo vel

CAPITUM

vel solo subiecto. Et verbo
constantes; itemque illa
quæ est de Divino Verbo
sit convertenda. p. 197.

§. 31. De conversione parti-
cularis negativæ. p. 202.

F I N I S;

CANTON

est solo scripto & verbo
confiteri & sermone illa
quae de Deo & Christo
sunt scriptae. p. 107
In Deo resurrectione p. 108
colitis regnum. p. 102.

2 1 1 1 2

IA - OC

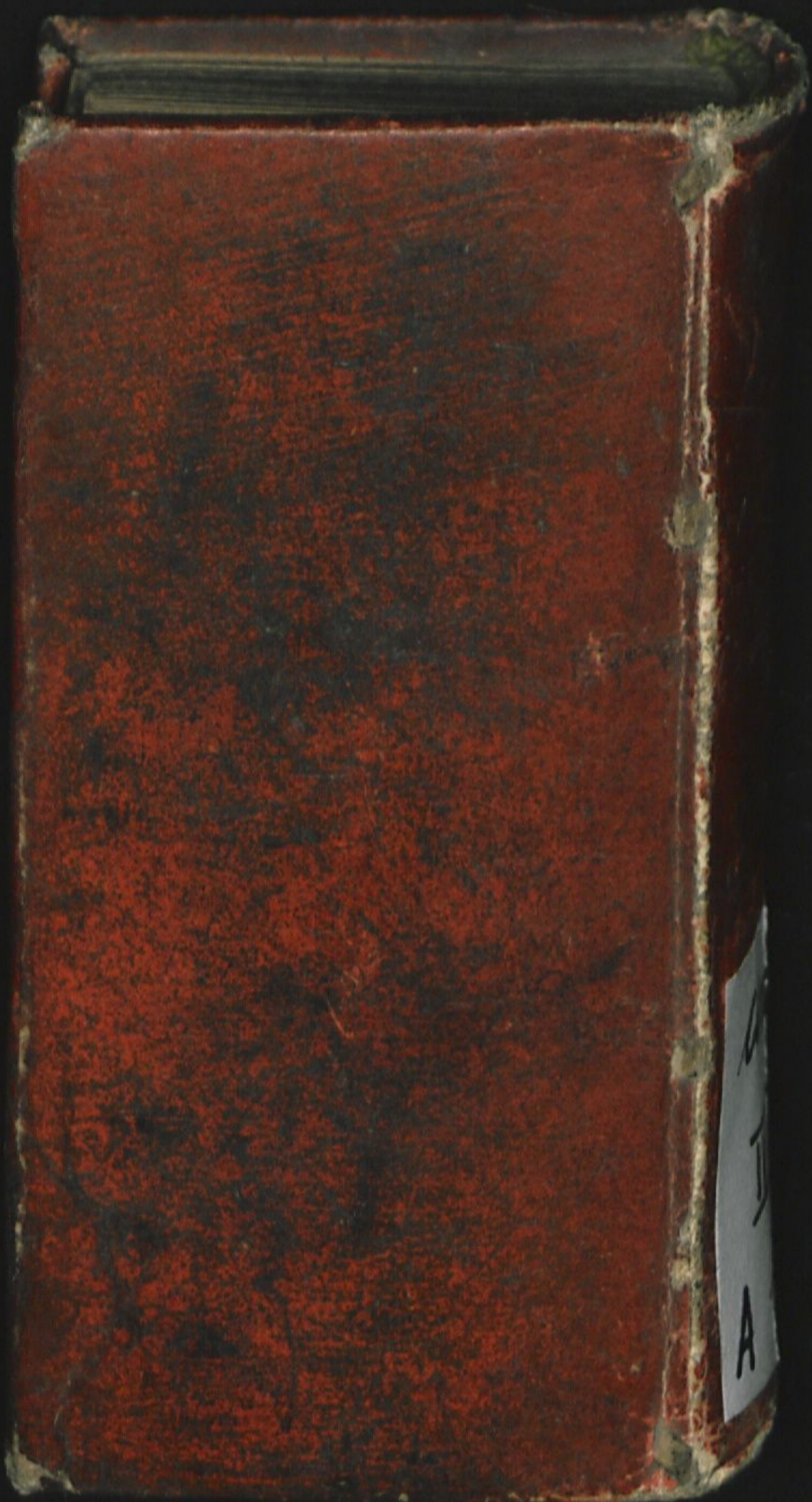
VD17

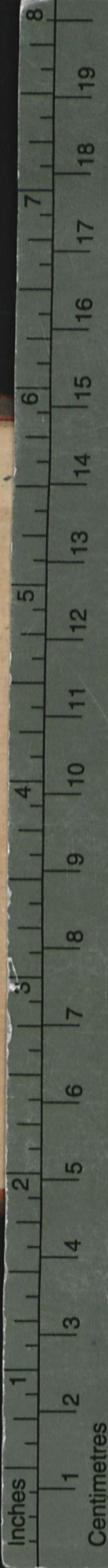
ULB Halle

3

007 382 138

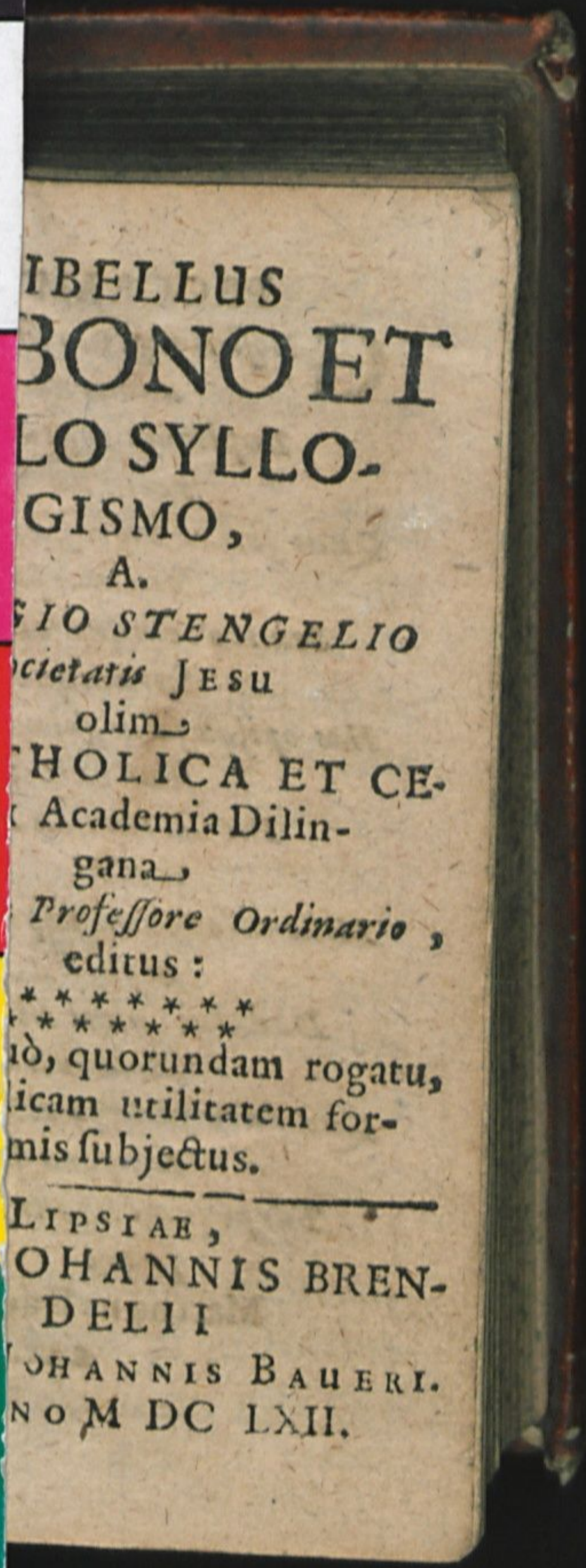

Farbkarte #13

B.I.G.

IBELLUS
 BONO ET
 LO SYLLO-
 GISMO,
 A.
 GIO STENGELIO
 Societatis Jesu
 olim
 HOLICA ET CE-
 Academia Dilin-
 gana
 Professore Ordinario,
 editus:
 * * * * *
 * * * * *
 id, quorundam rogatu,
 licam utilitatem for-
 mis subjectus.

LIPSIÆ,
 JOHANNIS BREN-
 DELII
 JOHANNIS BAUERI.
 NO M DC LXII.